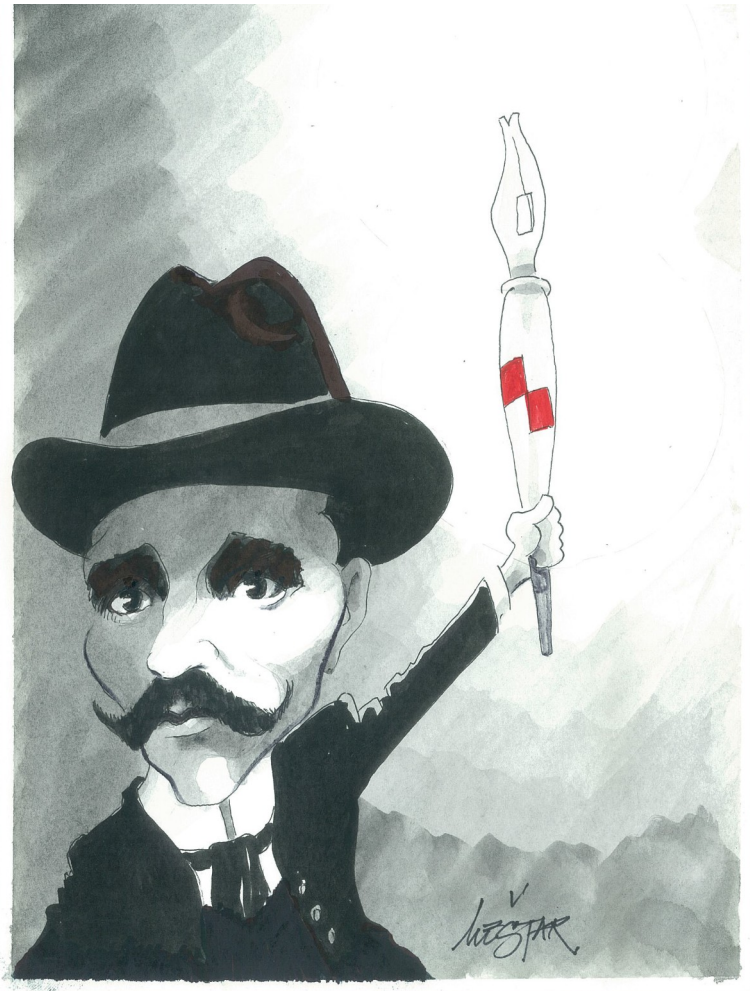

MATOŠ U STIHOVIMA HRVATSKIH PJESNIKA

ANTUN GUSTAV MATOŠ U STIHOVIMA HRVATSKIH PJESNIKA

110 je godina od prerane smrti Antuna Gustava Matoša (Tovarnik, 13. VI. 1873. – Zagreb, 17. III. 1914.), jednog od najvećih hrvatskih književnika koji je pisao pjesme, novele, putopise, eseje, feljtone, kritike i novinske članke. Iako je živio samo 41 godinu, najistaknutiji je predstavnik hrvatske moderne koji i danas nadahnjuje najmlađe književne naraštaje. *Sabrana djela* opsežu mu 20 svezaka (Zagreb, 1973.). Glazbenik, prognanik, domoljub i pravaš polemičnog duha otvorio je vrata hrvatskoj književnosti modernim europskim strujanjima.

Mnogi su mu pjesnici posvetili svoje stihove, neki još za života. Prvi put ih je sabrao Dragutin Tadijanović u zbirci *Pjesme posvećene Antunu Gustavu Matošu* s 42 pjesme koje je 28 autora objavilo od 1910. do 1986. godine, a tiskana je u 34. svesku *Građe za povijest hrvatske književnosti* (Matošiana I, Zagreb, 1994. str. 206-290). Kako su neke pjesme objavljivane više puta, Tadijanović ih je poredao kronološkim slijedom objavljivanja, s time da je iscrpno naveo koji su stihovi mijenjani u naknadnim objavama. Inače, sve su te pjesme, uz koš poneku izostavljenu, navedene u bibliografiji *Literatura o Antunu Gustavu Matošu (1896. – 2011.)*, drugo dopunjeno izdanje, Zagreb, 2011., u kojoj je Dubravko Jelčić zapisao ukupno 1559 bibliografskih jedinica.

Za stotu obljetnicu Matoševe smrti Petar Opačić je u mjesečniku *Mogućnosti* (God. LXI, br. 7-9, Split, 2014., str. 37-92) prikupio 52 teksta posvećenih Matošu iz pera 48 autora, među kojima je desetak prvotisaka. Mirko Ćurić priredio je knjigu *Moderato dolcissimo – Pjesničke posvete Matošu* (Osijek – Subotica, 2020., 64 str.), objavljenu za IV. Dane Antuna Gustava Matoša, Plavna-Tovarnik-Osijek-Zagreb, lipanj – listopad 2020., u kojoj su tiskane 33 Matošem nadahnute nove pjesme 21 autora.

U ovom zborniku, za 110. obljetnicu smrti A. G. M., preuzete su sve pjesme iz ta tri navedena izvora, s ispravcima tiskarskih i drugih grešaka, a prilažu se i desetci stihova preuzeti iz novih zbirki te nekoliko prvotiska, ukupno 213 pjesama 149 utor(ic)a iz Hrvatske, BiH, Srbije i Australije. Autori su poredani po godinama rođenja, a vršnjaci po abecednom redu. Vjerujemo da ni nakon ove knjige neće biti stavljena točka na pjesmarij nadahnut velikim Gustlom.

Priređivač
Mladen Vuković

Split, 14. ožujka 2024.

Karikatura na prvoj stranici: Branko Meštrović (1942. – 2023.)

BOGUMIL TONI
(1874. – 1951.)

MATOŠ VU SANOBORU

Kad je živel v Sanoboru
lepo se On pri nas znašel,
prijatelov, puno znancov
i zavetje drago našel.

I još toplo jedno srce,
konškolarca svoga Mike*,
zdravlje je pri nami iskal,
od varoške vušel krike.

Ak nemu su došli znanci
ze Zagreba vnogokrati,
nisu mogli bit prez nega,
mladi brati literati.

V našem gorju i po parkih
s knigom seje lepom bavil,
feljtone je, vnoge verze
pri nas on zestavil.

Samoborac, I (VI), br. 38-39, Samobor, 1939.

---

* Dr. Mijo Juratović, općinski liječnik u Samobora. Njegov je stan bio na Trgu Kralja Tomislava, u kući
gđe. Rehorić, gdje je danas Poreska uprava. Ovdje je stanovao i A. G. Matoš kao gost svoga školskog draga i prijatelja. [Napomena: Bogumil Toni.]

MUSA ĆAZIM ĆATIĆ
(1878. – 1915.)

MATOŠU

Sa trpkijem smiješkom, plač što i suzu guši,
Vrati nam se na prag miloj ti domaji
Ko stradatelj, patnik. Sve ti udes sruši,
Al iverje zlatno što blista i sjaji – - !

Čar hrvatskog slova sačuva u duši
Ti na tuđoj grudi. I gle, naši kraj i
A i naši ljudi – sve se milo skruši
S umorne ti priče što im dušu raji.

Vidicim i putim ona tajno uđe
Tu u našu dušu. I sad, kad crv boni
Pečalbe ti život ništi ponajhuđe,

Nehote nam ruka prsiju se hvata:
Tu duboko glas tvoj čarobno romoni
Ko kraljevsko zvono od srebra i zlata — .

Hrvatska svijest, I, br. 7, Sarajevo, 1914.

DINKO CHUDOBA
(1883. – 1959.)

CANTICUS CANTICORUM

(Parodija na A. G. Matoša.)

Znam da si užitak i strahota.
Znam da si samo veselje i vaj,
Znam da si meni otrov i milina
Znam da si meni moj pako i raj.

U tebi nađoh sve, što srećom cjenih
I naj crnije mog života sate:
Buđelar svoj i ispite i život
I zlatni sat, ah, sve žrtvovah za te.

Dal zagonetka si il' odgonetka ne znam,
Rješavao sam je za dugih noći;
Ezekijelo, Saronova kćeri, Kirko, vraže!
Ne znam! Ginem evo, tužno, bez pomoći!

Uzalud sve je sada! Cipele su šuplje
Manšeta nemam, tek razdrto odijelo,
A pjevam: canticus canticorum,
Ko zadnju pjesmu, ko svoje opijelo.

Znam da si mi žitak i strahota.
Znam da si samo veselje i vaj,
Znam da si meni otrov i milina –
I tim je eto mojoj pjesmi kraj! –

Koprive, X., br. 3, Zagreb, 1914.

Objavljena pod pseudonimom Dinko T. Vragoba

RUDOLF DEVIDÉ
(1883. – 1950.)

GUSTLU MATOŠU

(*vuz negov grob*)

Gda bi se, Gusti, ti zbudil vezda,
Prošetal se po Zagrebu-gradu,
I od negdašnjeg purgerskog gnezda
Velko-varošku gledel paradu,

Vu varoši dolnoj bi se zgubil,
Kaк da si čisto vu strajnskem kraju.
To ni vre Zagreb kega si lubil,
Ni sličen tvem drugem* zavičaju.

Prek pet plafonov visoke hiže,
Kakti škatule, čudnega stila,
Vsaki cajt koja nova se diže,
Kaк stvar brez duše i brez profila.

A i ljudi promenuli su se,
Pa sama strajnska zestaneš lica,
Domaći čisto zišli su vu se,
Nemapajdaštva, humora, vica.

Gorna varoš bol tiha nek preje,
Skor vse još stare hiže stojiju,
Ali dijakov na Griču neje,
Kancelarije dole seliju.

Tvojih pajdašov skoro vre nema,
Nema vre traga tvoji "kapeli"**,
I neje više starih bohema,
Život se v gradu promenil celi.

To ni vre Zagreb o kem si pisal
I popeval, tak drago i milo
I ak si gdi-gda prek nega špotal
Od velike je lubavi bilo...

"Vse manje srca vu našem gradu,
Vu metropoli slavne nacije,
Če dale grede po temu jadu
Skor ne bu srca ni Kroacije..."

Dugo šetal po Zagrebu ne bi,
Em bi pobegel z pravičnim jarom,
Vu grobek svoj se povrnul te bi
Dale sneval o Zagrebu starom...

Zagreb, IX, br. 3, Zagreb, ožujak 1941.

---

* Matoš je rođen u Srijemu.

** Gostionica "Matejna" po Matošu prozvana "kapelicom".

LJUBO WIESNER
(1885. – 1951.)

NAD VERSIMA A. G. MATOŠA

Taj skok žonglera, srce grabancijaša,
Taj zanos, uzdah i dosjetka laka,
Ta domorodna napitnica čaša
Nad prkos-kapom buntovnoga đaka.

I Domovine slutnja: zvona naša
U panskoj sreći ladanjskoga zraka,
Kô mučan lelek grada i kaputaša,
Ili san slobode sela i seljaka –

O mrtvi majstore! Taj dušin dah,
Što pjeva zvukom skupoga metala,
Ne nalazi ni spomena ni hvala...

Al u dubini đačkih sanktuara -
Tajanstven – tinja ovaj prezren prah
Kô sanja nekog bundžije zlatara.

VIOLINA

(A. G. Matošu)

I.

Ja sam stara, zvonka violina
Iz radione meštra Stradivarija,
Te na suhom mjestu, kraj kamina,
Iznalazim svu silu novih arija.

Bjelina dječjeg sna i krv kalvarija
Nađu u žici izraz od milina
I s mojih sjetnih, sutonskih bugarija
Zvoni duša veselih tišina:

Baroni, grofi, sjajni kavaliri
S damama motre igru večernjih ferija
Pod Lunom, ukraj jezera, u parku.

I dok sa dvorca jecaju klaviri,
Pierrot galantnu sprema dami varku,
Pričajuć smjelo priču, punu misterija.

II.

Umrle su maske i harlekini
I ode cijela bolja svojta i finija,
Drevne dame trunu sad u glini,
Oh, one slatke dame finih linija,

Što nekada su čule Paganinija
Svirati na divnoj violini,
II gdje pod rukom našega Tartinija
Plaču negdje turobni sordini.

Sad ondje, gdje su groblja, ispod Lune,
Snivaju leden san – o, kameni obrazi! -
Sa ručicom na srcu, u tišini.

Al kad zabruje zvonke moje strune,
Lagano drhtnu: preko kripta nj inih
Prosine sjaj i blijeda lica preobrazi.

Pjesme, Zagreb, 1926.

FRAN GALOVIĆ
(1887. – 1914.)

OVIDIJE

A. G. Matošu

Pod oblačjem mrtvim usnule su ravni,
U beskraj se crni i daleki gube,
Gdje se mrki obzor i močvare ljube,
Gdjeno plovi sive magle pramen tavni…

… U daljini negdje davni zvuci zvone
S osamljenog, hladnog gorskog vrhunca –
Ko krvavi drhat velikoga sunca,
Kad za Kapitolij nestaje i tone…

U samoći pjesnik tužnu pjesmu sklada,
I vihor je nosi k žalu rimskom, dragom…
U oku mu sijeva zadnja, zadnja nada –

Prognanička čežnja za rođenim pragom…
… Vihor grmi, šumi, urliče sve jače, –
A varvarin divlji nad mogilom plače. –

4. VI. 1907.

Mlada Hrvatska, I, br. 1, Zagreb, 1908.

KARLO HÄUSLER
(1887. – 1942.)

PROMJENA

Jednom tražeć A. G. Matoša
Nađoh ga u društvu »starih hiža«.
Jedan kunuć Košut Lajoša
Istico se iznad svih stekliša.

Danas, kad te memoare listam,
Vidim, da uz opadače prista.
Grdi ime, koje tako blista,
Izdavši ga kao Juda Krista.

Ovog društva bijah srećom prvi
Dobar prorok, sve u četir oka.
Zato stekliš mrzi me do krvi
I pomalo udara sa boka...

Pjesme, Križevci, 1922.

VİLKO GABARIĆ
(1889. – 1915.)

EPITAF

A. G. Matošu.

Napori su naši bili uzaludni.
Na uzglavlje meko klonula je glava:
čudni natpis niče iznad arhitrava,
mi gledamo nijemi i lijegamo trudni.

Dobra jedna ruka brzim kretom piše
bijeli smiješak djece, kor srdaca čistih.
Pod lukom se skladni odvajao distih
u čempresa sjeni, što ju vjetar njiše.

O, ja znam taj poziv visibabe male
i zvončića pjesmu gospodskih djurdjica,
što im tanki glas u igri trune djeca.

Al pružene ruke bijedno zadrhtale
i u trpkoj boli oronuše lica ...
- Već se čuje korak zaostalog žreca.

Suvremenik, IX., br. 8-12, Zagreb, 1914.

KREŠIMIR KOVAČIĆ
(1889. – 1960.)

KIP DOMOVINE LJETA GOSPODNJEGA 1914.

Na nebu vidjeh dva krvava znamena
Gdje tragedija rađa sa sred tmine.
Od koje mozak puca i krv stine,
I usta genij sa mačem od plamena.

Grimiz pada mu niz ramena
Na grudima mu grb mu kraljevine
Ej ustaj hrabri Kroacije sine
Gle već je pukla ploča kamena

Na grobu kralja Vatrenika. Pijetao
Već pjeva, dan sviće silan i svijetao
Sve šuti, tek se neki starac prti

I ponizno na grudi na skrljak vrti
Krstić žuti od jeftinoga lima
Na pandurskom kaputu tužno klima
I pokloniv se reče bez pretenzije
„Gosponček dragi, kaj bu z moje penzije?“

Koprive, br. 20, XV., Zagreb, 1918.

ROMANTIKA

(Matošev „Balkon".)

Iz bršljana viri željezna voluta.
Četri jonska stupa dižu baldakin.
Osamljeno čeka ta fasada žuta,
S puta na nju gleda rezeda i Krili.

Grabancijaš u susret iduć avantiri
Sluša: u tišini udara klavir.
Ko u Weberovoj kakvoj uvertiri
Omorika diše, šumi šumski mir.

U to je s balkona jedna ruža s vaze
Od ekstaze teške pala. Tko je to?
Prosuo se smijeh sa pjeskovite staze,
Zašto kriješ lice lijepa neznanko?

Poznam te po glasu. Oboa i viola
Daju ritam scherza. Kapriciozni vrat
Iz bršljana viri, a sa skritog dola
Kao tat se šulja noćni, čudni svat.

Koprive, XVI., br. 24, Zagreb, 1919.

NIKOLA POLIĆ
(1890. – 1960.)

DIPTIH A. G. M.

"Hrvatska, oj, to su tvoji glasi,
Čežnje tuđinskoga moga stradanja"
(Matoš, *U travi*)

DOMOVINA

Tuga izgnanstva dala mu je pojam
široke vedrine i dalekih vidika,
al mu osta dubok, neizbrisiv dojam
domaće kolijevke, bukoličnih slika.

Imao je dane pognute i teške,
tvrdoglave gordosti mnogih oskudica.
Podnosio udarce i lagane smiješke,
i kavansku zduhu praznih dokolica.

A kada se vratio u domaću baru,
našao je korotu i griješne karnevale;
u tugu nomada upao j e staru
i spasio sebe u okvira šale.

Već na pragu doma riječ tuđa i mrska
ukoči mu korak, što ga tek pomako,
a u Velikom Gradu soldateska drska
dočara mu bivši robijaški pako.

- Domovino, Majko! Sluga svih sistema!
- Zakon Ti je pisan na grbači vola!
To je zadnji pozdrav pjesnika-boema,
i vapaj agonije ludog Apostola.

SARKOFAG

Robijašem, bivšim čovjekom ga nazva
Jovan, đak Lozane, jugovski čistunac,
jer je bio mlaćena, donkihotska mazga,
i vojni i zdvojni austrijski bjegunac.

U stihu žonglera opjevo ga Ljubo,
pjesnik *Mlade lirike* i borac artizma,
ma da gaje često potajice ubo
sve u znaku kavanskog lirizma i cinizma.

Al poletna Mladost *Trubačem sa Seine*
posveti ga suzom poletnom, ne mlakom.
Kad s bolničke plahte zadrhtaše zjene,
daljina ga proguta sa posljednjim vlakom.

Ta komika korote svrši u *Notturnu*,
nakon puta ogleda, krajeva, vidika.
Nisu suze kapale na mrtvačku urnu
i na stube granitne lažnih spomenika.

Na tom sarkofagu urezati treba
slovo, što ga reče neumorni prelac,
putnik, patnik, beskućnik, naš Fran Kurelac:
"SLAVA HRANI LJUDE POSLIJE GREBA
AL DO GREBA HOĆE IM SE HLJEBA!"

Krugovi, II, br. 3, Zagreb, 1953.

DANKO ANĐELINOVIĆ

(1891. – 1963.)

AGE

I.

U svijetloj noći, pod pokrovom snježnim,
Diše i sniva stari Grički brijeg,
A mjesec sjajem srebrenim i nježnim
Plave mu sjene polaže u snijeg.

Barokne kuće i ulice krive
Čekaju nekog tko će tuda proć,
Al od nikuda nema duše žive.
Nad Gornjim Gradom svijetla sniva noć.

Tek Sveti Marko, mirno, svakog sata,
Na svoje zvono spusti teški malj,
A dolje, ispod Kamenitih Vrata,
Odgovori mu muklo Sveti Kralj.

I opet mirno. Tek ulice krive
Čekaju nekog. Znadu, tu će proć.
I eto iz dna jedne sjene sive
- To pjesnik Age tumara u noć.

II.

I na vrh Griča stade pjesnik Age.
Ko more pod njim šumi Donji Grad,
Vidike gleda ljubljene i drage,
U želucu mu tiho krulji glad.

A u daljini, na širokoj rijeci,
Na mjesečini srebreni se led.
I pjesnik šapće: "Teci, Savo, teci..."
Al' Sava šuti, a pjesnik je blijed.

O ništa za to! kad u svojoj duši
On čuje kako šumi Jadran plav,
Kako se Vardar spram Egeja ruši
I vidi Triglav u bjelilu sav.

I sluša kako na širokoj rijeci
Lomi se kora... Mrmlja Donji Grad.
I šanu pjesnik: "Reci, svijetu reci..."
U želucu mu tiho krulji glad.

III.

I kroz snijeg luta po Gornjemu Gradu
U noći Age, umoran i sam,
A uza nj sve se neke sjene kradu
I rasvijetljen je, regbi, Markov hram.

Zapanjen pjesnik pred vratima staje.
Je li to zbilja il'je samo san?
... Veliki oltar u oblaku sjaje,
Orgulje bruje napjev star i znan...

Nad muška lica, oklope i toke
Uzdigo ruke vladika je sijed,
Sjaju se oči gorde i duboke,
Grče se usne... a pjesnik je blijed.

I kliknu pjesnik, zadihanih grudi,
Al u tom trenu rasplinu se san.
Crni se crkva... Sutra reć će ljudi:
"Noćas je Age opet bio pjan!"

Jutarnja zvona, 1923-1925, Zagreb, 1925.

TIN UJEVIĆ
(1891. – 1955.)

PETAR ZORANIĆ

A. G. Matošu

Hrvatina baščinca, krune slavne,
Jezika i versa harvatskoga, glas
Blažen i slovući biti će, i čas'
Harvata do njega pisni starodavne.

Dokole planine i doline prem ravne,
Naše župne bašte baštinit će slas'
Jabuka u krilu dekle Vile, i stas
Živući bude harvatskih. Zač davne

Nnetlačene staze sada put su naš
Proz gizdav perivoj. Pastira Marula
Začinjavca, druže, poju svirale

Milipojke tebi, i gremo k tebi baš
Naresit cvićem mirisnih te jarula*,
Ča lipe su ga ruke deklic birale.

Savremenik, V, br. 11, Zagreb, 1910.

---

* jarula – lijeha, leja (Ujevićeva napomena)

IVAN PALČIĆ
(1892. – 1969.)

POST SCRIPTUM USPOMENI A. G. MATOŠA

I batinu su negdje
sklonuli u kut
jer A. G. Matoš
ne ide više na put.
- – -
Sve je u redu,
Samo jedno kvari:
On nije nikada
volio namještene stvari,
pa Njegova Croacija
i dalje krvari.

Antun Travirka: *Ivan Palčić*, Novalja, 1997.

MIROSLAV KRLEŽA
(1893. – 1981.)

TUŽALJKA NAD MRTVIM TIJELOM A. G. MATOŠA

S mrkog tornja bat
Broji pospan sat,
Blaga svjetlost sipi sa visina;

Kroz samoću, muk,
Sve je tiši huk:
Željeznicu guta već daljina.

A. G. Matoš, *Notturno*, 1914., marta

U grkljanu rana, miris klora, krvava kanila,
krvava vata, povoj mlake krvi.
U sivoj mreni mozga, u žilama svima,
oblaci nesna, vonj karbola, krpe dima;
i grkljan i tijelo, krevet, soba, sve pline u krvi,
u živcima i nepcu, u utrobi i mesu grizu crvi
i grizu, grizu, u jastučcu prsta, u kucaju bila,
a rana kao škrga, nesvijest, krvava kanila,
mlaki lepet crnog polusnenog krila,
a tijelo je gnojna, crna, raskrvarena žila.
U sukrvici grla staklena mala cijev,
kroz musavo staklo grgoće posmrtni pjev:
to Pjesnik umire i sluša gdje željeznica sopti u daljini.
A noć je mlačna. Nokturno prazne sobe u praznoj tišini.

A sve je oko Njega krčma. Stjeničava soba, graja sajma;
i to je život: stjeničave sobe, mlin mjenica i najma.
Sve kiselkasto vonja i sve je crna, smradna, nečista pukotina,
a Pjesnik je tu putnik, prolaznik i popljuvana skotina.
I koja korist od srebrnih riječi, kad više vrijedi srebrnjaka stotina?
I koja korist od lepeta svilenih rečenica,
kad sve je krčma, graja sajma, mlin dugova i mjenica?
U oku sunčan odsjaj nebeskih oblačnih sjenica,
u oku bližnjeg mržnja mutnih, maglenih zjenica,
a sve je stjeničava soba s vonjem stjenica.

Uznemireni obraz u odrazu ogledala, strano, mračno, bolećivo lice
sa svijećom u ruci. Nemir svijetlih pruga
u dubljini sobe. U mozgu sunčane livade, miris rosnoga luga,
a oko Njega tmina i glupost crna, crna kao kuga,
i svijetle lopte snova nad maglama jaruga
sjaje kao most na oblacima i svodovima duga

Ovdje smrde štampana slova kao otvorene jame!
Ovo je zemlja Khuena bana i madžarske tame,
gdje pjesma ko svijeća na crnom vjetru tinja
u ogromnoj rupi bez svjetala, među lancima mađarskih šinja,
i samo se čuju po zakucima svrake
kako grakću nad strvinom i lokvama krvave mlake.
Iza pjesničkih leđa nakaze, priviđenja tmurna,
o, trajanje strašno sablasnog nokturna!

Strašno je ležati ranjen u mokrom papiru smolavih,
svježih novina,
ko prazna crkva bez zastave spava prazna domovina.
A pjesme su krvave krpe i odjek mrtvačkih lubanja.
Strašno je kleti u sudnici uz jeku crnih bubanja,
kô sjena se vući u kostrijeti prosjaka, pijane lole,
u zavoju mokra papira, katrana, slagarske smole,
u oblaku gnusnih laži, pakleno smrdljivih kleveta.
Svetokrug blista nad daskom samrtnog kreveta.

Steže se goruće tijelo, grči se žilava pesnica,
na usni treperi pjesma: blijeda, fosforna krijesnica,
i svijetli i sjaji kroz guste i mračne hrvatske tkanine,
kroz jaruge blatne i crne granitne planine.
O, kako su teške strofe, kô zemlja na olovnoj lopati,
u svakoj smo pjesmi počeli
vlastiti grob svoj kopati.

A gdje su ona grozničava bdijenja u dodiru s
posljednjim stvarima,
gdje su svijetle koprene tišine i svjetiljke i knjige po
ormarima,
kada gvalja bola raste u klupku krvava klupka,
pjevati tako pjesme je paklena blatna kupka.
U jalovim tminama, uz pasju pjesmu bijesnu,
o, kako je teško bdjeti i pisati u nesnu.
A gdje su zastave? I kakve su to bitke,
i gdje su pjesme što kao truba zvekeću i sijeku
blistave i britke,
i gdje su gradovi i sutoni i šumne svijetle ulice?
U grlu škrga krvava, u rani staklo: ubod sulice.
I svjetiljke i bolovi i rane, sramotno tamno trajanje,

i noćne pijanke po krčmama: suludo opajanje.
I svitanje po praznim crkvama
i jalovo kajanje.

Oganj liže kroz grkljan kô iz krvava grotla,
kuha se tijelo u pari bolesnog kotla,
kulja krvava vrpca po platnu mokre ponjave.
Ura na zvoniku. Odjek zvonjave.
U cjevčici gnojnoj hropac, glas opijela,
na stijeni sjena sjene: sjen raspela.

Pokoj tijelu ovog krvavoga Tijela.

Savremenik, XXIV, br. 1, Zagreb, 1931.

EMIL MATASOVIĆ
(1897. – 1981.)

✞ A. G. M.

O, kako tužno zvuci zvona zvuče
U ovaj sumrak, pun zlokobne šutnje!
To Smrt je došla tiho poput slutnje,
Ko hladna Sfinga podmuklo i muče...

Umro si bolan sav u očajanju,
Kad divno nebo ljubičasto blista,
Šumica tiha čeznutljivo lista
I prvi slavuj javlja se u granju.

Čeko si laste, cvrkute im glasne,
Njihove tople impresije s puta,
Proljetne sanje baršunaste, strasne.

Zalud si čeko – - – Sudba hladna, kruta
Pokri Te velom samrtničkim tajnim –
Duša Ti prhnu sferama beskrajnim.

Pobratim, XXIV., br. 14, Zagreb, 1914.

VILIM PEROŠ
(? – 1945.)

A. G. M.

(Ova je pjesma bila namijenjena dvadesetpetoj godišnjici Matoševe smrti, ali je radi nekog stvarnog retuša u jednoj strofi morala biti odgođena, dok je nije autor naknadno uskladio davši joj ovaj konačni oblik. – Ur.)

Bilo je to godine devetsto četrnaeste
u bijeloj bolničkoj sobi, koju nije nikada volio;
smrt mu je pokazala kavalirske geste,
umro je, nedugo iza kako je obolio.

Njegovo pero bijaše buzdovan u rukama diva,
a Kranjčević dobro reče: »Pero je slobode vjesnik«;
njegova odlučna borba za istinu bijaše kriva,
što umre, napadan i neshvaćen, taj veliki hrvatski pjesnik.

Živeći u inozemstvu na Zagreb je mislio često,
a čitajući u Zagrebu novine sjećao se »Matina«
Matoš, hrvatski bohem, jedno je volio mjesto:
potkrovnu sobicu jednu pariškog Quartier Latina.

Evropski obrazovan, bio je uzor stilista,
u svojim sjajnim feljtonima esprita bijaše sijač,
a boja njegova smijeha ne bijaše kristalno čista,
jer i sam točno reče: »Humorist je tužni smijač«.

Iza smrti mnogoga pjesnika slava mu često sivi;
kao čovjek i pjesnik, simbol svoje nacije,

Matoš će ostati uvijek, jer djelo njegovo živi
kao zavjet: Dok je srca bit će i Kroacije!

Mirogoj. Drven križ: slova A-G-M,
koja ispire kiša; na grobu raste trava,
u njemu počiva onaj, kome je bio emblem:
Hrvatska Hrvatima! – Vječna nek mu je slava!

Hrvatska prosvjeta, XXVII., br. 8-10, Zagreb, 1940.

V. M. K.
(?)

RISPOSTA EPITAFU BEZ TROFEJA

AGM-u

Naš soko siv
ta hrid i kam,
što padne kriv
jer užga plam.

Još sad je živ
u srcu nam
i posta div -
ne više sram.

Iz jarka dignut sad je otet strvi...
I niknu iz prolivene sve krvi
kraljevina i sloboda naša.

A kraj njega zarašćuje rana
osvećena, kroz vijek oplakana
na srcu Bacha, đaka grabancijaša.

Hrvatska smotra, X., br. 7-8, Zagreb, 1942.

GUSTAV KRKLEC
(1899. – 1977.)

A. G. MATOŠ

"Em smo Horvati"

Čemer, bol i tvrda desnica
i dobro srce koje vječno plače,
batina i kalpak, pesnica,
grabancijašu, putniče i đače.

Molitva i kletva, divna budnica,
i rob i kralj vrh sviju kraljeva,
djevica i divlja bludnica
od Toleda pa do Valjeva.

Mi nemamo ništa osim gnijezda,
modrog neba i crvenih zvijezda;
našu tugu bijele ceste snivaju.

Tko bi znao naše stare duše
što se same u ponore ruše,
našu pjesmu samo mrtvi pjevaju.

Lirika, Zagreb, 1919.

VJEKOSLAV MAJER
(1900. – 1975.)

PLINSKA LATERNA NA GRIČU

Tu sam laterna plinska,
već starinska.
Poda mnom je još Matoš stajao
i nad tim gradom zdvajao i kleo.
Snijeg je po njegovom raglanu meo.
Često bi kunuć nestao u noći,
a ja bih se tiho smješkala
jer znala sam: on će opet doći
i dugo stajati tu
tako da mu se katkada cipele već
primrzle k tlu.

A jutrom kad bih se smreškala
i ugasla –
poda mnom grad bi ležao crven i tih;
tad nisam znala da l' zora krvari po brijegu
ili je to Matoš izgubio stih po stih
na snijegu.

Nato je došao rat.
Cio dan su iz grada glazbe ječale.
Kako su tužno među mojim staklima zvečale
trompete!
Babe sa Griča poda mnom su stajale,
suze brisale i zdvajale
i prema Italiji zurile.
I mnoge koji poda mnom su bili
nisam nikad više vidjela.

Sada im štakor prolazi kroz grudi.
Tada sam se prvi put zastidjela
ljudi.

A nakon rata
mnogo je debele gospode poda mnom prošlo
tustoga i crvenoga vrata,
ali i lica na kojima spava glad.
Da, mnogo je toga novog došlo
u taj grad,
pa znam: i mene će netko da makne,
i kad me se ruka montera takne,
zabrenčat ću još zadnji puta muklo.
Tad znajte: to je moje staro i pošteno srce
za Gričem puklo.

Tu sam laterna plinska:
starinska, starinska.

Pjesme zabrinutog Evropejca, Zagreb, 1934.

NA GROBU MATOŠA

Tko te među mirne svrsti?
Ti, pa da si miran?!
Umorno su pali prsti.
Komad je dosviran.

Kao izsvirano cello
ležiš tu u tami.
Tvoje izmoždeno tijelo
više zvuk ne mami.

Uništila svirka strasna
sumornog svirača.
Čuva pjesma: urna krasna
suze tvoga plača.

Katkad na grob list ti pane;
vrti se u plesu.
Idu ljudi. Šume grane.
Možda u svom lijesu

misliš, da to bije voda
o obale Seine,
il da tvoje društvo hoda
noću od Matejne.

Tko te među mirne svrsti?
Ti, pa da si miran?!
Umorno su pali prsti.
Komad je dosviran.

Svirač i svijet, 1938. (Uglazbio Nikola Garašić)

MATOŠU,

nakon četrdeset proljeća od njegove smrti

Sjedim u kavani "Dubrovnik", u prvom katu.
Vani se pomiče tramvajska lira, a kiša
srebrno prelijeće trgom i pljušti po satu.
Kada se na čas razgovor gostiju stiša,
Matošu, mislim na Tvoje predsmrtne muke,
bolničke hodnike i sobe sablasno bijele,
ali ostale su Tvoje ruke,
koje dijele.

Nasuprot te je kavane bolnica bila;
iz crkve zvono je plačljivo zvalo, a jeka
hodnicima je vikala, i smrti krila
šuštala su nad nesretnima bez lijeka.
Među njima i Ti bje, i ljubice prve
nosile su Ti glumice lijepe i mlade,
a tijelo Tvoje stalo je već da se rve,
bez nade.

Na kraju bolnice zijevahu velika vrata,
kroz njih su vječito plovili lijesovi crni.
I jednog ranog, tihog, još pospanog sata,
kad je na Sljemenu jutarnji vjetar srni
podizo krzno, a zeba proljeće zvala,
kroz ova vrata je izašlo i Tvoje tijelo,
a zvonce je plakalo iza žutog portala
neveselo.

Mnoga su proljeća odonda prošla, al kiša
i sada trgom prelijeće srebrnim sjajem,

a kada na čas se razgovor gostiju stiša,
na Tebe mislim s tihim uzdisajem.
Kroz staklo gledam, nasuprot ko da u katu
bolnica opet je – leži Tvoja glava -
posve mirno – s kanilom u vratu,
spava.

Novine mladih, III, br. 11, Zagreb, 20. III. 1954.

MATOŠU

Ti si bio ljubavnik tišine,
kad si se za kasne mjesečine,
bolan već, uspinjo stazom strmom,
stao si pred procvjetalim grmom,
pokraj Tebe jorgovan je cvao.
Je li Ti života bilo žao?

Ti si bio ljubavnik nizine,
kada si za kasne mjesečine,
već bolestan, turo ključ u bravu,
noćni vjetar hladio Ti glavu.
Iz svih bašta jorgovan je cvao.
Je li Ti života bilo žao?

Ti si bio ljubavnik daljine,
kada si za kasne mjesečine
budan slušo sa svoga balkona
doziv vlaka, a već grla bona.
Sve do Tebe jorgovan je cvao.
Je li Ti života bilo žao?

Vjesnik u srijedu, III, br. 135, Zagreb, 1. XII. 1954.

LUKA PERKOVIĆ
(1900. – 1948.)

MATOŠ

Na klinici doktori u špiritu čuvaju
Matošev grkljan izgrizen od raka
ta trublja bučna, što u boj pozivaše
danas tiho služi za pouku đaka.

Matoš je volio svoju Hrvatsku
mnoge joj hvale i kletve izustio
ona je bila jedina ljubovca
koje sav život nije napustio.

On joj je, pjesnik, pjesme pjevao
ona se slabo za njih starala
on se zbog nje svijetom potucao
ona ga s drugim je varala.

Vrstan trudbenik pečalbom mučnom
zlato je tražio, njoj ga donosio
u zemlji siromašnoj bogataš bješe
dragima davaše, a sam je prosio.

Matoš je bio hrvatski pjesnik
nježna biljka za tu oštru klimu:
pupova mnogo, al plodova manje
sunca je trebao, trpio je zimu.

Drugovanje s tišinom, Zagreb, 1938.

DOBRIŠA CESARIĆ
(1902. – 1980.)

TRUBAČ SA SEINE

(*Matoš u Parizu*)

Moja je soba tako jadno mala,
Ja ne bih u njoj izdržati mogo
Da mi oči ne sanjaju budne.
Al ne ropćem. Sudbini velim: Hvala;
Jer mojoj bijedi čudan sjaj je dala,
I moje patnje nisu uzaludne.

Danas sam opet ručo samo čaj.
Al vlažna blagost sja u mome oku:
Ja opet mislim na svoj rodni kraj.
I čežnja preobražava mi javu:
Sa Quaija mjesto Seine čujem Savu,
I Tuškanac mi šumi iz aleja.

Na domovini dvostruka je sjena:
Baca je Pešta, i baca je Beč.
Ona je sva u crno zavijena –
Ne čuje, Majko, niko tvoju riječ!
Šumori, diše more, teče Drava,
A između njih jedna zemlja spava.

Pod vedrim nebom slobodnog Pariza
Koliko puta tuga me je srela
U vrevi Etoilea, Saint-Michela!
O bože moj, tu treba biti jak!
U tome svjetlu još me više boli

Rođene moje grude gluhi mrak.

Udišem Pariz. Smjelim bijegom spasih
Slobodnu dušu, ali ja sam sin,
A mojoj majci sve su sjeđe vlasi.
Ja žene nemam, a ni druga nemam.
Što još imadem? Samo jezik svoj
U koji život svoga srca spremam.

Zanosi, misli, ritmovi i rime!
Ja bezimen u bezimenu mnoštvu
Daleko negdje stičem sebi ime.
I muku mučim samca dezertera,
Što zabranjenu domovinu sanja
Na hartiji, u potezima pera.

Pero... ta mala, ta obična stvar,
A kako živa, kako puna snage!
Kad iz njeg teče novih riječi čar,
Omamljuju me kao govor drage.
Sva utjeha je u tom malom peru:
Što pod njim niče, smije se i plače,
I sja, i grije, i vraća mi vjeru.

O Hrvatska, o moja domovino,
Ti moja bajko, ti moja davnino!
Ti porobljeni, oteti mi kraju!
Gle, jadni dezerter ti daje dar,
Bogatiji no kraljevi ga daju,
I sav je ljubav, pobuna i žar.

Ja, skoro prosjak, duh slobode širim,
Pa ma i nemo na svom grobu svijeću,

Ja neću, neću, neću da se smirim.
Ko svježi vjetar u sparinu pirim,
A kada umor svlada duše lijene,
Na otpor trubim ja, trubač sa Seine!

Šta mi je plaća? Mržnja gmizavaca
Što svoje blato lijepe o moj glas.
Al ja pred licem roda stojim vedar.
Za hljeb slobode prilažem svoj klas:
Zar nije zlatan, i bogat, i jedar?

Spasena svjetla, Zagreb, 1938.

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ
(1905. – 2007.)

MATOŠ U ŽENEVI

Ile Jean-Jacques Rousseau

Usred grada, u sjeni
Jablana, opkoljen
Modrom vodom i labudima,
. . .

Mislim na daleku moju
Hrvatsku domovinu,
A srce mi udara
U grlu, do krika.

Genève (Rue Rousseau 34, Hôtel Excelsior),
24. rujna 1973., ponedjeljak

San, Zagreb, 1976.

VLADIMIR KOVAČIĆ
(1907. – 1959.)

CANZONETTA

(*U sjećanju na A. G. Matoša*)

Na cvjetnoj grani cvrkuće ptičica,
Iz grla radost prosiplje, pjeva;
Da li je slavuj ili je ševa
To ne zna ova srebrna pričica.

Iz medaljona ipak je sličica:
Kao breza vitka, tanana djeva;
U oku dragi kamen joj sijeva:
Majstora nju slikala sličica.

Nad čežnjom breze oblaci prolaze,
Vedrine neba livadom dolaze:
To biser u cvrkutu postaje.

A srce čarobne kutije otvara
I biser prima, pobožno zatvara:
Na baršunu pjesmica ostaje.

Jantar na suncu, Zagreb, 1959.

KAMILO KRIŽANIĆ
(1908. – 1975.)

MATOŠEV PRELUDIJ

Svečano i strogo
ko iz starih priča
hodaju sa Griča
sjene davnih ljudi.

Sklopljenih ruku uz žamor krunica
prolaze sjene starih barunica,
klerici mladi sa svetim koralima,
starci sa plačem za starim moralima -
duge su njihove crne procesije...

S duplirima Majke Kamenitih Vratiju
i čežnjom za dalekim Svetim Noćima
bogci s proštenja sa suzom u očima
pjevaju arije junačkih djedova.

Zasjaše okna, zanosna, žarka
na starome hramu,
zvono vi s tornja Svetoga Marka
proliše jecaj u tamu.

Ušla je duga crna procesija,
s arijom punoga srca:

Hosana Tebi, naš Gospodine,
molimo Tebe i ove godine
u suzi, smijehu, jecanju, kriču,
Ti, daruj radost našemu Griču.

*

I vrući vapaji pred Madonama
mnogo su, mnogo pričali o nama.

Zlatni klas, I, br. 1, Zagreb, 1930.

MIRKO JIRSAK
(1909. – 1999.)

SLAVONIJA

Da bolesna je
rekao je još
A G M

Al' kako čini se
(za divno čudo)
prevario se
i taj sjajni dijagnostičar.

Ona je samo manje vesela.

Vijenac, Zagreb, XVIII., br. 422, 6. V. 2010.

VLADIMIR JURČIĆ
(1910. – 1945.)

A. G. MATOŠU*

Tvoj život bje tek bijeg i udes hud
i bježo si kao pobješnjeli ker;
al patio si uvijek strašno svud,
Ti divni pjesnik, svirač, dezerter!

Rad bujne misli – koju pogna miso
Ti luto si – i kruh ti bje u glazbi
i pero s kim si divne pjesme piso -
al rak i skitnja Tebi život razbi.

Matošu divni, Ti ovaj uzdah primi.
U kafani kad se pod noć dimi
ja vidim lik Tvoj kako ljupko priča

o svom životu, prove ga u jadu; -
al bješe sreća: Ti dušu dade gradu -
sad lutaj svojom cestom svoga Griča!

Nova Danica, V, br. 11, Zagreb, 17. III. 1935.

---

* Pjesma je objavljena s imenom Gjuro Vladičić, pseudonim Vladimira Jurčića.

RUE MAZARINE

Mračan, hladan, tuđi stan.
Gladovanje i nemoć – nikad sretni dan.
Samoća, ogorčenje
i vječito trpljenje.

I misli natmuren u maloj sobi
na poslane feljtone,
a honorara ni od kog ne dobi;
i ne misli na intrige, progone i hajke
i klone -
jer svi su protiv njega
i svi ga gone!

On pjesnik slomljen gine,
u ogorčenju prokle
i umjetnost i zanosne visine:
skapavati i umirati – dokle?

Života nestaje u gladi i u bijedi
i nikad sunca, nikada veselja,
i nigdje pravih prijatelja.
Vječno sam.
I bježi van bolan, bolestan,
i bježi sam, i bježi nemoćan
na mutnu Seinu
da vrati zanos sebi osamljenu
- ostavljenu.

Novosti, XXXI, br. 354, Zagreb, 25. i 26. XII. 1937.

POVRATAK A. G. M.-a IZ PARIZA

U vagonu dršćem – vraćam se
u dragi kraljevski i banski grad,
al krišom, kradomice, tajom -
zaboravljam svoj stari jad.

U meni zanos nad ljepotom kraja.
Osjećam svoj Zagreb iz daljine -
sve patnje, muke nestaju mi:
pun sam mladosti, pun vedrine.

O grade divni, jedini moj grade,
gdje smiren mogu biti -
ganuća svoga, radosti ni suza
od ushićenja ja ne mogu skriti.

Oh, tu je dom moj, prijatelji, ljubav,
a nitko ne zna da ću stići -
kome l' ću se prvom na vratit:
gradom sam ću, sam ću ići!

Svuda, svuda bio sam tuđinac
neveseo, osamljen i stran,
i sad sam opet tu
nasmijan i raspjevan.

Tu sam blizu: pozdravljam domaju,
oči mi od uzbuđenja sjaju,
ja skršeni sam zagrebački sin -
ponosan i sretan:
tvoj sam građanin.

Podnio sam glad i progon – poniženja,
za tobom osta zanos sveti,
o grade Vraza, Šenoe i Gaja,
o grade moga zavičaja,
za tebe sve sam mogao podnijeti.

Kroz prozor gledam maloga vagona:
sad sam doma,
ja boem i siroma! -
sve bliže su mi, Zagreb-grade,
već čujem tvoja zvona.

Zagrlit ćeš me, ispaćena sina,
to pozdrav menije bjeguncu,
primi me, utješi i jačaj
na hrvatskome tlu, na našem suncu.

Zagreb, VI, br. 1, Zagreb, 1938.

U SPOMEN A. G. MATOŠU

Tvoj život – bijeg i progoni i sud,
Bježo si i nisi znao smjer,
Patio si uvijek ogorčeno svud,
Ti, pjesnik, svirač, dezerter.

I život osta gorak u probdivenoj glazbi,
Dok blistahu ljepotom Paris i Ženeva,
Sušica i skitnja teški život razbi,
Onome, tko nama tako divno pjeva.

Ti ovaj uzdah, malu iskrenu poemu,
Primi kao spomen vječnome bohemu.

Naraštaj slobode, II, br. 2 (9), Sarajevo, 1943.

MATOŠ PIŠE IZ PARIZA

Ja mogu pisati o svom trpljenju
I svakidašnjem poniženju.

U bolnim, mojim tamnim danima
Nikog nema da me tješi -
Tek blista, blista dalek zavičaj:
U suncu mi se grad moj smiješi.

Ta ljubav još mi daje poleta,
Sad postaju mi bliži, draži
Stjegonoše i borci hrvatski
I zagorski pejzaži.

I samo žudim da se vratim!
Da, ja ću doći, ali ne znam kad.
Tad ću biti radostan i sretan,
I ostavit će mene jad!

Sâm sjedim tu u mračnoj kavani,
A oko mene ljudi strani.

Naraštaj slobode, II, br. 3 (10), Sarajevo, 1943.

MARIJAN MATIJAŠEVIĆ
(1910. – 1945.)

A. G. MATOŠ PUTUJE U PARIZ

Već sa brda pjeva crvena sloboda,
a divne vode, Jadran, Drava, Una
u krvi plamte... Ustaj! Sunce! Buna!
A. G. Matoš

Sirotinjski je uvijek putovao Age
bez kovčega putnog i bez prtljage,
sa srcem punim pjesama i nemira
(lutalica svijetla modrog svemira)
iz hrvatske tmine do pariške vedrine
sa khuenovskom slikom domovine.

U domovini sjaj habsburškog trona,
političkog blata nebrojeno tona,
po kojem kao Noemova arka
sabornica pluta na trgu svetog Marka,
gdje je govor lovor ili grob i ludnica
karijera ili mračna sudnica.

U glavnom gradu sivo, beznadno stanje,
na selu tmina, lihvar i neznanje,
tu jedino svijetlo s bajunete sjaje
i prostodušno se caru – carevo daje;
dugovi stežu, ali tko da stenje?,
tek migraciona cifra se penje.

Tuđinac striže hrvatske ovce,
tuđinac krade hrvatske novce,

tuđinac kupuje hrvatske nevaljance,
tuđinac kuje lance
u koje će puk okovati: složni
presvijetle karijere i naši velmožni.

Povučen u se, u mislima Age
gleda sliku Domovine drage
i smješka se veselo bajage,
da ne bi čuli saputnici i stranci
kako mu zveče na rukama lanci.

Al pred Parizom tuga ga nadjača,
Age se guši u vlaku od plača!
O slobodo, o prvi svjetski grade,
jednom ćemo i mi dignut barikade
i kroz tminu punu bunta i jeze
Hrvatskom će ječat strofe marseljeze.

Antologija *Mila si nam ti jedina*, Zagreb, 1998.

MATOŠEVA SMRT

Krevet. Crna ploča s bijelim slovima
Kraj je lutanju i snovima!
U grlu rak – duboka, krvava rana.
Zimljičava samoća posljednjeg dana.

I Matoš sanja:
Crveno teku vode: Save, Drave, Une,
U provinciji daleka pjesma bune.
Na uzburkanoj pučini se ljulja
Noemova arka
Puna gusara i hulja.
Matija Gubec na trgu svetog Marka
Digo je zastavu novu.
Eksplozija u podzemnom rovu,
Pleše sunce na upaljenom krovu,
I toranj gori Stjepanovog doma...

Ognjica. Znoj. Ždere karcinoma
Krvavo meso. Rastu krugovi mraka.
U očima zadnja noć započima.
Nož u grlu. U sobi nema zraka.
.....
A tiho teku Sava, Drava, Una.
U tmini katkad sova zlobno hukne
I u mrtvilu opet sve umukne.

Nemir samoće, Zagreb, 1941.

DINKO ŠTAMBAK
(1912. – 1989.)

MATOŠ U MATEJNI

Stranac sam ovdje, vrapče sa procvale
grane, meni iz ocvale
bašte ne pjeva ljubav, strana neka žena
prostrijeli srce meni,
noći, evo ti srce, pij ga,
da više ne sanjam o ženi
što izludi srce meni.
Ocvate moja mladost, ubi me tuga,
dert, abulija, splin,
sam sam ovdje,
smrdljivi plin
baca mrtvačke krugove oko mene,
tonem u ponoraoj viziji daleke daleke žene.

Poznajem samo svele
istrule sjene sa Seine,
u zvukovima moga cella se bijele
bokovi maglene žene.
Ljubio sam ispijene usne,
milovo kose grizete,
uzalud čekam da me zapljusne
vjetar ljepote što davno u svete
avanture me nagna
da slušam čarobne šume
marsejeze, naranče, orhideje,
da se uproljetim, da nadiru u me
proljeća, velike aleje
i jasna nebišta. Jedra moja,

trešnjo crvena, za tobom ću poći,
koje ti sunce sokove dade?
Daj mi toplotu, nadiru talasi noći.
Poći ću prvi iz naše Plejade.

Jutarnji list, XXIX, br. 10389, Zagreb, 24. XII, 1940.

IVAN GORAN KOVAČIĆ
(1913. – 1943.)

PUNTAR GRABANCIJAŠ

On, "stara hiža"; on, puntar grabancijâš;
On, slavni dijak; on, svetski vandrokâš
Je prvi videl, da naš je krepal Maj -
I pustil sozo žuhko kudi KAJ.

Nokturno grički i bdenje hrastovàčko,
Hrvâtsko, dijâčko, kmetskó i seljâčko,
I vàvêk betek i vàvêk huda smrt,
I zorje naše pot vàvêk zaprt.

Ostàvit kmico, ostàvit našo noč,
Ostàvit galge – vteč od doma proč.
I pun se svetla vrnit v stari kraj,

I bit trabenta, og'nj, strela, punta!
A znat, da vrhu hrvatskèga grunta
KAJ je kletva, i jok, i jok je KAJ.

Ognji i rože, Zagreb, 1945.

RADOVAN ŽILIĆ
(1913. – 1972.)

MODRI GRAD

Ja previše volim ovaj zamišljen grad,
grad skromnih i malenih duša,
grad tornjeva i bogataša
grad, koji često uveče na brijegu
u zujanju žica sam svoje umiranje sluša.

Ja previše volim ovaj grad,
koji je Matoša tjerao progonstvom;
na trgovima dizo lude i fakine,
a mene nikad baš ničim obradovao nije.
Volim taj grad sred njegove noćne tišine,
kada po najcrnjim cestama svoje brige krije.

Da. Ja previše volim ovaj grad kućerina i tornjeva,
koje su dovukli bogataši.
Ovaj grad nasmijan na suncu,
koji je snivao moj djed na paši.

POSLJEDNJI PETAK MATOŠA

(*po neobjelodanjenom pismu Matoša nedugo prije smrti*)

U stvari je dah lišća
i sjećanje mrtvaca.
Tišino, što si se spustila na mene,
izvedi slobodu, što mozgom koraca.

Pritegni vjetar u sobu
da ženi raskine bluzu,
meni otare znoj i toplinu,
životu suzu.

Šutiš i dišeš.
Od daha tek podovi šušte,
stvari stenju sluzave akorde
ko da zmije svoje godine ljušte.

Dah tvoj otire smijeh
iz oči, što pale grozničavi kriješ.
Prelij u se nemir tijela,
ne vuci u sobu lijes.

Nagradi stijene svježinom,
pa makar i svojim pljesnivim dahom.
Grkljan žeže kao samoća.
Ja ga navlažujem strahom.

Uspomeni A. G. Matoša, Zagreb, 1938.

DANILO ČOVIĆ
(1914. – 2000.)

MATOŠ

Spoznaje žedan napusti svoj grad
da uđe u život velikog Pariza,
noseći sobom svoj vlastiti jad,
jedan iz našeg lutalačkog niza.

Tada ga lutanje svega opi.
Ali mu život nije mogo dati
ništa do znanja, koga žedan popi.
A kad se umoran rodnoj zemlji vrati

u krilo drage Croatiae,
pustoš ga zaboli posječenih gora
i blijeda tuga svenule akacije.

U njemu tada, ko oluja s mora,
zavitla osjećaj za njene gracije
skrivene u dubini velikih ponora.

Hrvatska smotra, III, br. 4, Zagreb, 1935.

MARIJAN MATKOVIĆ
(1915. – 1985.)

SJENE

3.

Teče, teče vrijeme
i svaki dan se utaplja u noći, a noć u danu...
Teče, teče vrijeme i padaju čaši težinom bola na nas...
Ljudi, tužno je, tužno živjeti danas.

Micati se među ovim kućama i tražiti sunce,
gledati ljude i misliti na čistoću poštenja...
... biti sâm, gažen na cesti kao stara odbačena krpa
i nestati glupo, mahom smrtnog srpa,
tužno je tužno!

Doista, ljudi, tužno je ćutiti svoju težinu
i mizeriju svega što ti je blizu,
a znati podsvjesno, da negdje daleko ima sunca i svjetla...
O divnog tisućobojnog svjetla.
Vjerom u sunce, poštenje, pravdu i svjetlo,
tužno je micati se u ovom našem gradu,
koji je Matoš tako mrzio i tako obožavao...
(zašto nije pljunuo, koji mu je bio đavao)
koji nikada nikom (ni njemu) nije ništa davao,
u tom gradu Fernkornovih spomenika,
tužno je živjeti danas,
dok časovi težinom bola i dosade padaju na nas.

Iz mraka u svjetlo, Zagreb, 1936.

STJEPAN JAKŠEVAC
(1916. – 1994.)

MATOŠ NA NEBODERU

Nečujan u kutu,
nad gradom, u visini,
u trošnoj pelerini,
samotan sjedi.
Odjednom mu se čini
da znana zvona Pariza
čuje u daljini,
i zbunjeno se pita:
Sred kakvog sam to
grada,
i kakva je to
dolje,
u dubini,
promenada?

Pa, zagledav se
u davno polje
put južnih strana:
Gle, tamo opet
čudesno bijela
fatamorgana!
Da sam u Zagrebu,
ondje bih negdje
morao vidjeti Savu!
Ali se istom zbuni
kada pokretom naglim
sjevernom nebu
pogledom skrenu –

i spazi
planine drage
liniju plavu,
nezaboravljenu!

I šapne:
Kaj mi je,
i glava mi je tak troma!
A onda
(ko da se nečeg sjeti)
sa usana mu sleti:
Pak, tu sam,
tu sam — doma!

I tajan se rasplinu
u nedoziv, u tminu.
. . . . . .
Oprosti, nemirna sjeno,
što se u dan
zamagljeni
zabavih prikazom tom,
i što te,
u trenutak sneni,
dozvah da budeš gost
zamišljeni —
u gradu tvom
i mom!

(1963)

Pjesme o Zagrebu 1743. – 1964., odabrao Pavao Cindrić, Zagreb, 1965.

KRUNO QUIEN
(1917. – 1990.)

SONETIĆ À LA MATOŠ

Trogir, gradić snen i svemir,
svod nebeski sredovječan,
duh starine, osmijeh vječan,
i blago u naš nemir.

Sveti Ivan, njegov pastir,
drži ga na muškom dlanu,
kao knjigu pohabanu,
i čita je, štije psaltir.

Tisuć ljeta sveti Ivan
čita vrijeme, bijedu i slave,
bijele dane, noći plave.

To je gradić njegov snivan,
star i žut, od bjelokosti,
gdje trunu mu svete kosti.

Stihovi na starinsku, Zagreb, 1992.

BRUNO DÜRRIGL
(1921. – 1995.)

A. G. MATOŠU!

Čuj, putniče smjeli, vječni prognaniče;
Jecaj, boli duše, vjerne Beatrice,
gornjogradskih stijena.
Slušaj tihi šapat nepomičnih sjena,
Ogoljelih grana s opustjele staze.
Gledaj kako ljudi nesmiljeno gaze
Po uvelom cvijeću s Materinog groba.

Slušaj, kako stenje propaćena gruda
Pod teretom mržnje i lažnoga suda
vlastitih sinova.

O, Genije mrtvi, ustani još jednom,
I privedi svjetlu otrovane duše;
Spriječi ih da dalje bjesomučno rase
Kroaciju našu, luč istine vječne.

Vrati se još jednom iz bolne tuđine,
I pokaži rane hrvatskog trpljenja,
Sruši stijene laži, krvi i prezrenja,
I povedi zemlju vodama jedinstva...

I kad je privedeš miru i slobodi,
I kad Uskrsnuće ljubavlju urodi,
Kliktat snažan glas će
Sjedinjene nacije:
"Dok je srca, bit će i Kroacije".

Zagreb, IX, br. 3, Zagreb, ožujak 1941.

RADOVAN IVŠIĆ
(1921. – 2009.)

POZDRAVLJAM TE, A. G. M.!

Bilo je to jednoga zimskoga dana, već poodavno,
tisuću devetsto pedeset i četvrte
kad sam te sreo prvi put
u sutonu
na vrlo krhkom prijelazu preko Seine
zvanom *Passerelle des Arts*,
to jest *Brvno umjetnosti*.

Dolazio si pješice
izdaleka
bos
i ušao si odmah u legendu:
nisi bio samo
veliki putnik ili nomad,
ne,
prije svega bio si dezerter.

Hladno je bilo toga prosinačkoga dana 1954.

Kao godine 1899, činilo mi se,
sve naokolo
bio je još isti mrak
ona ista gluha daljina
isti nepremostivi ponor
između Pariza koji si strastveno upoznavao
i Zagreba koji si i dalje volio.
Tako pažljivo volio
da si mu već prvih godina ovoga vijeka

otkrio Charlesa Baudelairea, Arthura Rimbauda,
Stéphanea Mallarméa, Mauricea Maeterlincka,
i druge, mnoge druge.

Govorio si:
“Što bi bio čovjek bez tih velikih sanjara?
Dan bez noći, život bez sna.
Sanjajmo dakle!”

Govorio si također:
“Postati čovjek je ljepše no postati kralj,
a postati pjesnik je ljepše no postati čovjek!”

Bilo je hladno toga prosinačkoga dana 1954.
“Dosta o tome! Promijenimo razgovor!” –
činilo mi se da kažeš,
jer si znao i predobro
što je biti gladan
i što je smrzavati se.
Sjeti se, sjeti se, što ti je tada sinulo:
“I dok u muci jaukah, leden glas mi kaza,
Brate, pitaj nešto drugo.”

Tebe su rodili
smijeh u suzama
i vrata otvorena svim vjetrovima.
A ta vrata, poslije,
nisi nikada zatvorio olujama.

U potrazi za najmanjim novim znakom,
za najmanjim novim drhtajem,
neumorno si motrio
neumorno si prisluškivao

svuda
u knjižnicama i na ulicama
u kavanama i u slikarskim radionicama
na putovima
raspitujući se za Bonnotovu bandu
srećući anarhiste
svoje prijatelje anarhiste
kod kojih si na početku vijeka
našao utočište
u Ženevi i drugdje.

Dobro si poznavao boju slobode.

Umro si mlad
tisuću devetsto četrnaeste
u svojoj četrdesetoj godini.
U posljednji si čas
stigao još vidjeti
futurističku eksploziju
te o njoj, strastveno i vidovito,
izvijestiti svoje čitaoce.

Ovdje
tražim da izađem iz korita vremena:
da nisi umro 1914,
pitam se kakav bi bio tvoj stav
tri, četiri godine poslije
prema dadaizmu?
Vidim te u času objavljivanja
nadrealističkog manifesta Andrea Bretona,
tebi je tek pedeset godina.
Što ćeš reći tim mladićima
koji, za razliku od futurista,

vole iste pjesnike kao i ti?

Vrijeme je već ušlo u svoje korito.
Pouzdano znam samo to
da se tokom godina koje su slijedile tvoju smrt
Zagreb neprekidno udaljavao od Pariza pjesnika,
i to da se od njega
u dubini udaljuje
sve do danas.
Nevjerojatno je
da je bio dovoljan prvi svjetski rat
pa da bude zaboravljeno ono
što si pisao 1911:
“Bijasmo i ostajemo proti tendencijskoj literaturi
koju” taj gospodin “najgrlatije zagovara,
tražeći od umjetnosti prije svega,
da kao žurnalizam
širi u prvom redu neke ideje,
naročito društvene.”

Danas, jučer,
mutno je kako teče vrijeme.
Kao da te vidim, jedan si od rijetkih
koji čuješ nepokoreni glas Andréa Bretona:
“Ostavite sve”
“Krenite na putove”
“Lovite maglu”

Govorio si:
“Zato su meni sto puta miliji pisci
kao Marlowe i Villon, koji živeći kao neljudi,
pišu kao ljudi, od gospode kao Zola,
koji žive kao mirni moralni purgeri,

rigajući u knjige
retoričke ciničke instinkte.”

Max Stirner, Tristan Corbière, Jean-Jacques Rousseau,
Thomas de Quincey, Jonathan Swift, Joris-Karl Huysmans,
Villiers de l’Isle-Adam, Francis Viélé-Griffin,
Donatien-Aldonze-François de Sade, Gerard de Nerval...

U sumraku vijeka koji odlazi
ostaju ta imena koja si počeo ispisivati
na jednoj prozirnoj kugli.
Ali da se umakne hajci takva prozirnost
nije pogodna.

Još je uvijek hladno,
tvoj je Zagreb još uvijek daleko.
Pozdravljam te,
A. G. M.!

(studeni 1984)

Gordogan, br. 20-21, Zagreb, 1986.

NIKOLA MILIĆEVIĆ
(1922. – 1999.)

NA GRIČU

Ovdje je noć i rujan: dašci juga
pokoji list iz krošnje već domame.
Zidine gričke tamne su i same,
kesteni bdiju, šute: noć je duga.

A dolje s trga blista krug do kruga,
izvode igru neonske reklame,
i neboder se novi tu iz tame
vitkošću svojom starom Griču ruga.

Al gle! Pa tko to pod svjetiljkom prođe.
Ko sjena šmugnu i nesta iz vida,
a ko da bješe u starinskom fraku.

Možda je varka, možda Matoš dođe,
pogleda s Griča, pljunu preko zida
i onda ljutit nestade u mraku.

Krugovi, VI, br. 8-9, Zagreb, 1957.

BORO PAVLOVIĆ
(1922. – 2001.)

A. G. M. 1873-1953

A. G. M. ! A. G. M. !
Sad si tih i nijem.

Tako Te lako tišti
tamaris i rezeda.

Tužno je to.
Misliš:
Vidrić i Domjanić gleda.

*

Stari Ti bio ko domaći uče,
ko mustač što frče se, suce,
a djeca oko njeg ko pilići žuti
i guščići ljutiti trče.

Didak Ti bio ko domaće kuče
toplo od hljeba i jaja,
na koja golub s grlicom lijega
i guče do neba, i zdvaja.

Al Tebe odnije udesa čun
iz Tovarnika i Srijema
u Zagrab i Agram, čudesno pun
bečkih minjona i krema.

*

Gimnazijalac. Uz Jurjevo groblje
dječačke, mile šetnje.
Proljeće, zima i jeseni obje,
tihe i neprimjetne.

Srpanjske žrtve.
Zrinjski Frankopani.
I Gupčeva krvava glava,
Svi su naši živi pokopani
Badava nam sva naša prava.

I Mažuranić. I petoro braće,
i sestre Tuga i Vuga.
Tebi se čini da netko plače
i netko da ti se ruga.

Igraš se skrivača,
Raubera-pandura
i lovice, bijeloga bana,
i bježiš u haustor kad zaori
hura, hura na mađaromana!

*

Jer što su ti dečki vidjeli tu,
tog zbilja nadaleko nema:
narod u grču, nevolji, zlu.
propast i anatema.

Političari se parbe i pru.
Purgere hvata trema.
Studenti viču. Grizete frufru.

A žandarmerija lema.

*

Ko sedmoškolca dali su Tebe
u neku potkivačku školu,
ko da i sam nisi ždrijebe
kog uzde i bičevi kolju.

Da budeš mesar nekakvi u štali,
jedan od onih što kolju
blago što sočne pašnjake žali,
jer ima zubobolju.

Da slinavac motriš, šugu što svrabi
i krv koja slabinom teče,
a Tebe da zavrisneš,
da svisneš zgrabi,
da podcikneš, da utečeš.
Da rečeš, kako Te peče!

*

Kakav kriminal! Da budeš živinar,
što palcem škopi kopune.
Za filir, paru i kukavni dinar,
kokotu što šiša krune.

Ti,
što si bio dijak grabancijaš,
a bit ćeš vates i prorok,
zar Ti da budeš veterinarski
Hubertusov zlatorog.

Kakav kriminal. I kakve blune
i kakav prekrasan mališ,
kadar da na sve pogano pljune,
na sav taj stallum i stališ.

Caru Franji da lunte pališ,
da čistiš kasaraske staje,
da slušaš kako husar cigani
i kako feljbaba laje
pod crnim orlom ko zmajem.

*

Ti ode taman k prastaroj si babi,
ravno u sremsko veče.
Na tarabi da budeš ljubavi Rabi,
od onih što ljubavlju liječe.

*

Al strah Te bilo gojaznih žandara
iz najbliže žandarske postaje,
onih za kojima olovan trag
straha i metaka ostaje

te pobježe s jednim od krijumčara
niz trske i šaš preko granice,
bez pasoša, para,
bez ikakvih šara.
Bez gaća. Bez ćaćine kabanice.

A steglo Te do grla, do duvara:

buvara
- tati -
pijanice.

*

More, begunac! Razumeš! Begunac.
Crnožut žutokljunac.
Sokac! Bogati, tko te puti
Jogunast, kabast čistunac.

Ta mani! Ta nije! Ta nije nego!
Od njih ti bejaše bego!
Umukni, bato, umukni, brajne,
pod kundak da si mi lego!

Ni kaput imo. Niti zobunac,
taj tužni papreni junac,
dok mu ga tu i tamo ne nategni,
ne dade Ilićev punac.

I što se znade primaš Pemac
i glumci i druga fukara.
I ono društvo bezgaćnih boema
s birtija, bulevara, pazara.

Bilo mu kao da ga majka lema,
a rodo bogati kara.
Uh, bogati, Gusti, što ne rodi se
ko kopile milijunara!

*

Sviraše u prim. Igraše čelo
s ciganskom nekom kapelom.
Ljutu rakiju pio si kroz dim
a cigankom slatkom, a vrelom.

Artist bijaše životom svim.
Drhtaše čitavim tijelom.
Na laktu držaše violin
taj cvrčak što ga se smelo.

Taj leptir noćni u crnu fraku,
izgubljen iz kolone.
Taj labud pao u kataraktu
vodopada što zvone.

Taj nesretni Tirtej. Sturac
u taktu što prazni čaše vinske,
a leže na snijeg i led mrazni
ispod svjetiljke plinske,
da svira bućkuriš melodija raznih
za trgovce svinjske i mlinske.

*

Nikada ničije Ti ne bješe štene.
I ničiji ne nosaše lanac.
Bijaše samac.
Bez druga.
Bez žene,
a nigdje ničiji mamac.

Nikada ničiji ne nosaše ranac.
Ni stajaše kome u stroju,

al bješe kostanac
gdje koplja se lome.
Uvijek bijaše u boju!

*

Između Zagreba, somuna, Zemuna,
Beograda, Beča i Pešte,
od mjesta do mjesta, Gusti, Ti lunjo
ko nomad kroz krčme što trešte.

Ležiš ko gronja od jarka do jarka,
od jame do klupe do jame,
liježeš zorom, budiš se morom
iz mračna ponora čame.

Pa ipak kreštiš ko rumeni oroz
i podžižeš plamene plame.
Još i sad gledaj: neumorno
i sada nas griju i mame.

Ti koji uboštvo imaš u slavi,
a svjetla balone u glavi
moro si često ko starinski prorok
braniti se od mravi.

I crvi. I strvi. Obada mrtvih
i stjenica koje grizu
i ovdje i ondje, Ti koji prvi
nas predstavio Parizu.

*

Vani su buktili vlakovi što hukte,
Al ničega nema mukte.
Cvale Cvjetnice, jurili Uskrsi
kroz mladosti vijadukte.

I žetelice su žito žele,
a Marice prela prele.
Pijukala perad, šetale se kvočke,
oh lele
oj kuku lele.

Voćke su ponovno snimale sa ruku
plodova zdjele zrele.
No šetale vojske po reglemanu
i klele sive šinjele.

*

Tko zna, kakva Ti bijaše soba
i Tvoje drage kakva roba.
Oprosti, Gusti, riječi takve,
nije to, dragi, kakva zloba.

I tko zna, kakovi fakini
igrahu s Tobom na mjesečini,
u separeu i na bini.
Gini mi, Gusti, gini, gini,
gini mi, Gusti, na djetelini.

Tko znade kakve si čekaone
tražio samac da se skloneš,
al nigdje ne bje Male, one
ljubavi Tvoje s prvog bala,

Hrvatske, ona Te zvala, zvala.

Nije bilo Pepeljuge, mali kralju,
na Tvom balu,
one što se s puno tuge
prosipa po Tvome žalu.

*

I Ti svrati do Matejne,
Kaplje dobre, Vlaške ceste,
tu gdje karte vrijeme drobe,
a s ormara vrane trešte.

Kisel stol od teška vina
tu na dlanu drži čaše
noći što sve dublje prši
modrim okom Lijepe naše.

Tu Te duša Griča znaše,
draga gnijezda puna priča,
Tebe, Tvoje rakijaše,
dobrodušne s dokolica.

Tu je bila Žagarica.
Stara ura. Loterščak.
Neka vije, urla bura,
uz gulaš si uvijek jak.

*

Jabučice spilje virile Ti van,
Ti mršavi i crni Pan.

Bio bi možda i sveti Franjo,
da si manje pio, da si više sanjo.

S uškama nalik na stara bećara
bio si srce tišine.
Ne pamti sluh našeg pametara
lubanju takve oštrine.

Vitke i dublje orlovske stijene
pale po vrhu Ti nosa.
S koliko bi plamena bičevao hram
da Spasiteljem posta.

Ovako za stolom čaša i flaša,
kartaša, birtaša, snaša,
dizo si bune i lomio krune
u sitniš marijaša.

Rođen bijaše za grabancijaša,
za samoga crnoga đaka,
no Gusti, zar bješe doba za Napoleona
u vrijeme masnih kameleona
i šuša-buša i svraka.

*

Tu si stao, na čas paun,
na čas faun, na čas Titan,
mali paž i mali clown,
tako velik, tako sitan.

Pio si, svirao, svirao, glumio,
a oko Tebe je život šumio,

siječanj i srpanj, ožujak, travanj,
i svibanj sjajan i svibanj sjajan.

Lipanj i kolovoz i rujan slavan.
Listopad kada plamti sva trava.
Prosinac uviro, izviro, uviro,
a u Tebi tiho se rađala strava.

Šume su klecale, planine se sjećale,
al sve je bilo taman badava;
tiho se mrakom, tiho se punio,
tiho se trunio, tiho si jecao:
apsint i suze, čađ i kava.

*

Ko dunja si zrio na staru ormaru
i hitio kao rese,
koje lak lahor u lakome dahu
s vrbe i breze ponese.

Bio si vidik u spomenaru
zvjezdica, koje se krijese.
Dobar a ubog kum svatu staru
u brizi zbog prazne kese.

Ko svetac si bio na svome oltaru
zbog blagosti dana potresen,
zbog kiše rasplakan,
zbog tuge ljepotom zanesen.
Prošlo je ljeto, pljuštio kesten:
cesarićevska jesen.

*

Bio si često i jadan i gladan,
Ti, mezimac naše Mame,
Ti što si imao dušu od svjetla,
a ćud od nježne ciklame.

Narod si gledo, gdje pada i strada
i karijeru svog Grada.
Kako se opice veru i deru
kroz papar famfaronada.

Gledo si sav gad, svu atmosferu
tih trulih i tupih parada:
kako nam djecu ubija Herud,
a mrije mlada Plejada,
od čemera, jada i glada.

O tom si pjevo neumorno, ljuto
i slatko kao cikada,
al što će na tom provincijskom putu,
u zujanju muha, obada,
blistava Tvoja kaskada.

*

Naravno, zato si dobio plaću
u platini, srebru i zlatu,
s malograđanima svikolikim
sveđer si bio u ratu.

Za neke: kartaš. Za druge: pijanac.
Protuha. Odrpanac.

Nekakva buha iznebuha.
Tuđinac. Domaći stranac.

Te što Ti ovaj nije bratanac,
a onaj veza i lanac.
Duh da Ti nije ravnotežan,
jer odbaci soldački ranac.

Te da si opet jaganjac. Jarac.
Magarac, austrougarac, šarac.
Ma nema toga, čim Te ne šopi
i krv Ti ne popi komarac.

Da popovski da si. Da očaj Te opi,
sa svakim da plešeš tanac,
ko špion sa sotonom da ugovor sklopi.
I Švaba i Srbijanac.

*

A bio boem. Boemčma pravi,
al poet najčišće vode,
zato Te i sad poezija slavi
i kada pod ledinu ode.

A samac si bio, ubogi čamac,
dok transatlantic! brode,
pa ipak se sjao starinski
Tvoj pramac
u valovima mode.

Kormilar mravi na zelenoj travi
livada koje se plode,

ko ribica bio si pitom i čil,
povjetarac slobode.

*

Sad si gore. Posve miran.
Miran mir Ti u parceli.
Poslušni Ti vjetrić svira,
dragi Gusti, što god želiš.

Tiho drveća šum ore.
Gore svjetla u kapeli
i Čuvaju Tvoje dvore.
Imaš kuću, Gusti, je li?

Mirogoj. Tu leže seke
pokraj tate i kraj brace.
Pokoj teče. Sume rijeke:
Requiescas Tu in pace.

Ti se smješkaš, težak, tronut
u čudnome Panteonu.
Molimo Te: nemoj klonut,
namigni nam i odonud!

A. G. M. 1873-1953, Zagreb, 1954.

MIRO-GOJSTVO

A. G. M.

Sad si gore!

Posve miran!

Mir Ti u parceli.
Poslušni Ti lahor svira,
dragi Gustlek, kaj god želiš.

Tiho drveća šumore.
Gore luči u kapeli
i čuvaju Nove dvore,
imaš dom svoj, Gusti, je li?

To je divno, to veseli?

Svud okolo prijateli. -

Ti se smješkaš, težak, tronut
u zelenom Panteonu:

Svijeća žmirka,
vjetar pirka.
Namiguješ i odonud!

Korzo, Zagreb, 1978.

JOSIP VANIŠTA
(1924. – 2018.)

TOLERIRANA DJEVOJKA

(U maniri A. G. Matoša)

To gnjilo lice lik je bakroreza
pokojnog grofa, grbavca Toulousa.
To oko svrdla glave. Ta mirisna bluza,
tog glasa zvuk je arija peneza.

Iz oka tog se cijedi pijana chartreusa,
u njemu nema srca, sjaja, suza.
To je oko prazno kao prazna uza,
od pogleda tog trne meso, dah i jeza.

To je tijelo vitko kao breza,
riđovka u kosi, u oku meduza.
Agonija. Nad tijelom blagi smiješak boga.
U grlu rana. Nož laringologa.

Krleža iskosa, Zagreb, 2012.

MATO MARČINKO
(1925. – 2010.)

SREDNJOVJEKOVNA NOĆNA POPIJEVKA

Juratuš smeten pilji u zid
izšaran psovkama, grdnjama ružnim,
na račun slavnog Magistrata.
Noću. Na Greczu. Kad već su bile
i vještice pozaspale.

Zaglaman, u svom snu potresen,
umjesto da se svidi javi
za rep povuče hudoga vraga,
da kopitne ga u budućnost,
u njoj je svijetlo što tamno sad je
i snova snove snovit će, kojih
sada se boje.

Vrag ne bi bio vražji vrag,
da ogluhne se ludoj želji,
juratuš smili mu se smeten.

Vritnjakom neočekivanim
kopitnut na Gornji grad
(gdje neki pjesnik A. G. Matoš
još uvijek čeka spomenik),
juratuš vidje (čak i on),
da isti to je opet grad.

Kroz prozor krčme (još uvijek
krčme tlapnje krčme)
smeten juratuš u zid bulji.
Na Griču. Danju. Kad nevjestice

vještičji vješto bacaju čari.
AUGUST VELIKI

Koliko i koliki uzrasli su i ojačali
na štitu s kojeg u mrak svijetle
tri slova gesla

A G M

Takvo je lice takav brk moj otac imao
Patničke oči utonule u čelo
pogled kao da motri nešto izvan stvari
posmijeh natopljen mržnjom i nevin

Otvorio je prozore svijetu
Pročistio je staju od ustajalih naplavina
pustivši u nju gromove i oluju
Za svijet još i danas je
prozor zatvoren

S našim patnjama u torbi
bolovao je pod tuđim zvijezdama
slobodu tražio u slijepim ulicama
neizlječiv od Hrvatske

Dok u tuđini gladne sanjao je zanose
Europa je bludno stenjala pod bikom šireći noge
Dobrodošlica pokladna bje šala
strancu poklonjena za uzdarje

Odkrivao nas je uzaludno u nama
vičući da makar čuje jeku
Našao nas je ne pod našim nebom

jer nas je nosio u srdcu

Oče u tvom obličju mi dolazi
noću kad se mrtvi vraćaju na zemlju
žele nam reći sudbonosnu poruku
ali zov pijetla zamrzne im usta
u bezdan ih vraća

Tri slova zrače
neprekidno u tami

Rodio nas je iznova
najljepše darovao nam krajolike
muževnosti nas učio
sam popljuvan

Hoćemo li ikada odgonetnuti zapis
što ga je nemoćnom rukom
zapisao u mukama
tražeći zraka u zrakopraznu prostoru

Vidim
krv
teče *iz* posvećena grla
kapa na naše glave
žeže na rukama

Bjegunac i osuđenik
beskućnik i skitnica
gažen u blatu
ostavio nam je vjeru
Postao je svjetionik

Moliti nebo, Zagreb, 1995.

NA GROBU ANTUNA GUSTAVA MATOŠA

Ognjišta mrtva. Opustjela poljâ.
Prolazi povorka dušnodanskih svijeća.
Sve ceste su pune odrpanih goljâ.
Njive su sve manje, a groblja sve veća.

Uspavana glasom OUNskih sirena,
Hrvatska šuti zatočena, nijema,
dok pod toplim krovom gostoljublja njena
UNPROFOR joj tajno tihu propast sprema.

Na Matošev grob, kad su teške noći,
žena sva u crnom znade doći
s prognaničkim križem cijele jedne nacije.

A Matoš joj veli: Tuđinci su opet naši reges,
Ownovi Hrvatskoj sad praescribunt leges,
bacajući psima ud po ud Kroacije!

Marulić, broj 1, Zagreb, 1995.

DRAGUTIN ZDUNIĆ
(1926.)

DUŠNI DAN

A. G. Matošu

U ilovači nema više lijesa.
Duša je prošla vrata svetog Petra;
U grobu nema ni kosti ni mesa.
Običan slučaj: pod zemljom dva metra.

Beskrajna ljubav u oluji bijesa
Izjela živom Tebi srce, jetra,
A kol'ko nam treba zraka, bure, vjetra
I duši našoj nebeskoga krijesa!

Gdje si? O, što si? Lutalice dušo,
Krvavi plaču i jecanje vrelo.
O, što si, gdje si, izvore i vrelo,

Nehaju našem olujo i tmušo?--
Treperi đurđic, taman baršun sniva:
Nebeska dušo, u nama si živa.

Nova Hrvatska, III, br. 256, Zagreb, 31.X. 1943.

ĐURĐICA ASIĆ-KLOBUČAR
(1929. – 2021.)

PRED TVOJIM KIPOM

Antunu Gustavu Malosu

Uspela sam se do Gornjega grada
i pred tvojim se kipom zaustavljam.
UTJEHA KOSE na pamet mi pada
i ja je tiho pred tobom ponavljam.

I čini mi se da ta kosa živa
prkoseć smrti lagano talasa.
Odnekud ćuk i dalek lavež pasa,
a vlak zatutnji i već ga mrak skriva.

UTJEHA KOSE kao i NOTTURNO,
otkad znam za te, u meni žive.
Pamtit ću ih do kraja zasigurno.

Znam da se mnogi tim pjesmama dive.
Uvijek me dirnu iskreno, duboko
pa nekad suzom navlaže nam oko.

Soneti u molu, Zagreb, 2010.

PETAR BODULIĆ
(1929. – 2012.)

MALENA DIVA

Antunu soneti ljubav su bili.
Gospođica iz njih divnu lijehu gleda,
Ushićena cvijećem, nikome ga ne da,
Soneti njegovi i njoj su mili.

Tu su maćuhice, ljepote pune,
Afrodita kraj njih postiđena bila,
Vječna se ljepota ovdje od nje krila.
Ukrast ću je njima, glasno se kune.

Male ljepotice krasile su dan,
A u noći, kažeš, još su ljepše bile,
Tovarniku snenom uljepšale su san.

Opet dan ih budi svima su mile,
Šumjelo im more, cvrkutale ptice,
U zoru im pozdrav stiže iz ravnice.

Zadar, ... rujna 2007.

Sonetima sam srce dao, Zadar, 2008.

RADOVAN GRGEC
(1929. – 2007.)

AVE RIMA!

S Matošem i Ujevićem,
S Nazorom i Cesarićem
Ušla si u mlada srca.
Za Šopom i Kranjčevićem,
Za imenom što ga nosiš
Još mi uvijek srce grca.

* * *

Za imenom tim još čeznem
Iza starog ritma rimom
Koja ima tvoje lice
Kao pluća za kisikom
Ko oko za dragom slikom,
Ko duša za letom ptice.

* * *

Na usnama jedno ime,
Koje šapćem, koje snivam,
U ranjenom srcu krijem.
I pokapam svoje rime.
Kad ću prestat da ih skrivam?
Kad ću viknut da ih smijem?

* * *

Preko srca su mi prešle
Silne bure i stampedo
Sinkope i tvoj staccato.
Zašto nesta stare priče?
Zašto rafal sruši čedo,
Moju ljubav, tvoje zlato?

* * *

No, u srcu osta čežnja,
Neko čudno teško breme,
(Oprosti zbog stare rime),
Ostalo je ipak sjeme
Što će niknut novom snagom
I otkriti drago ime.

* * *

Zaboravi na orkane
Što razniješe na sve strane
Pepeo i sjeme vaše.
Ostale od naše vrste
Izbrojit ćeš i na prste,
Al' još živi ime naše.

Reći ime, Zagreb, 1996.

IVO HRČIĆ SAMOBORSKI
(1929. – 2009.)

NAŠ GUSTL

Gustl je bil oštrog pera i jezika,
o sakem piscu njegova stroga slika.

I onomu kaj je dobro o njem pisal
Napačku je sliku risal.

Al' napatil se nas Gustl po belemu svetu,
plival prek Save, ni štel iti v vojsku kletu.

Su mu Sanoborci Juratovič i Kleščič pomogli
kulkogod su samo znali i mogli.

Na kraju ga je izdal njegov gromki glas,
ni ga više bilo izmed nas.

Bolečina huda još ga mladog zela
Makar nam to ni napravit smela.

Ostali su nam njegvi stihi tečni;
duši nek' mu je pokoj večni!

MUDRI SVATI

Domjanić, Vraz i Matoš
faliju naše doline i gore;
Preradovič poje:
"Zdravo da si Samobore!"

Gaj, Livadić, Vidrić, Nazor
slobodi našoj himnu zbore.

Stoletja smo pravdu tirali,
nigdar tuje nismo dirali.
Zato:
Gdo se z nami pravde hoče lotit,
taj se, bogme, mora dobro spotit!
To vam poručuju Krležini škvorci
- mudri Sanoborci!

Krleža je, nazvavši nas škvorcima, zaboravio na trenutak da smo mi zapravo – srakači!

Trans, Samobor, 2004.

JOJA RICOV
(1929. – 2017.)

STEKLIŠU A. G. M.

Hrza tvoja žuč
istočena u trci s

konjima.

NOTRE-DAME DE PARIS

Antunu Gustavu Matošu
i našim zajedničkim *prijateljima*
Branku Franoliću
Danielu i Veri Simonin

6

Svi putovi vode u Versailles
Izletište u suncu

Versailles
Zeleni pladanj dijamantne giljotine
Prijestolnicu satrapâ

Versailies
Duboki azur s aureolama oblakâ
Nagruvane vojske neba

Miruju krave livadama
Versailles

Tvoji sterilni pašnjaci

Zla je sve i jedna tvoja livada
Zlokobno mračna i u suncu

Ti li si dakle hodočašće barbarima
Templum francuske nacije

Anđeo kruni kralja usred bitke
Kralj je konj u oklopu

Françoise de' Mediei zmijska je okrutnost
Bezdušni i kardinali

Versailles
Razmazio se kraljevića s nogom na plavu jastučiću
Bogić se igra s krunom

Moralo je doći do Bastille
Viču i umorene statue

Louis XIV
I fratri i djeca i kraljica svi se mole za tebe

Moralo je doći do Bastille
Samovoljni Louis XIII
Louis XV
Louis XVI bez pameti i bez mjere

Duh Pascala čita vas iz tame
Izmoren i razočaran Poquelin

Zar ne Racine
Moralo je doći do orgastičkog kravala
Vi ste to znali na vrijeme

Versailles
Oči istočene u zlatne vijuge plafona
Krv što se pretvorila u stabla i žitke česme
Demagogija vode i centripetalnih drvoreda
Versailles bez srca – žila kucavica svijeta

Vodoskoci retorike isprazan sajam vode
I česme su perjanice

Tritoni i žabe rigaju vodu u horu
Zborovi režiranih robota

Versailles je mrtav
Bahatost se penje
Utvare s oklopom bez glave
Stražare žlijebom uokolo
/Čuvaju još kralja?/

Živiš od smrti Versailles
Château taštine moćnika

Versailles
Ustoličenje krdovske psihologije ulizicâ

Još kuca
Hipokritski zagrljaj moćnikâ

Versailles
Pompozna smotra degeneriranih vlastodržaca
Pozéri
Galerija narcisâ.

Bio jednom kralj.
Bio grad za kralja.

Ne

Ti si ne

Versailles
Mauzolej poraženih nacija

Grobnica Hrvatâ.

14

Trostoljetna lipa propela se i
Krilī iz starodrevna tornja:
Ovdje počiva le *Christ de Cheille.**

A u ovoj grobnici /domu?/
Paučina i nemar:

Što rade tvoji namjesnici na zemlji
Gubavče otpale kose
Istrula pešća i prstiju
Cheilleevski Nazarenče
Pet stoljeća, još uvijek, neodoljiv i u smrti

Podno tvojih izjedenih nogu i nezaboravnoga lica
Našao sam odmor
Izmoren
Tvoj mali brat sa Juga
Putnik iz Zadra.

Palim svjećicu nadohvat tvojih očiju:
Kriste bdij nad mojim neizvjesnim putom
I nad mnogo manje blagoslovenima od ovih
Poljima moje Hrvatske.

La charité n'a pas d'heure:
*/Ne*ma vremena milosrđe/

Nema vremena milosrđe.

15

In nomine Domini Amen,
Incipit processus in causa fidei
Contra quondam quandam mulierem Johannam
Vulgariter dctam la Pucelle. **

A uokolo tornjevi – *chateaux d'eau* – bijeli
Polja makova i kamiličina cvijeta

*C'est la France****
Chinon sekvojâ i lepezastih cedrova
La France:
Kokot na križu crkvenoga tornja:
Romanizirane Galliae simbol par excellence

Glazba krovova u Donjonu
Labuđi torzo ženâ aj bujna

Šikara hrastova blokira udolje žita a
Niska tek što stȁsā

Bijela razvjetrena groblja njiše se la France
Kamelije i gušterică slijepa

Kulisa tvrđe s klikušom i gavranima
Čardak iz zamagljenih stoljeća.

La France utvare iz dubina dižu se aj
Maćuhice i tulipani

Chambord
Amboise
Chenonceau -
Bajke zidane u srhu slatke uspavanke
Hirevi nezasitnih eva

Agnès Sorel iz Lochea
Ustoličena bludnice

Caterina de'Medici
Jesi li bila sretna

Šuti i dalje uporno bronČani François
Trguju s tvojom nevinosti suluda Jeanne D'Arc

Lopoči bijeli i žuti nasred jezera vidiš li
Cross – country grlicâ i lastavicâ žubore

Kesteni i platane
Vrbe visoke s imelama
Marguerite de Rousselé moli za vršnjaknje iz Pariza

To dakle nije moja
Nije a
Isto nebo isti
Šûm ista

Pasem *la val d'lndre et Loire***** ronim
Špiljolike troglodite

Ruže u cipeli i razjapljenoj gumi automobila
Ciao verande od karanfilâ
*C'est la France******

Mjere i egzaktnoga ukusa
Matica režije u stvarima

Učtiva do povrede
Hladna do cinizma

Francuska izvrnute patrijarhalnosti
Francuska i uz oltar zalijevana patriotizma

Moris pour la France
*Priez Dieu pour leur!*******

Grimasa usnî u proračunu osmijeha
Licemjerje svetačkoga lica: *Bizant počinje na obali*
La Manche ta

Parabola *monsieur* uz bjelokosni cvrkut midinettâ
*Merci monsieur, monsieur********
Teče stara pjesma

*Da zdravstvujet Rasija*********
Kliče u gostima majordomus i
Praska atomskom na odlasku -
Domaćinu, ili sebi salve?

La France
Velika riba jede uvijek malu -
Mislite na sebe, monsieur?

A vrijeme teče i ne obazire se mila

Maćuhice i tulipani

Plove oblaci s kipovima iznad krova
Putuje na vodi dvorac

A vrijeme teče a
Ne: kraljica jaši lava na staroj zastavi a vrijeme

Gustl aj
Kako li je daleko Hrvatska
Aj

Posljednji stekliš
Kopile historije

Pišem herezu uobrazilje.

Francuska, 14. srpnja 1967.

---

* *Le Christ de Cheille* (franc): Cheilleevski Krist.
** (lat.): U ime Gospodnje Amen. / Započinje proces u parnici vjere / Protiv jednom već žene Ivane / Pučki zvane Djevice. (Riječ je o Ivani Arškoj – op. a.)
*** *C'est la France* (franc): To je Francuska.
**** *la val d'lndre et Loire* (franc): dolinu Indre i Loare.
***** *C'est la France* (franc): To je Francuska.
****** *Morts pour la France / Priez Dieu pour leur* (franc): Pali za Francusku / Molite Boga za njih!
******* *Merci monsieur, monsieur* (franc): Hvala gospodine, gospodine.
******** *Da zdravstvujet Rasija* (rusk.): Neka živi Rusija.

Mirotvorac kozmosa, Zagreb, 2016.

VLADO GOTOVAC
(1930. – 2000.)

NEMOGUĆE

To nije Rim, grad koji su guske čuvale,
Dok je on spavao; što je tek anegdota
U njegovoj vječnosti.
To je Zagreb što gori u Hysterica Passio
Svoje politike – Troja bez vatre:
Groznica onih koji nisu
Ni slobodni, ni poraženi – opustošeni tišinom
Ništa ne osjećaju u prikazanju koje gubi mjeru.

Sve što je Matoš ovdje volio
Osjetio sam kao nesreću u kojoj umjetnost
Više nije svirepa, nego čedna –
Ne izgubivši svoje čudo među obmanama.
Zalutao sam u lakoumnoj šari. Samo je malo pijeska
Potrebno za cijelu sudbinu. I pljesnuh rukama,
Kao da Helena prhnu nakon kobne krađe.
I nisam začuđen što u Zagrebu ugledah nemoguće.

Crna kazaljka, Zagreb, 1991.

ZLATKO TOMIČIĆ
(1930. – 2008.)

GRABANCIJAŠ

Grabancijaš ja sam i vražji dijak.
Na pozoju letim, zračnomu zmaju.
U meni je smješten tajanstveni vijak,
mene sve vile i duhovi znaju.

Proričem odavno što će sutra biti.
Ja sam doktor Faust Croatije cijele.
Mene nebo jako od smaknuća štiti
kada odapinjem nadnaravne strijele.

Nasljednik ja sam Matoša i Tina
i sonete skladam i hrvatski stih,
oni me za svoga odrediše sina.

Tumačim svijetu njegovu sudbinu,
ljepote Babela u sebi ja slih.
Iz Vrzinog kola moje znanje sinu.

Božanski soneti, Zagreb, 2003.

LJERKA CAR MATUTINOVIĆ
(1931.)

DOK TI MAŽEŠ TREPAVICE

Antunu Gustavu Matošu

Dok ti mažeš trepavice
nestane neko lice
u hipu padne nice
spljošteno nemilice
poput uginule ptice
potresi uragani otmice
ratovi poplave ubojice
usred sveopće kmice
kloniranje
rasulo ljudske klice.
Dok ti trepavice mažeš
i ličiš kapak
svatko mi može reći lažeš
ti obični si papak
dok tvoj bližnji skapa
dok nestaje mu sapa
ti trguješ drogom
ti trguješ Bogom
ti obična si gnjida
neka te poždere sida.
Dok ti trepavice uvis dižeš
svatko mi može bilo što reci
ti gmizavce što po tlu gmižeš
ti tupavce što drugih stopala ližeš
ti crve što sam se smještaš pod petu
ti najveći si besramnik na svijetu

I dok ti se maskara na trepavicama kruti
zametu se netragom svi moji puti
promijene se barjaci i zastave
pokose sve zelene trave
Pred domom koji više nije ni tvoj
ni moj ni svoj

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

ANTE SAPUNAR
(1931. – 2017.)

HOMMAGE ANTUNU GUSTAVU MATOŠU
(1873.-1914.)

Gustl i Rabbi nazivaše ga
prijatelji.
Zadivljen čarolijama Lijepe naše
u srcu ponese esencijalni duh
Croatije.
Sraste s domovinom
i sebe utka
u hrvatski verbum
ostavivši dubok i neizbrisiv
trag.
Samotnik i pravednik,
kozmopolit i neponovljiv.
Spozna i čaršijsku iredentu
i rano na nju upozori.
Veliki Hrvat i Europejac.
Tvorac legendarnog stiha
I ***dok je srca bit će i Kroacije.***
U rodnom Tovarniku
ili na Matoševu guvnu u Kijevu
kraju njegovih korijena
svakako treba podići
veliki spomenik.

PRED MAJČINOM SLIKOM

Teško onome tko majci ne vrati
više no što od nje primi.
A. G. Matoš

Gledam te na slici
nemušti razgovor vodimo, ti još u snazi
s licem bez bora i bola.
Još se ništa ne vidi
koliko si propatila
dok smo nas petoro
kao pet grdnih vragova
nasrtali na te,
tako krhku i brižnu.
Ti si nas svojom neobičnom dobrotom
darivala i žrtvu prinosila.
I sada još osluškujem tvoje tihe
nečujne korake, krećući se po kući,
da nas ne probudiš.
Tvoj ispitivački i uvijek zabrinut pogled
bijaše pun neke nevidljive strepnje.
E, stara moja, i sada osjećam kako
me motriš tužnim očima
pogledom sa starih ikona,
ispitujući je li sa mnom sve u redu?
Čudesnu snagu tog pogleda
još osjećam i pred njim
i sada stojim kao nepopravljivi krivac
i nezahvalni sin.

Inedita iz škafetina, Split, 2013.

PETAR GUDELJ
(1933. – 2025.)

JEZIK JE VRHOVNI SUDAC

Zašto mislite da nemamo kritičara?

Zato što bi morali raditi, morali bi znati. Pogotovo bi kritičar poezije to morao znati. Imati znanje, eros, strast. Nekada smo imali takve kritičare.

Koji su to?

Matoš je bio takav.

Da, bio je pjesnik i kritičar?

To što je netko pjesnik i kritičar, koliko god pomaže, možda još više odmaže. Ali Matoš je vidio preko svoje poezije i svoje proze, koja je genijalna, bio objektivan. Osjećao je odgovornost prema hrvatskoj književnosti i hrvatskom jeziku, prema književnosti uopće. Što god dalje odmičemo u vremenu, sve nam izgleda blistaviji, osvjetljeniji. Matoš je našao i ušao u ritam vječnosti. On je bio i politički vidovit, prorok.

(ulomak)

Vijenac, br. 422, Zagreb, 6. svibnja 2010.

TONČI PETRASOV MAROVIĆ
(1934. – 1991.)

NOĆ NAD FIRENCOM

(8. rujna 1970)
Kao princip je Firenca...
A. G. Matoš

Noć nad Firencom
nebo u lubenici koju jedemo
uslast vam bilo zvijezde večernje
kad tako radosno sjajite na nebu firentinskom
Cijeli smo dan hodali sada se odmaramo prskajući
špice smijući se
ovdje na Piazzale Michelangelo
Ne pada mi na pamet ni zavičaj ni rodbina
niti srcu svomu licemjerno tepamo
Sve je neusporedivo sve svojsko i mi smo u tomu
Guštasmo Grad sam guštamo lubenicu, antologijsku il
ne sasvim je nevažno

Noć je puna lijepih pluća kupola i pločnika od kojih
neke znademo naizust
i kojima ćemo se jednoć vjerojatno vratiti
Zdrav razlog umjetnosti, nebo, ima okus našega
smucanja crkvama galerijama mostovima preko
Arna što se skrovit pritajio
kao najtiši i najšturiji stih Danteov kadar da se jednog
jutra izlije iz korita
Na dlanu našeg duha taj povodanj je načinio crtu
da nam svjetluca u životu
i u zemlji kad nas u nju stave

Osamnica, Zagreb, 1984.

VLADIMIR STJEPAN LETINIĆ
(1935. – 2018.)

PARIŠKE RUŽE

(A. G. Matoš: Ogledi, Pariz, 30. rujna 1900.)

U ovom *vrtu-poeziji*
u vinogradima ovim
(*što ljepše zlato daju od zlata*
pjenušavo, kao ocean se pjeni
u nebo stremi, kao pjesma zanosi)
ja dane duge ovdje prebivam
od tebe daleko, oj Kroacijo

U salonima šareni sagovi
na domaće sjećaju me livade:
za mene nema perivoja
mirisa nije za me ostalo
Tuđin sve uze, rodna grudo
tuđin ti tlači mirne sinove
Al mora doći vrijeme novo
naši će vali pljuskat žalove
i riječi slatke naše bubnjati
Već dugo, teško'ovdje samujem
Srce se kida na sto dijelova
rad tebe, stara moja Majčice
Umjesto svega ljubim ruže
(*drhtava usta djevojačka*
poljubac purpurni što daju)
taj *smiješak svijeta* što se rascvao

U tome *cvijeću, krvi, ljubavi*
jedina moja još je utjeha
Jedini vjerni drugovi
ruže mi ove tuđinske
i zadnje svoje čuvam kreposti
za tebe, grade daleki
što patiš tamo ispod Sljemena
Cvjetovi to su tuge, radosti
mržnje su puni, dvorne ljubavi
zanosni kao lijepe djevice
i blijedi kao moja bolesna
daleka, stara Majka Marija

U srcu mome ova Ruža
mirisom svojim sad prevladava
i puni nove, naše vrtove
što zamiru već u toj Jeseni
Od krvi bratske sva je crvena
rujem je svojim Jesen razbila
i Proljeće nam donosi
ta krasna Ruža, ta Kroacija

Revija, X, br. 6, Osijek, studeni-prosinac 1970.

IVAN TOPIĆ
(1935.)

HRVATSKA 2000.

A. G. Matošu – ANNO DOMINI 2016.

Evo je opet
na zidu srama.
Onaj tko ju ljubi
srcem grca, plače i pita:
Zašto je obješena
naša mlada dama?
Podmuklo se javlja
zloban, lažan glas u tami:
Vi ste ju objesili sami!

Ne budite u zabludi
prijatelji dragi.
Nad njom stalno bdiju
zemaljski Zidari, pohlepni Magi!
Zaludu sad pisati
ode i davorije.
Vječno nas gnječi
kamen historije.

Kao u vrijeme
mađarona i austrofila
opet se rodi
politika bez stila.
Satra nas žedna
neman sa Istoka.

Za neke druge
bivamo stoka.

Nadvili se nad nas
oblaci utopije.
Nema više tko
da vodi slijepe.
Ključaju jalnosti,
pohlepe, satrapije.
Daleki mudraci
etikete nam lijepe.

Za svoje ciljeve
u ime Globala
sole nam pameti
odabrani starci.

U prah se ruši
naša vertikala.
Ponovno bivamo
žrtveni jarci.

Što da kaže
čovjek bez laži?
Istino, javi se!
Osvijetli nam obraz.
Srce nas boli.
Duša te traži.

Na kraju puta, Siverić, 2018.

DIETHARD ZILS
(1935.)

BERACHAH*

Blagoslovljeno budi
tamno blato iz Save
u kom je Račić pronašao iskru svjetla

blagoslovljena budi
patnička povijesti Hrvatske
iz koje je Matoš izvukao zraku nade

blagoslovljena budi
životna snago naroda
kojem Gotovac duguje svoju glazbu

*Berachah: vrsta blagoslovne molitve u židovstvu.

ZAGREB

Od posljednjih obronaka Alpi
dah
Austrije
Duboko u pozadini katedrale
sjećanje
na Stjepanovu krunu
Usred bezdušnog predgrađa
tijek
k Dunavu
U srcu tvojih ljudi
proljeće
bez ljeta
Hrvatski narode
tko poznaje tvoje ime
tko ga čita
u slikovnici
tvoje povijesti
Tebi ostaju
katedrala i grob
"... i dok je srca, bit će i Kroacije"*.

Hodočasnik riječi, Zagreb, 1994.

---

* Citat "... i dok je srca, bit će i Kroacije" riječi su hrvatskog književnika Antuna Gustava Matoša.

MALKICA DUGEČ
(1936.)

VJEČNI MATOŠ

Jedna stara laterna na Griču
(Davno već zađe u jesen žutu)
Pričala mi je dirljivu priču
O starcu u trošnome kaputu

Što počesto bi kraj nje prošao
Kao da ne mari za hladnoću,
Za jesen, vjetar što je došao
Odagnati mu tugu i samoću.

I pričala je laterna s Griča
Kako je starac naglo nestao.
I tu bi završila ta priča

Da vjetar starca nije otkrio
Na klupi, bez obuće, kaputa
Pa ga je žutim lišćem pokrio.

Ožujak, 2014.

(Uz 100. godišnjicu smrti A. G. Matoša)

PORUKA MATOŠA

Prošećem li gradom
Dok me brige tište
I tramvaji poput muha zuje,
Dok reklame šarenilom vrište,
Hoće li me šetnja ispuniti nadom?
Kad stignem do Griča,
Hoće li se stara ponoviti priča
Matoša na klupi, ogrnutog lišćem,
Pa ću pitat sebe i laterne snene:
"Jesu li mi sanje već zaboravljene?
Zašto dođoh amo?
Što tu sada išćem?
I zar samo
Stazama čeznuća kada zalutamo
Matoš nam sa Griča
Putokazom biva
I stara se priča
Opetuje. Živa?"
Prošećem li gradom
Gdje tramvaji zuje
I žamor se trudnih ljudi čuje,
Dok laterne žmirkaju u tami,
Hoće li mi Matoš doviknuti sa Griča:
"Još nam nije završena priča.
Ne budimo sami,
Ni u svjetla sjeni!
Dođi amo, primakni se k meni,
Jer kad mrakom svijetle makar svjetla dva,
Potrajat će svjetlost za vremena sva!"

5. 4. 2016.

TIN KOLUMBIĆ
(1936.)

HRVATSKA DANAS

Matošu u spomen

Hrvatska danas
nije na zidu srama,
ali teški križ nosi
zbog bolnih jama
u kojima njezini
sinovi i kćeri
u miru ne počivaju,
jer istinu o njima
zlikovci skrivaju.

Svakoga proljeća
uz tužne grobove
srušeni snovi
nedužnih žrtava
niknu i procvatu
kao milosno cvijeće
i Mati Hrvatska se tješi
da je neka dobra ruka
za duše umrlih
pobožno zapalila
mirisne svijeće.

Hrvatska i danas
svoj teški križ
strpljivo nosi,
ali ni od koga

milost ne prosi.
Oni koji je ranjenu
i nemoćnu dovode
do sramnog zida,
na kraju će sami
umrijeti od stida.

Na križnom putu
Majku Hrvatsku
rane manje bole,
jer zna da je njezini
sinovi i kćeri
poštuju i vole
i da su spremni
za nju i dragi dom
i svoj život dati,
jer takvi su Hrvati.

Hrvatsko slovo, 4. 5. 2018.

DOK JE SRCA I DUŠE

Matošu u spomen

Dok su hrvatsko ime
za volju ne znam kome
sramotni žbiri brisali,
1dok su kobne presude
tvojoj dragoj naciji
nepravedni suci pisali,
pitao si čemu polet duše
i srce koje sniva,
a životom si svjedočio
da se i usred kukavica
može biti hrabar i jak
i svjetlosti istine znak.
Unatoč čemeru i zlu
mračnoga vremena
ti si uspravan nosio teret
svog i hrvatskog bremena.

Nije ti bilo lako gledati
da tvoju dragu Hrvatsku
izdajice i srebroljubci
hladno i bez imalo stida
vode do sramotnog zida,
ali znao si da će djeca
naše Majke Hrvatske
jezikom hrvatskim
uvijek s ljubavlju tepati,
a izdajice i srebroljubci
za nekim trulim plotom,
sami i prezreni,

u bijedi će krepati.

Dragi Gustl, s nama si
i danas u našem srcu
i u duši drage nacije.
I dok je srca i duše,
bit će i Kroacije!

P. S. Pjesmu sam napisao nažalost zbog neshvatljive i žalosne vijesti da se Matoševa rodna kuća namjerava prodati na dražbi. Želim upozoriti javnost, osobito odgovorne političare i zaposlene u uglednim ustanovama hrvatske kulture i umjetnosti (MH, DHK, HAZU) da bi za sve nas prodaja Matoševe rodne kuće bila teška sramota. Nadam se da to ne ćemo dopustiti.

Hrvatsko slovo, 4. lipnja 2021. str. 29

JOSIP DUJMOVIĆ
(1937. – 2023.)

STARINSKA PJESMA

A. G. Matošu

Zapjevao sam pjesmu starinsku
na klisu što se s nebom spaja
kad zemlja ne smije čuti pjesmu hrvatsku,
nek' nebom odzvanja.

I tako na klisu, suznoga oka,
tražim utjehu neba visoka.

(U Bihaću, 1968.)

Hrvatska u meni, Samobor, 2009.

ALOJZ MAJETIĆ
(1938.)

LISTANJE LlSTOPADA

Oblaci su obamrli njišući se na valovima
listopadske pučine
Vise s neba
i ne znaju da li da padnu ili da čekaju
jutro
izgubljeno u nečijim snima

Pružni radnici kose zakorovljeni Trg bana Jelačića
Stabla u Ribnjaku nemaju više pupoljke
niti ih je ostaklilo inje
Stabla na Ribnjaku
zaboravila su kad je u Zagrebu bilo proljeće

Matoš se digao s klupe u Gornjemu gradu
otresa nesanicu s nogavica
gleda gdje je onaj prozor s kojeg je bacao
loše napisane knjige
ali nema ni prozora ni knjiga ni violončela

Samo mu se budući prijatelj Tadija
skriven iza odjednom izniklog javora
sinovljevski smješka
i kao da mu želi reći
da još koje desetljeće
pričeka

Doći će u posjet Matošu
i sve po redu porazgovarati s njime

čim uredi njegova Sabrana djela
i čim se obamrli oblaci
iskradu iz njihovih listopadskih knjiga

Tkači jedara, Zagreb, 1997.

IVAN MARTINAC
(1938. – 2005.)

MATOŠ, UJEVIĆ, MARTINAC

Antun Gustav Matoš, čelist i književnik,
rađen je u zapadnom Srijemu, u Tovarniku,
13. 6. 1873., a umro je u Zagrebu 17. 3. 1914.
u Vinogradskoj bolnici
od raka na dušniku,
ili jednjaku.
IMA JEDNA MALA GOSPA MARIJA
ŠTO SVE MI DRAŽA BIVA ŠTO JE STARIJA
i
GUŠI ME PODLOST LAŽLJIVOG BIZANTA
pisao je.
Augustin Josip Ujević (s nadimkom Tin)
rodio se u Vrgorcu, kao i moj otac,
5. 7. 1891., a umro je u Zagrebu,
kao i Matoš,
12. 11. 1955.
u 1 u 25
u istoj bolnici
od raka na jednjaku.
Najdraži mi ulomak
iz pjesme DAŽD:
I MUČILO NAS
ŠTO NAŠI MRTVI NISU S NAMA
DA VIDE NOVI ZAGREB,
LJUPKU HRVATSKU.
Prvi je živio u Beogradu,
u dva navrata,
4 i 3 godine,

a drugi,
također u dva navrata,
5 godina i 2 godine
i obojica su,
kako je rečeno,
umrli tamo gdje treba.
Ja sam živio u Beogradu 4 godine,
što znači, ako želim slijediti
velike prethodnike,
da moram nadoknaditi
Još 3 godine,
a zatim osigurati krevet
kod SESTARA MILOSRDNICA
I zaštićen svetim sakramentima
položiti svoje tijelo u Božje ruke.
Budući da je Matoš boravio
na ovom svijetu 40 godina i 287 dana,
a Ujević
64 godine i 126* dana
ja bih,
nastavljajući tu zakonitost,
trebao umrijeti 28. 5. 2025.
u 87. tj. 88. godini,
u dubokoj starosti.
. . .

_____
U otisnutoj pjesmi piše 76, ali točno je 126 dana.
Autor je umro u 68. godini. (op. ur.)

Ulazak u Jeruzalem, 1992.

MATE SUŠAC
(1938.)

MAJCI MARIJI PJESNIKA MATOŠA

Meni je Bog darovao da te volim
i ja te volim
i ja sam sretan

Navraćaju mudri, lijepi, bogati, jaki
i oni drugi
ti im se smiješiš
grliš ih, maziš
a ja te volim
ja sam sretan
ljubomoran nisam

iako se čini da me i ne primjećuješ
a i ne prima se strasno ono
što se predano daje

ali meni je Bog darovao da te volim
i ja te volim
takvu kakva jesi, tako kako jest
i ja sam sretan

nikako mudar
niti lijep
niti bogat
i nimalo jak
a najmanje onaj drugi

ali ja sam božanski sretan

jer Bog mi je darovao da te volim
i ja te volim
djetinje volim
ja sam božanski sretan
jer te volim

HODOČASNIK

Zrinjevac! Bože, tko zna koji put
evo me opet i neka me još bude!
Neka me ogrije ovaj topli skut
ovdje gdje nađem dobre drage ljude

Rabbyja na Griču, Petricu na Docu
pa Tina negdje tamo poreci Blata
jer tu sam kakti pri majci i ocu
jer tu uvijek nađem sestru ili brata

ili nekog starog zaboravljenog druga
što godine ga izbrisaše duge
pa u zagrljaju čarobnoga kruga
prosuzimo oba od sreće i – tuge

Zrinjevac! Dokle, koliko još puta
o Bože dragi, da nam zasja lice
ispod ovog toplog hrvatskoga skuta
ko vince krepkog, sretnog poput ptice.

Runo, Čitluk, 2005.

KOB

„Doktorski diplom u džepu bedaka...“,
A. G. M.

Lomača gori, ma nema plamena
a dim se diže do nebeskih oblaka
na lomači dimi mozak majmuna
s doktorskom titulom bedaka.

Vukojebinom istočni vjetar struže
i dimne zavjese vješa iznad škola:
„Sva istina je u paroli, druže!
sva mladost u drečanju parola!“

Prije se izprazni, pa duboko diši
i gaće otresi nad neukom hrpom:
„Istoriju ragu zanavek izbriši –
'oćemo našu sa čekićem i srpom!“

Lomača gori, ma nema plamena
ubogi mozak se „specijalno“ prži
Big Brother Boss slovom remena:
akademsku svitu na ularu drži –

sričući bajku o vječnosti vremena.

Biseri & brabonjci, Zagreb, 2012.

GRUBA SKICA ZA SPOMENIK VITEZOVIĆU

Velebitno prepoznatljiv (Trebao bi biti)
s natpisom:
DOMOVINE DOSTOJAN BIJAŠE

Dakako klesar ne smije zaboraviti
hrvatsku krvavu suzu
glad, žeđ, tuđinu, samoću
nezahvalnost gubavaca;
mase bronce, ukrasa i pozlate
neka ne vrijeđa suvremen ukus
jer dolazi s početka poput
Jeronima, Hermana, Marula,
Matoša ili Tina
Hrvatskim jezikom se širećpoput slasti

va vsa vrimena!

Velebit u hrvatskom pjesništvu, (pr. Ana Lemić i Stjepan Sučić), Gospić, 2014.

RANDES VOUS POD REPOM

A. G. M-u

Obećan sastanak, pa što bude
neka već počne priča davna -
Svijete, evo me usred čina slavna
ponosna i smiješna poput lude

I tako na Jelačićevo padoh tlo
Pod rep, po domaću se kaže rad.
Tu Hrvatska čeka Bog zna što
i Bog zna koga i Bog zna kad.

II.

Ćordu oštricu okrenuo bane
na tamnu stranu našeg vilajeta
odakle vrane slijeću nam na rane
odkada je Boga, odkada je svijeta.

Pa, što se čeka, o svijetli bane
zar smo rastaljeni u mjed i muk?
Puštamo li vrane da se opet bane
dok iz Dvora piške vodica i luk.

Ban mukom muči. Naručujem kavu.
Šramica plaho spusti se u kraj –
Evo me, reče tek pljusnuh u javu
oh kako sam je dugo željna, znaj!

U HNK-au rolu sam počela
dasaka željna, zbrke, strke, proba.

i još bih, o, kako bih još htjela
grliti nekoga pored moga groba.

III.

Zora je, podne je, ponoć, što li -
onaj moj ja dreči ko pijan snob.
- „Živote, sve me ostaviše boli
odkad joj zagrlih i poljubih grob...“
...
Teturam. Tlo propada ko smola
(Tinova?) sjena zapliće mi hod
a luke nigdje ni božjega mola
gdje bih ovaj gnjili privezao brod..

Tlapim li? Ban odkasa mrakom
a nebeski širom otvori se svod
Šramica zgora uzvrati mi naklon -
Matek, kaj mi nismo neki ludi rod?

Neki ludi rod? Mjesečarski soj?
Pojma nemam dušo, koji, čiji rod.
slutim da sam teških naplavina sloj
svoj davni, slavni zajebani brod..

IV.

Sretno ti nebo, ljubavi zbogom
zaboraviti nemoj onu slavnu probu
s pripitim robom koji se s tobom
u snu bajne noći ljubio na grobu.

I odigrao smiješnu rolu kabotena -
kao što reče neki pjesnik znani
kada mamurluk ščepao ga rani -
Ti si sablast, sjena, a ne živa žena!

Kada se vratiš odakle si stigla
izbriši mi lice iz kobnog albuma
obori ljestvu koja te uzdigla
i ne odvajaj me usnama od uma!

Samo sam došao sjesti pod rep.
I samo osluhnuti naše drago kaj
Svejedno jesam li lud ili slijep
Ne diraj, zbiljo, u mog srca raj!

***

Jutro. Užasno nečega se bojim.
je li priča tlapnja ili istina?
Humak pored mene, pa dvojim:
tko grob je ovdje? Grob ili ja?

GRČ NA GRIČU

Limeni Rabi, kak fant belosvietski…
Susret uzputni, a zreli pada kesten
vrabčije jato, tremolo jesenski
ta rajna, bajna, podsliemenska jesen!

U Saboru tam koncert je za gluhe
labrnjom slepec mlati glasovir
muka zvuka, bat tremensa što tresnu
u gornjogradski naš uznemireni mir.

Kvocanje nota, gudala skvika. Kaj, Rabi?
Kaj to našem štihu odzvanja viek?
Ne lupetaj Sušče, vraga sim ne vabi
Nikaj, kaj bi bilo? Da ne kažem – drek.

prvotisak

ANTE STAMAĆ
(1938. – 2016.)

MATOŠEV POVRATAK

Stazom apostolskom., bježeći od furija,
Po uskoj stazi kročim duše pune snijega,
Polako se penjem blagom stranom brijega,
Hrleći svom cilju, zvonu Svetog Jurja.

Nakon svih oluja, nevremena, burja,
Evo me, domajo, umorna od svega,
Gdje se vraćam prepun rana i crnih pjega
Zvonòglasnom gibu tvoga koloturja.

Zbogom noćne ptice paklene Kartage,
Zbogom protuhe, leviti mrskih čina,
Bijelim morem plovi novi Enej, Age.

Povrh Grada koji je dočekao Sina
Tiho šumeć lebde pahuljice drage
Sve dok i njih, nujne, ne uzme tišina.

Odronske poredbe, Zagreb, 1982.

PAJO KANIŽAJ
(1939. – 2015.)

MATOŠU

I veliki Matoš
prognanik svoje nacije!
Dok je Srba –
bit će i Kroacije!

Ebigrami, a forizmi, Koprivnica, 2009.

MATE MARAS
(1939.)

INVENTURA PISANE RIJEČI

Dubravku Jelčiću, kada postade akademikom;
kosim slovima su parafrazirana njegova djela.
(Zagreb, 19. lipnja 1992.)

Davno njega stiže *poraz pobjednika*;
U razdoru dvojbe *za i protiv* leta
***B**ližio se sfingi* da tajne goneta,
***R**iječ po riječ* i obris u kaosu slika;

***A**ugust Šenoa* uzorom pralika,
***V**allis aurea* korijenje mu preta,
***K**ranjčević* ga posla u pustinju svijeta,
Oj *Matošu*, žreče sviju prognanika!

***J**osip Kosor ili avantura strasti,*
Ekskluzivne *teme i mete* pojavne,
Lahor *malih stvari i Slavonije* ravne;

Čudu *realista majstor* znade služit,
***I**zabranim djelom* postojane časti
Će *hrvatski pučki preporod* zadužit.

Vijenac, broj 515, 28. studenoga 2013.

NIKICA PETRAK
(1939. – 2016.)

PORTRET PRABABE

Tih pritvorenih usta rajski med...
AGM

Raspinjete, oh kako me raspinjete pretci,
između svoje tihe znanosti
lijepog i nježnog života, sukladnog naravi

– i svih vaših poroka, tajnih i sramnih mjesta,
svega što niste htjeli primiti u zajednicu:
prostaštva, mraka koji teži sjaju svog zadovoljenja,
pjanosti, širenja vida, prekršaja,

divlje zastranjenosti, koja se opet spaja
s tiho ljepotom poimanja

pa se pjeva.

Blaženo doba, Zagreb, 2009.

KIP DOMOVINE '09.

Gelegenheitsdichtung, Matoš

»Što smo dečki da nas takvih nema,
ni u svinjcu, ni u kokošinjcu...«

gušite, rušite, neka nas takve smjesta
napadne sam smisao Svemira

Homo na Mirogoj, tamo ćemo spati
kao na Mihajlu, uz svece i gospare,
uz veličanstvene grobnice novih razbojnika,
časno useljenih na tuđa mrtva mjesta

Kad se, Mala, tamo šetat budeš,
primitivka, sva bez šesta,
na Sisvete kad ti padnu gaće,
kad te tamo slavnu slikat budu,
mrdni malo guzom u njihovu čast

O, Hrvatska, oj – to su tVoji glasi;
ti niska i visoka, podla, nikad plodna,
pobaci svoj nakot, da bar znamo gdje smo,

da barem jednom, u tvom starom svinjcu,
netko već ozbiljno i tiho kaže: jesmo.

Blaženo doba, Zagreb, 2009.

STJEPAN ŽAJA
(1939. – 2023.)

PRAZNE KUĆE

(Antunu Gustavu Matošu)

Prati me po mjesečini moja sjenka
Mojim selom pustim
Samo moja sjenka
Hladan je vjetar oko nas
U društvu s lišćem žutim

Moja sjenka samo sjetu sluti

Mjesec se žuti
Po prozorima bešćutno šeće
I plamti blijedo njegov studen sjaj
Na samrtničkom odru upaljene svijeće

Moja sjenka samo sjetu sluti

Gledamo nijemo u mrtvace od vace
Napuštene spomenike snova
Ruka me djedova dodiruje nježno
Bol mi u grudima bije

Moja sjenka samo sjetu sluti

I prati me po mjesečini moja sjenka
Mojim selom pustim
Samo moja sjenka
Hladan je vjetar oko nas

U društvu s lišćem žutim

Moja sjenka samo sjetu sluti

Otimam se snu, Aržano, 2016.

BORIS MARUNA
(1940. – 2007.)

KAD RAZMIŠLJAM O VAMA, STARI PJESNICI

U spomen A. G. Matoša

Kad razmišljam o vama, stari pjesnici
ja jasno vidim da moje vrijeme
nije slavno Nekad je bile moguće prenoćiti
u hotelu
prošetati uz Seinu
prevrnuti en passant kakvu drolju
i potom mudro tražiti tzv. dublji smisao
života Ali danas
danas je razborit čovjek uvijek
na oprezu, uvijek u
samoobrani: posvud možeš naletjeti
na svoj zadnji čas ili pobunu masa
spolnu bolest ili proslavu revolucije
ili
kakvog dobitnika Nobelove nagrade
za mir Moje vrijeme nije slavno Nije ni moglo
biti kako je započelo Kad sam ja
bio klinac Sartre je bio
velik čovjek
Napoleon je bio mrtav a Krleža je pisao
izvještaje s omladinskih radnih
akcija dok mu ja jednog dana
ne rekoh
brat bratu u četiri oka:
Hajde, bolan ne bio,
ne zajebavaj! Idi ti meni

i ponesi sve oktobarsko lišće, sve radne uspjehe
i svu dijalektiku. Ovdje se neće ništa
promijeniti. I tako je bilo S nikim
nisi mogao razgovarati
otvoreno Ja sam pušio od trinaeste
i izgubio prvi zub u dvadeset
i prvoj Lopovi su uređivali svijet
kako su najbolje mogli: i onda je trebalo
dobro igrati nogomet ili
si bio apsolutno
izgubljen Kad bih zimi pogledao
niz ulicu Bratstva i Jedinstva u Zaprešiću
lišće je bilo mrtvo na stablima, snijeg i blato
do gležnja a magla se spuštala
već oko podne Ja sam rastao (što nije
ovisilo o meni) i
ja sam se morao uživjeti u taj svijet
postati tvrd i otporan, brz
poput podlosti, sklizav poput
jegulje, lukav kao antiteza
svega postojećeg

Ah, oprostite, stari
pjesnici, stvarno dijete
svoga doba:
a real son of a bitch.

Svijet koji znam, Zagreb, 2015.

JUTRO KAD SAM NAPOKON OČISTIO SVOJU SOBU

Najprije sam pažljivo obrisao prašinu i pomeo pod
A zatim orošena čela možda sasvim mehanički
Zlobno ili s oprezom
Prišao policama za knjige
Uzeo nekoliko knjiga
I ne gledajući njihovih naslova
Bacio ih kroz prozor

Postavljena ovako
Stvar izgleda jednostavno
Ako ne pokušate to sami
Učiniti

Ali gdje su i koje riječi da kažu
Veliku kušnju toga časa kao u djetinjstvu
Kad sam prvi put opsovao bezbrižne stanare rajskih odaja
Očekivao sam munju iz vedra neba
Potres koji bi sravnio zemlju
Rusku invaziju
Sklerozu
Rak na grlu
Bilo kakvu nesreću
Sve je bilo moguće
Svako bi čudo izgledalo naravno
Ali ništa se ozbiljno nije dogodilo
Kao što je po svoj prilici
Trebalo i očekivati
Vratio sam se policama
I sad već sustavno počeo čistiti

Poeziju
- – – – – –
- – – – – -

- – – – – –
Što se naših tiče Marulić se
Ocijenivši situaciju krivo
Založio za kronološki red
Što sam ja spremno prihvatio
Jer je tako i pravo
Džore Držić me suznih očiju zamolio
Da pozdravim njegovu vilu
Što ću svakako učiniti prvom prilikom
Mavro se zalagao za moje pravo da pjevam u slobodi
Zoranić me slao u planinu
S koje sam kao dijete jedva sišao živ
Gundulić je pokušavao da uredi stvari
Na gosparski način
Pregovorima i kompromisom
Dok mi je Bunić u isto vrijeme nudio
Nepobitne dokaze o prolaznosti svijeta
Mažuranić nije zaboravio da spomene
Pučko podrijetlo kao nešto
Što nam je obojici zajedničko
Kranjčević je budući pravi Hrvat među njima
Zahtijevao od mene da bacim sve ili ništa
Matoš je zgrčenim kažiprstom pijano tvrdio
Da sam ja zapravo u pravu
Zbog čega ga i sada nosim u duši
Vidrić se ispričavao blizinom Stenjevca
A. B. Šimić se pretvorio u ustašu
A Ujević se sa svoje strane do zadnjeg časa
Nadao spasu računajući s kampanelizmom

Dinarskog kamenjara
I grupom drugih nižih osjećaja

Posao je napokon bio obavljen
Sjedoh da odahnem
Ako se dobro sjećam suznih očiju
S beskrajnom prazninom u srcu
Kakvu nose oni koji se zauvijek opraštaju
Od svoje mladosti

Ali soba je napokon bila djevičanski čista
Zrak savršeno svjež
U međuvremenu je i sunce
Na svom putu nebom
Zagazilo unutra

A koji sat kasnije dosla je Miss Burk
Da provede noć sa mnom
S njom doletje i mnoštvo istinskih ptica
Koje su još tu kao Božja poruka
Kao mlinski kamen oko vrata

Ako izjutra ili uvečer napregnete sluh
Ako se zaista saberete
Ako više ništa ne očekujete od života ljubavi
Ili budućih naraštaja
Možete ih čuti kako utaman
Pjevaju.

Svijet koji znam, Zagreb, 2015.

JASNA MELVINGER
(1940.)

I ZA MATOŠA TA FIRENCA NE NAKON BAŠ PRVOGA ZALOGAJA BEZ PREMCA

Što li je pojeo, svome želucu tragično, ne, valjda, u kojoj boljoj tratoriji
ne, zasigurno, puricu s mlincima, a ni govedsku masnu, tu, juhu
Ta, gladovao je on i u Parizu dok mu koja, ne baš, niti midineta
ne bi donijela, makar bareni kupus, za klošarski ne, dabome, sukus

Što li je jeo i što je pio, i u Petrovaradinu, taj, ne baš, ni isti
sve, iza brave, u tada, dabome, baš, areštu, a ne, još, u vojnom apsu
Bit će da ni u Firenci nije naručivao skupocjene one, Lakrime Kristi
a ni sanjario, ukraj Gibertijevih vrata, o austrougarskom, tome šnapsu

Da, divio se, jamačno, ne Vobanu, već ne, samo, graditelju utvrde
one od drvene građe i kučine, pomiješane s balegom, na San Minijatu
Ne, nije mi, odista, do toga da protuslovim, ni u tome, A. G. Matošu
Da, bili su car i papa u savezu, dabome, tek u potonjem, s Firencom, ratu

Ne znam ni što je, ne, baš, ni blagovao, i sam papa Klement VII
poharan u Rimu, pa prisilno, ne, samo, ni odveden u taj Orvijeto
Nije se, tada, ni srdio, još, na onoga koji je madracima oblagao zvonike
već na te, ne, baš, soldate Franca Jozefa, nego najamnike, tek Karla V

Vaga s anđelima, Zagreb, 2008.

STIJEPO MIJOVIĆ KOČAN
(1940.)

1989.

*Na uzničkome zidu. Zidu srama.**
Dok vješala ti sprema dušman ljut,
ti stojiš sama, drhteći ko prut,
mi htjeli bi te izbaviti, Mama!

No nas priječi laž i nož i čama,
tim prijeti nam se zdur opak i krut,
zahtijevajući da na Križni put
ne pratimo te – da izdahneš sama...

Koliko naših mrtvih Dravom trune,
nevinih žrtvi – tamburice strune
ne smiju o tom – ti u uzama,

političari – marionet-lutke –
htjeli su te sahraniti šutke...
Majko, ne damo Te – Hrvatska je u nama!

5. IV. 1989.

---

* Stih iz Matoševa soneta „1909“; namjerno je zadržana i većina Matoševih rima.

MOJ OTRCANI…

*Moj otrcani kraljski, banski Griču**
Kralj je zatučen pred tisuću ljeta,
a Ban je skinut – sad po Placu viču
new primitivs – uz blagoslov poeta…

hrvatski narod pridavljen jem šuti,
braća su naša pomiješana s nama,
na tronu sjede jâdi, faràbuti,
iz opanaka se opet suče kȁma…

Orla su s neba skinuli, za laži
optužili ga, slobode da traži
od propisanog više – slutim kraj

suludoj dogmi o o pćoj idili;
komunisti su još jače nas zbili
u pakao Yuge umjesto u raj…

25. III. 1989.

---

* A. G. Matoš, završni stih prve strofe soneta „Gnijezdo bez sokola“, Suvremenik, 1911.

DIJETENKLASNIH POKRAJ OVIH UZAH

*Dijetenklasnih pokraj ovih uzah**
gdje laži kao gljive brzo niču
Kosovo i nama već proriču,
sutrašnjicu u krvi, u suzah...

Albancima dok sramnu pletu priču
u ekranu lažnu bez pardona,
lako je kraj tenkovskih kordona
optužit ih da viču što – ne viču!

Upravo sam svjedok sramna časa
i izdaje ljudskosti, vrline...
Smrkne jednom drugome kad sine,

jedna zemlja, a dva gospodara;
priča tužna – ko Biblija stara...

a niotkud od nasilja spasa!

(25. III. 1989, nakon Dnevnika TV-Prištine)

---

* A. G. Matoš, stih iz soneta „Gnijezdo bez sokola“, suvremenik, 1911.

Iznove starih majstora, Zagreb, 1995.

SAMAC SRED SVEMIRA*

»Samac sred svemira« eno vidi gore
Čempres na vrh brda – tu me s nebom tvore
Noćne munje snažno – nježno svijetle zore
Bistrìne daljìne oblaci i more

Otvaram odatle sve druge obzore
Mjesec slušam zvijezde kometi što zbore
Galaksije sve se odjednom otvore
I slutim i trpim vlastite ponore

Konteso pogledaj nebeske čadore
Tamo te sad vodim to nam spire bore
Arhivirat ćemo sve ove prizore

Čempres i jablana te rijetke uzore
Vladare prezirem opake zlotvore
Ne trpim nad sobom nikakve nadzore

---

* *Neznatno preinačen dio stiha Matoševa zvonina* Notturno.

I SABOR I VLADA

I Sabor i Vlada spremni za gadosti
Diktatura tu je – tko li je zasnuje
Ljigavac hrvatski na svoj narod pljuje
A Povijest izdaju nikad ne oprosti

Okupatorima davat pogodnosti
Državu uništit još nakon Oluje
Moram govoriti i da me se čuje
Matoš mi je dao sve prinadležnosti

Naš Ban Jelačić je usred Varaždina
Uzviknuo ZA DOM sablja kamo stremi
Svi viknuše SPREMNI ne ostaše nijemi

Zvao ga je narod zvala Domovina
Konteso ne mogu zbog muke i srama
Trpjeti što rade i s Banom i s nama

Kolo, br. 1, Zagreb, 2024.

U HRVATSKOJ IMA

U Hrvatskoj ima tisuću pisaca
Tisuću Shakespearea ili Molierea
A kad netko s time neku šêgu tjera
Valja reć više je lupeža lisaca

Dvoličnih troličnih i prevrtljivaca
Stranakā sitnežā isto tako vjerā
Ima nešto sitno i meštara pera
Konteso jedino nema čitalaca

Normalnima koji sve to u nas prate
Teško je shvatiti bit hrvatskog čuda
U Lijepoj Našoj je ,,i previše Juda“*

Jednom kad prerasteš u književnu građu
Uvijek nek te traže nikada ne nađu
Stalno te shvaćaju a nikad ne shvate

---

* Parafraza Matoševe slične tvrdnje

101 zvonin. Zagreb, 2024.

GOJKO SUŠAC
(1941. – 2014.)

KRČMA ESPLANADE INTERCONTINENTAL

A. Ge. Emu!

Bijelo napudrana Kristalna sala
i lažna papirnata duga
nešto što sliči na Noć karnevala,
neki bljutavi košmar bez šuga.

O te punjene glave iznad astala
servirane s mislima olovnim
miksane s radostima jalovim
pa taj smijeh praznih pijedestala

pa taj ljepotan bez pedigrea
što zabavljat nas može danomice
bastard kog je sa psom iz stražarnice
okotila gospođa Fotelja...

C'est la vie, Rabby! Među inijem
gore na Griču kao Ćuk
dok o životu zbori muk,
zbori sa mrakom. I lisjem suhijem.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

NEVENKA NEKIĆ
(1942.)

MATOŠ I DALJINA

Kuda lutaš kroz pustinju
dušo starog minesengera
trubadurska sjeta
tvrda je postelja
za tebe Gustl u mraku
s ranom na grlu omotanom
sada za mojim stolom
u kafeu „Matoš“
od svega ostade ti kukasti nos
orlovski podrugljivče
mili moj prgavi Pegaže
znam da ćeš noćas opet ispustiti dušu
i gledam je kako klizi prema kolodvoru
noć je željeznicu guta već
daljina.

Vonjaju na formalin i lizol
stari hodnici iščezle bolnice
danas nisi mogao progutati ni slinu
naslonjene glave zvijer te napušta
tvoje srce je pobjeglo iz tebe
uspomene postaju nevažne
uspaljeno tijelo grofice iz Geneve
iščezava u šumarku nadomak Loboru
u tihoj dobroti tvoje Croatie
a ovo je Zagreb Jelačić plac
godine 2000.i zima je
tvoja posljednja tama

dok željeznicu guta već
daljina.

Ne naginji se kroz staklo kafea
ovi dolje rugat će se tvojim ranama
staneš li na pozornicu odakle viču
i rekneš li onu tvoju
„i dok je srca bit će i Kroacije“
izviždat će te rulja pod liticom
na križu ćeš biti
ima ih koji te od djetinjstva ne vole
tvoji drski obraz što samoćom jača
i daj mi ruku tu preko stola
buka je strašna
nema više željeznice što guta je
daljina.

Ti već u Tajni i znaš
kako uzaludan je stih tvoj bio
„imao sam groficu incognito u Genevi“
pa danas svatko ima sve bez zazora i javno
rasipa se jastvo bez snova i duše
u kafeima od lima stakla plastike i betona
u koji ti nikada ne bi ušao
dušo minesengerska iz Matejne i Corsa
samotinja i pustoš
samina i pustinja
samotnost i pustolina
samćina i pustilo
i nemoj mi reći
„slobodan je Hrvat sve to teže biti“
dreči bubanj i kreštalica neka
razodjeveno bezumlje

nepodnošljiva cika
nema više željeznice što guta je
daljina.

Usne su ti bile strasne
rapsodove sočne usne ispod tvrda brka
ljubile i srkale su život
u sjeni čergaškog šatora
u mraku spasonosnom
što je „ko psalam crn ko ljiljan bijel“
i daj mi ruku preko stola
jer drska dernjava tutnji
i ne čujem da željeznicu guta već
daljina.

(zapis 3. siječnja 2000.)

18. Dobrojutro more, Podstrana, 2014.

NADA POMPER-GALIJA
(1942.)

CVIJEĆE U RASKOŠI NAGE ŽENE

Slikarici Ljerki Njerš

Kada cvijeće tajnu pigmenta s palete srknu,
Stabljičici vodenastoj zelen nježnosti zanjiše,
Da im u modrini, zlatom, zaigraju duše,
Svakom cvijetu usred srca smiješak sunca sinu.

Raskoš laticama ko u Matoševoj „...nevi...“
Topla zemlja* – krasotica – ovjenčana „...život diše..
Modri Iris* u koketi nage žene raskoš širi,
U radosti sunovrati lepršaju ko leptiri.

Još u vazi uronjeno žarom strasnim miri... .
Dok poljima, vrtovima za sve duge gori
I u mašti, u igri s van Goghom, nebo svodi...

Iznijeto iz bure istraje pogrome i stoljeća breme,
Tragom muze prosu to Božansko sjeme,
I tek u tišini slikom: nj e r ši – zaustavi vrijeme.

*Topla zemlja, Modri Iris – aluzija na Hrvatsku
*Iris – hrvatski brend

Putovima Marulića i Ujevića, zbornik
Pjesnički susreti Hrvatske iseljeničke lirike NY, Split, 2019.

ERNEST FIŠER
(1943. – 2024.)

MANIPULATORI ZBILJOM

A. G. Matošu u spomen

Sve više mi se čini da ne boravim na ovoj Zemlji
gdje sam rođen, nego na nekom drugom planetu,
meni nepoznatom: svemoćni mi mediji poručuju
da ono što slušam – i ne čujem, jer samo oni čuju
pravu istinu o pjevanju lastavica u mom dvorištu
Tako me manipulatori zbiljom smanjuju u brojku
ili osobni identifikacijski broj, bez rodnoga imena
i prezimena, pretvorivši me u bezličnog poreznog
obveznika: šireći obmane oni nemaju protivnika,
osim još gorih lažaca, opakih, i prepunih krimena
Da laž do laži može postati hranom cvrkuću ptice,
dok nam se pretci prevrću u grobu: guske u magli,
zarobljene u prošlosti, oživljuju ponovo tihe aveti,
poput krtica, kada izmile iz svojih rovova; plaveti,
one za disanje, i zdravlje, nudi nam se na kapaljke
Kada zaborav je na visokoj cijeni – caruju tužaljke
i već odavno istrošene ideologije, bez budućnosti,
o čemu je još Matoš, zdvojan, pisao; a naši mediji
kao psi tranzicije poglodali su i kosti demokracije:
mjesto sretne domovine ceri nam se smrt Kroacije

Kolo, broj 2, MH Zagreb, 2016.

STJEPAN GULIN
(1943. – 2014.)

PJESNICI SVIH ZEMALJA UJEDINITE SE

pjesma uz pjesmu
dvije su pjesme
pjesma uz dvije
su tri pjesme
itd
zajedno smo jači
ujedinimo se
potamanimo nepjesnike
pička im materina
ugurajmo im pjesme
u usta kad ih
čitat neće
uguše nek se
i ispraznimo im banke
a prije tog
svaki konobar mora
gostima recitirat matoša
i krležu i maleša
s nama nema šale
pička vam materina
ujedinimo se
turizam i kultura
mi smo za vas gospoda
pička vam materina
i na faksu i na faku
pjesnici svih zemalja
ujedinimo se
to

o o o pjesnici
svih zemalja
prs
št
z

Smokve od soli, Zagreb, 2010.

ŽELJKO KNEŽEVIĆ
(1943. – 2026.)

NAŠA ZEMLJA

Naša zemlja
na našem jeziku:
pod starim stablom
lipov čaj
I zvono s crkve otpalo
Lijepa naša
i kad neko drvo raste
iz zemlje *per amica silentia** *lunae* (Vergilije, Matoš)
Zaogrni to zemljopisnom
kartom, svojom kožom

---

per amica silentia lunae – uz prijateljsku šutnju mjesečina

Republika, br. 7-8, Zagreb, 2010.

LJERKA TOTCH NAUMOVA
(1943.)

MEĐU HRASTOVIMA

„Hrvatska okolica je najbolja škola patriotizma "
Antun Gustav Matoš

Ovozemaljska kruna
poticajnih mirisa
pronađenih u spokoju
pogleda

Polja kestenova
uzvitlanost boja
različka
miluju oči neba

Oborina
medu hrastovima
djetinjstva
tamo negdje
u neumoljivom sjećanju
odolijeva zaboravu

Svjedočanstvo prirode
nezaustavljene

Između dvojbi, Rešetari, 2010.

BORBEN VLADOVIĆ
(1943.)

MODERATO DOLCISSIMO

A. G. Matošu

Potegni gudalom umjereno nježno
po obroncima bliske planine
otvori prozor da čuješ zvukove
kako tvoj zavičaj uzvraća

Nije svako stablo pogodno
za gradnju žičanih instrumenata
ali jest za vješala po trgovima

Istrošio si glasnice vičući s tornja
kako glazba i uže s jednim krajem
ne idu zajedno ni uz moderato dolcissimo

Dovelo te je to na bolnički odjel
sa čijeg hodnika šapćući pjevaš:
umrijet ću prije Domovine
prije no što ću za nju prosvirati

veljača, 2014

Vijenac, Zagreb, br. 523, 20. III. 2014.

DVIJE OLOVKE

Jedna priča na tanko
druga se glasi na debelo
trebaju ići u korak
limena glazba udara ritam
ne smije se u bilježnici
stupati u raskorak

Bizarna hoće noću sklad
ironična danju bježi u hlad
grafitne se mine
ne smiju slomiti
eksplodira metafora
poremete se snovi

Otrgne dvije daske
iz poda kuće
da se vide temelji
pa ih isteše, izgladi, izblanja
odbaci suvišak, skupi Iverje
staro i Novo, oj, Gustave!

FOTOPORTRET AGM-A

Na glavi šešir
klobuk magle
nad Gričem

Jagodice, dva brijega
Medvednice

Obrve, strune od gudala

Iz tuđine gledaju oči
kao da su suzne
za dalekim domašajem

Marama pod vratom
svezana u kaptolsku mašu

Gladni, nakostriješeni
brkovi u Parizu
pjevaju Hrvatsku

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

ANTE TIČIĆ
(1944.)

HRVATSKI OSMIJEH ZORE

A. G. Matošu

U grču poklika zadnjih naših sudba
u boj ljuti braćo Hrvatska nam mila.
Nek' nestane natruha i demonska sila,
avet nenarodni ta prokleta kudba.

Sloboda je struna u vapaju roda
na oltaru praga djedovini revni,
prisegom su časti za dom bili spremni
skončat skut života biser svoga ploda.

Vječna luč znamena zoran biti mora
što nad grobom iskri putokazom kosti,
stijeg hrvatski od Dunava do mora.

Tisućljetno ropstvo pod tuđinom dosti,
koju Hrvat guslar od davnina gudi,
sad mu osmijeh zore poljanama rudi.

Zadar, 15. veljače 1993.

OPUSTJELI PRAG

A. G. Matošu

Predvečerje zimsko u maglenoj tmici
kraj ognjišta toplog prohujalih trena,
uz zvon skupnih zvona u pobudnoj trici
obilje se rada davnih uspomena.

Zvon odzvanja one nekadašnje sjete
drage sanje moje ove noći lude,
gdje prodornim zvukom glas utjehe mete,
dok prebujne misli u beznađe blude.

A duša mi sluti sladogorki jecaj,
tu na pragu pustom uklete istine
requiem molitvu nepovratan vapaj.

Teci, pjesmo moja, do jampske tercine
uznosito snatri, ko zvon sa zvonika,
snagom uvenuća boli samrtnika.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

JOŽA PRUDEUS
(1944. – 2020.)

SANOBOR

Tak mali je, a tak puno šega,
vu njem je bilo navek i bu.
Pa ako kega, onda zmir njega
voli se šega, senja vu snu.

A prije šega, jer nam je lepi:
oni krovički, cirkve, kapele,
Anindol, Gradna, stari grad slepi,
vulice vuske, navek vesele.

Ima pajdašov, popevke, smeha,
muštarde, vina, fašnika jopca.
Krernšnite fine, tu i tam greha...
A kaj bi šteli, tako vam bokca.

Kaj je Parizu taj Versaj neki,
Zagrebu to je Sanobor mali.
To gospon Matoš stoput su rekli
i praf imali. A kaj mu fali?

Sima je sebe Sanobor dal,
navek bil velki, a mal ostal.
No če su srca penezi –
bokčije vu njem nigdar ni!

uglazbio: Arsen Dedić

Opomena, Samobor, 1991.

UTJEHA JOSE

(Tja moj Gustl: pjesnici su i grđenje u svijetu)

Gledo sam te sinoć u snu strašnog
u dvorani probnoj, u pripremi meča,
u sredini ringa, runda bješe treća,
gotov da uskočim i obranim malog.

Nisam trto. Nisam. Odlučno sam stao
U dvorani probnoj, prepunoj nervoze,
sumnjajući, na čas, jesu li sve koze
na broju mi kad sam pred konopce pao.

Sve baš, sve je ludo: srce, strah i ruke,
sve kad htjedoh da te aperkatom,
ali srce zbriše u pete, ne ruke.

U dvorani probnoj zaprijetih ti bratom
jer junačko srce kucalo mi živo,
pa mi reče: šuti, dobro što si snivo.

www.glashrvataberlin

ANTE MATIĆ
(1945.)

GOVORIO SAM MATOŠU

Jesen je, Antune Gustave
u grad se uvukla magla
u sobe težak zrak
u kosti strah
na ulice išetao mrak

Noć je, Antune Gustave
ptice u gnijezdima budno šute

Ti osluškuješ pad kestena
mukli udar zvona
curak vode na čelu od kamena

Ja nad trgom bez znamena
silno ćutim zemlju u prsima
i miris stvarnoga olova

Marija je, Antune Gustave
prozor i sve zatvorila

Nemam komu povjeriti
najnoviju, tužnu priču
na banskom poniženu Griču

Zagreb, 1973.

Nebeska galija, Mostar, 2000.

BORIS SIMEONI
(1945. – 2021.)

PJESMA JE PROLJEĆE

pjesmom počinje dan
nije važno kakvo je jutro
u riječima sve uljepšano bude
pjesma je za ljude
izgovorena napisana otpjevana
sve to dušu liječi
sjećanja nosi
ponos je ovdje
i prkos
a napose ljubav
volimo se ljudi
zašto imamo svijet ovaj
birali ga nismo
uživajmo
vječno proljeće nas naprijed nosi
i suze ponekad dušu liječe
kako ono Matoš reče
DUŠA MOJA ČAROBAN JE KRAJ

Facebook

ŽELJKO BAJZA
(1946.)

VU HRVATSKU SE MORAŠ OBRATITI, NEHARNI SINE HRVATSKI

(Antunu Gustavu Matošu)

Rojen vu petek trinaestoga vuputil se na put
ud Tovarnika du Pariza, prek Beča, Münchena i Ženeve
preputoval je jeden krug okolo življenja i vrnul se na početek.
Jer Hrvatska si bil i vu Hrvatsku se moraš obratiti, neharni sine hrvatski.
Bile je te okomite putovanje črez trenutek.
Ove neje pesma neg prastara vu naše tupe doba zalutala jeka.
Ove neje stih neg vugašen ogenj.
Ove neje reč neg čežnja.
Da prečitaš jedne stradanje nadarenost nije dosta.
Tečeju pustolovine, pogibli, opasnosti i dvojbe,
ironične i sentimentalne, tragične i zajedljive.
Te je kad poetski jezik postane bitkem.
One kaj se more dogoditi vu snu more se dogoditi i vu pesme.
Bude se suvremeni kreativni potencijali
i istančan osečaj za skrivene i čarobne dimenzije življenja.
Apsorberal je suvremena strujanja, simbolizma, modernizma,
impresionizma uvažavajući estetizem i umetničke norme.

Sedi zdaj sred svojeh pisama, a srce leti črez paper
črez negostoljubive prolaze,
a on se penje na svoja vatrena kola.
Od sumnje du veruvanja same je uzdah.
Čuje se odmetnički zov violončela. Igra Haydna.
Zvuk veli da sloboda postoji.
Teče nekakev tutenj isprepleteneh tonov, a ti toni su stvarneši od sega drugoga.
Opći je te sklad glazbe, reči, boja i mirisov.
Strmi obronki njegve Hrvatske uglavnom šutiju.
Pojavljuje se pejzaž kak poziv na štovanje lepote prirode.
Putujući pu zemlji otputoval je vu budučnost.
Na kože mu boja njegve ilovače, na nogami i rukami trdi pečat žuljev,
zemlja, mučiteljica i hraniteljica, majka i kraljica.
Preživeti mora one kaj je negda bile i bitisale.
Obvezuju nas titanske opomene naših pretkov.
– Ovaj vaš mali bil bu velki človek ali – mnoge bu trpel –
rekla je vračara na njegovu rojenju.
A on odgovarja: – stekliš sem bil i stekliš bogibogme budem vumrl.

Zadarska revija, broj 4, 2015.

ANKA BODROŽIĆ
(1946.)

PROSLAVLJENI HRVATSKI SIN ANTUN GUSTAV MATOŠ REČE

Pelin gorak suza gorča
Kom tuđina Žiće robi
O toj suzi pričati će ti
Prognaničke djece Grobi.
Takav je život bio i Brankov
A nije nepoznanica Hrvatom.
Tako iz Krila Jesenica
U Svijet kreću mudra Dica
Od Klarića i Nazora
Za Hrvatsku jasna Zora.
Nemoguce spomenuti je sve
Te muževne vrle ljude
Sto k'o svjetiljke su sjali
Za Hrvatsku izgarali.
Ono kad slobodu sanjaš
Sve misli joj predaš
Nadom protiv svake nađe
Želiš da snovi ti se ostvare.
I ceznuci za slobodom
Do tuđega ideš polja
I tu strepi Duša tvoja
Šta će biti s mojim rodom..
Šta će biti od Hrvata
Jeli nam kraj života ili kraj rata
Na Blajburškom groznom polju
Ja Hrvatsku gledam svoju
Sva u krvi i u znoju

Na tom polju nema žita
Pristiglo je mnoštvo svita
Krv i znoj su hrana piće
Krvnik blati muči žiće.
K'o živinu tu nas sprati
On likuje Hrvat pati.
Bojovnici koji ustaše
Plaču nad sudbom lijepe naše
Dok tuđinom tvrdom kroči
Niz obraze suze toči
Bože mili zna li se broja
Hrvatskomu prognaniku
Šta će sada Zemlja moja
Na teškomu razdjeljniku.
Dragi Bože baci pogled
Kuď će tvoji sad Hrvati
Spremaju nam četverored
A kolona u nedogled.
Nebo visoko tvrda zemlja
Hrvatska je moja želja
Ako u nju se ne vratim
'Di su kosti Ti ćeš znati.
Znam, uzalud da je plakat
'Oće li ikad doći vakat,
Da slobodan Hrvat bude
Ne prognanik sa Svete Grude.
'Oće li moći susresti Jude
Što Hrvate izručiše za Škude.
Moja Zemlja Mučenica
Cvili, ajme moja Dica,
Pije gorku času žuči
Hoće li se vratit kući
Ljubav za dom snagu daje

Hrvat patnik još ustraje
A glas k'o da čujem iz Visina
Uskrsnut će Kroacija
Sirotica cvili Majka
Zemlju probija suza svaka
Di su Dica sto ustaše
K'o će čuvat temelje naše
Nezna nik'o kćer , sin 'di je
Hrvat gorki Kalež pije
Moja je tužna Domovina
Ne dočeka majka sina .
Pobijena omladina
Spaljena sva imovina.
ZRTVENICA Majka cvili
Pogiboše sini mili
Gorka suza zadnja pada
Ugasla je svaka nada
Majka Božja budi nadu
U Hrvatsku novu mladu.
Napaćeni Narod moli
Gospu svoju i Hrvatsku voli .

prvotisak

FRANJO DŽAKULA
(1946.)

PROSINAC

A. G. Matošu

Otvara sablast vrata noći.
U modrom srcu još psovka kliče.
Samo djetinjstvo miri u samoći.
Ljubi li te itko, pjesmin zaručniče?

Visi na dugoj konjskoj struni,
na orahu gavran. Noć ga zateče.
Pada zadnji list u žutoj kruni.
Staklenih očiju on mi reče:

Polako sat kuca, slušaj mu "strofe".
I jede godine. Slaže ih u vrijeme.
Što je sada živo prijeći će u sjene.

Predan u Had svoje "katastrofe".
Pored kanile ostat će nam breme:
Patnja stihova, što vječno zelene.

PLETIVO NADA

A. G. Matošu

Noću kada nikoga nema,
i kada nemam ni sama sebe.
Ja te vidim Griču omagljen suzama.
Na keju Zemun,
i daleki vrbici pognuti vodom.
A moja braća rastepena svijetom,
i moja mati koja misli na mene,
pored hladne peći.
Pa dođem,kao što ću i sutra doći,
da vam mahnem porubljenim rukavom.
I da se vratim sam sa svojim Bogom,
žalostan.
I ovdje kada sam na obalama Seine,
poželim Ikarova krila.
Zato što te ljubim Dome,
kao posljednji tat a nikome kriv.
I dok sam živ,
nadam se da ću vidjeti Savu,
što teče između crvenih krovova,
makar u pratnji žbira.
Jer ako sve živo ima svoj log,
zašto tvoj sin nema pravo
na posljednju nadu,
da će u tebi počinuti,
Domovino.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

JAKŠA FIAMENGO
(1946. – 2018.)

GRAMATIKOM PLOVI BROD

Gramatikom plovi Bratul Kašić brod
Kanalom što spaja otoke i Split
(Zagorec će reći: Sve je to kaj god!,
A Dalmoš uzdahnut: A je, more bit.).

Još baštinom blista zlatom vezen svod
I parabrod cijepa Strahimirov val;
Marulovo more svima nam je rod
I svih nas u jezik tjera maestral.

Iz Paga u Romu i u jezik potom
Brodi Bartul jugom, prova mu mahnita.
Tin i Gustl Fritzu gledaju u dlan.

Svi smo u tom vijencu, spleteni ljepotom,
Na palubi, šetnjom, od Visa do Splita
Sanjajući novi Gundulićev san.

Brod "Bartul Kašić", Vis-Split,
1. studenoga 1995.

Pedesetogodišnje pjesme, Split, 1996.

DRAGAN MILANOVIĆ
(1946.)

NEK' TE MATOŠ ČEKA

Često sam znao govoriti sebi
ni Matoš ne bi oprostio tebi,
da te dugo, tako dugo čeka
pa makar bila k'o Madona lijepa.

Na klupi našoj opet ja sam bio
čekao dugo i ne znajuć koga,
k'o i Matoš dugo sam bdio
čekao ljubav života svoga.

A ja sad lutam ovim svijetom,
možda ponekad i kažem da volim,
ja često stojim pred tvojom slikom
i ne mogu da te prebolim.

Klupa naša još i dalje stoji
pusti lijepi snovi moji.
Nek' te Matoš na klupi čeka
pa makar bila k'o Madona lijepa.

1991.

(Uglazbio Josip Cvitanović)

prvorisak

BOŽIDAR BREZINŠČAK BAGOLA
(1947.)

GORNJOGRADSKI SPOMEN

Matošu

djevojko što zatvaraš prozore
ne zaboravi plahe obrise
davnih bjegunaca

olovnom tmurnoćom izvan čela
oni su također ludovali
polupijani pjesnici
prkosno prezirani

uvjereni i pomalo nevjerni
pogledom neoprostivi
ljubavlju izgladnjeli

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

SLAVKO JENDRIČKO
(1947.)

NEPREDVIĐEN MATOŠEV DOLAZAK U SISAK

Na polici u podrumu
sisačke knjižnice
iza mene ostati će moje
knjige koje pišem religiozno
čekajući futur nove mrtve
stvarnosti koja je ostala
iza mene u hrđavoj boji
glasova Louisa Amstronga
Nicka Cavea astronauta
Neila Armstronga koji će prvi
nogom kročiti i na terasu
zgrade sisačkog Mjeseca
koju je u zanosu projektirao
Ivan Kožarić nakon Sunca
kojeg je izvadio iz svojih prsa
i otkoturao na ulicu
da ga oboje u crno
na što se on samo frajerski
cinično nasmijao ušavši
s nama dvojicom
u prvi lokal na molitvu
uz čašice jutarnje loze
svjetski sam literarni prvak
u preskakanju prepona
sadržajnih i praznih godina
predvečer doživotno uživam
s Matošem na klupi trajno
usidren u misao iz „Skitnj“

Matka Peića o najljepšem
zalasku sunca u Sisku
da nije bilo ratnih sablasti
koje me dalje potiču
na pisanje transcendenciju
Matoš bi se vlakom
utjelovljen u replici
odvezao u Beograd
nikada ne bi sišao na sisačkoj
željezničkoj postaji 1992.
u ptičjoj metropoli
sjedio bih tako rijetko
s Kožarićem na klupi
s Matošem u Gornjem gradu
siromašnim srcem
pri viđajući njegovo
„Prizemljeno sunce"
na oltaru katedrale.

Postaje, Sisak, 2019.

SISAČKI AGA MATOŠ

(posvećeno tebi Daniel Pavlić)

Kaj mi pak moreju
uz tebe metalnog
sve si prije mene
napisao o Kroaciji
dok mi je u srcu
pričuvnog svjetla baterije
ispod nas gorčinu riječi
gutati će uvijek ista
svilenkasta kupska voda
dolazeći u susret
nezamijećeno odlazeći
sve dok je u srcu
majušnog svjetla krijesnice
bit ću tamni fantast
i Kroacija na klupi.

Riječi, 1-2, 2019. MH, Sisak

MATOŠIJADA. VOZNI RED 1914. – 2014.

Emotivci su kronično
impotentni sužnjevi

krasopisom
pisanih ustavnih sloboda.

Dok se mrzovoljne
munje tiskaju
u skučenom hrvatskom nebu

ne uspijevam prebrojati
ljude
u čijim očima
sunce zalazi
prije svitanja.

Krasopisac sam
na crnom tržištu;

ne prestajem
pisati narudžbe

stotinama tisuća
premosnica

za srce Kroacije.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

TOMISLAV MARIJAN BILOSNIĆ
(1947.)

MATOŠEV VRT

Duša moja čaroban je kraj*

Postoji negdje, kažu, rajski vrt
vrt sličan tebi
S anđelima
ćemo se vratiti
u zavičaj
Tamo nam je živjeti
tamo umrijeti
gdje je srce i zemlja u oblacima

Zemlja Hrvatska!

Vrt u Loboru
vrt u Samoboru
dunje i sunce
duše onih koji ih sanjaše
U grudima rastvara se zemlja
i sinje more Jadransko
vrt koji govori
istim jezikom kao Hrvati
U vrtu morski zrak
u grlu krljušt srdela

U nebo ulazim blatnjavih ruku
s obale potoka Medveščaka
Na izvoru Magdalena pere noge
slatki slavić njoj pripada

Žuti jaglac i modra jetrenka
srijemsko polje, zavičaj pastirâ
i u cvijeću zmija huda

Divan je Samobor
Hrvatski ljubavnici
krv pretvaraju
u vrt mladog vina
Ljubica s očima kao kupine
s ogrlicom Vrazovih jabuka
u pustoši dubrave

Svibanj je sazrio u rujnu
u uskočkom vrtu žumberačkom
u azuru jastrebarskom
Voće po granama ima boju cvijeća
Borovi i jele anindolske
s krunom svetih kraljeva
Libera Croatia

Vrtovi su visovi
vrtovi su otoci
vrt je uvijek čovjek
U vrtu Rožica bere ruže
Mažuranić sjedi pod divljim kestenom
Pod šljivama
stari plovan trijebi brevijar

Božji duh nad travama i vodama
U vrtu listovi dubrovačkoga govora
Lelj i Polelj
travna strila i krilatac
ljuven

korijen
na Parnasu
U ružama gizda tratine
i jesenje pjesničke duše
Mirta i smokve su za kneza

Glagoljaški kamen
u zimzelenu
nad Grobničkim poljem
u vrtu groba i cvijeta
Pod crnogoricom vječno proljeće
u svilenoj travi
Kupus i krumpir
stvoreni za počinak svijeta
Na Grobniku berem maline
za gospođicu s kamelijama
srnu
ka je imela rogi

Turopolje pod krilom ševe
oko Save znojni jeleni
stakleni zec u živici ruža
Vrt
kao betlehemska štalica
u njemu dijete
prijatelj voda, trava
i priprostih ljudi
Zlato i srebro po božićnim orasima
savski vrbaci u jutru koje sviće
zvone bijele psalme

Hrvatska, Hrvatska!

Hrvatski vrt
tužno vesela Arkadija
Tuste pure i drobne ptičice
a dolje crkva
zvon maglama diže
glas trčke, prepelice i prvih popaca

I slatki kaj
Gora Ivančica
slika malog parka iza Lobora
U sjeni hvoja
žune i kreštalice
i Mihanović
gleda pejzaž od vremena i vodâ
dok nam njive sunce grije,
dok nam hrašće bura vije

Vrtovi su krajevi, vrtovi su ljudi
Sve te rijeke, gore i livade
sve si to ti
Pažljivo gazi prašinom vrta
to je prah predaka
Nježno s biljem postupaj
niklo je iz praha tvoje ljubavi
Hrvatska
Gdje je miris ružâ tihe mladosti
Što sam ih u tihom vrtu disao?

---

* Pjesma je ispisana u intertekstualnom dijalogu s Matoševim djelom. *Vrt,* Zadar, 2014.

IVO MIJO ANDRIĆ
(1948.)

MATOŠEVA KOMODA

Ova je komoda stara tri stoljeća
Kaže mi gospođa
Na sajmu starina
U Jakuševcu.
Ako je vjerovati pričama
Na njoj je Matoš držao rukopise
Prije nego su išli u tisak.

Zna li se kada?
Pitam uzgredno
Gladeći sjaj po rubovima.
Do pred smrt
Veli gospođa
Potvrdno
A nesigurno.
I sami vidite da je čuvena
Kao relikvij svetoga Jezusa.

Promatram komodu
Pa onda gospođu
Ne pitam za cijenu.
Iz drveta se naziru
Tragovi crvotočine.

Ne čitam Matoša, velim u sebi
Gledajući budilicu
Koja je piscu
Kidala nemiran san.

Tragovi šutnje, Kostrena / Rijeka, 2009.

NESANICE

A. G. Matošu

Ve1iki pjesnik – veliko doba – veliki naslovi
Izniče plamen na golom tjemenu vulkana
Došao sam na ovaj svijet mimo dana
Da se ubijedim – da se osvijestim – o snovi!

U kostima mi igraju gugutke pocrnjele
Vjetrovima je to posve neobično
Ponavlja se jutro minulim jutrima slično
Dok sam koračam kroz zarasle predjele.

Dolazim u sjenohlad tek olistalih topola
Gdje edenski vrtovi cvjetaju do bola
I gdje je konac kišne dugine putanje

Putnici koji su zaostali traže spasenje
Pod zemljom gdje tek je rođeno korijenje
Nespremni da započnu novo lutanje.

Sonetne zvijezde, Sarajevo – Zagreb, 2005.

ZVONIMIR PENOVIĆ
(1948.)

S MATOŠEM NA GRIČU, JUTRO ČEKAJUĆI

Noć umire kao čovjek
riječ, podlegla nemoći, prazno odjekuje
u samovolji koja ne prestaje biti slijepa hrabrost
I poput neprekidnog treptanja kukca
svijet u hladnom jutru drhti,
a Mliječni put iščezava
pa ga po danu ne držimo istinitim.
Ne usuđujući se podlegnuti toj uzvisini,
nemoćni čekamo svoj čas da nam iscrpi svijest.
U isti smo mrak potonuli
od istih smo zabluda u opasnosti.
Zornjačo, zar bi mogla opstati a da nisi tako sama.

Žudnjom smo prerano otvorili srce,
sad umjesto njega praznina nosi cvijet u ruci,
a naše je sunce istinito pa ga ne bi trebalo
koristiti više no što nam treba
i sve je veća naša žrtva ako u snu motrimo
ono za čim po danu čeznemo.
Ali nestvarnost se ne zaustavlja na onom mjestu
koje je može unesrećiti,
koje se ne vidi od našeg zaborava,
iako je, kad je pronađemo, nada visoka stijena
s koje je naš krik jekovit.

Na nepoznatom si mjestu pronašao opasnost,
sad, kasneći za svojim životom, postaješ
onaj koji osjeća daje ostao sam –

i postojiš kao napuštena ruševina.

Ono ostalo je tvoja noć.

Mrtve kiše, Split, 2006.

MILORAD STOJEVIĆ
(1948.)

DOÑA MUERTE

Crna pjesma za Matoša

S punim ustima múhâ, meštar
Na pladnju posprema klonove,
Staklen kovčeg, kao slap, troši
Ilovaču klizeći u grob. Gladnu zvijer
Oštrih zuba. Slikar
Theodore Gericault secira ga kao
Leš s *Meduze*.

Reichenbach.

Vodopad Reichenbacha.
Tamo gdje je
James Moriarty prvi put
Ubio Sherlocka Holmesa. Taj me
Slap pere i suši: taj je dijete, i
Plače na pepeo. Od svega toga,
Eno, suze natapaju
Rupe za vodu. I suh jarbol.

Gnostički logioni.

Bijele mačke crne noći.
Umočili kandže u sirov,
U plavi mjesec.
Od kostrijeti, od grozne su. I
Grobne rake. Iz gline su. Žive

U klasici, čeprkaju po
Razrogačenim očima.
Raskrečenim udovima
Jeze i grozote. Lake na snu.
Zle u času, ne časeći čašu
Iz koje kaplje pečatni vosak.

Plijesan orakula na brijačkoj plitici.
Zdjelica na kamenu stolu u
Zapuštenu vrtu. On, prostrt
Na korijenju ruže. A onda

Reichenbach.

Vodopad Reichenbacha.
Moja Gospa pliva kroz pjenu virova.

Ende.

Serendipity, Zagreb, 2013.

MILKO VALENT
(1948.)

Pjesma koju bi A. G. Matoš rado čitao.

ZARAZNO SJEME ZAREZA

put u Delfe uvijek je riskantan, sve ovisi o zarezima

uzveren uz interpunkciju promatraš odbačeno oružje ratnika,
punktiraš riječ, sinuse joj opraznuješ i iznova puniš, u
tminu ogrezao tmineći tapkaš dragulje, si budniji
već, iako ne još, napušiš se i širiš onih tijesnih
10 % zatvorskih ćelija, će li dolijati
još barem i možda jedan posto ljup-
kih proširenja u mozgovapljenju,
vapnjenju, orakulum bješe tamo i tu
pravi tulum, lelujavo balavo otkače-
na pitija pala je u vlastitu rupu i,
oh, ala je se nabola na zareze, te
tajnom ovite špice, reske znako-
nosce, rezače i kosce sudbina,
noževe bitka i bitaka, ah da,
nabola se i na bolu oznojila
kurvinsku kožu, dimi ime dima,
vatrom izdimljuje trome re-
patice, lijeni tamjan koti,
sivi gipki dimovi iz jetre
joj kuljaju, joj omame pod
kupolu laju, sniju, tra-
bunjaju riječi – skliske

utvare, iskane/pitane,
varene sred arene,
biti bi kao tane
grašak i pastir poj-
ma, uslojena pri-
zma, čovjeku ga-
galaktički
dašak

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

MARIJA DUBRAVAC
(1949. – 2024.)

SUZE PROGNANIKA

(Uz obljetnicu Matoševe smrti)

Pelin gorak, suza gorč'a, kom tuđina žiće robi,
O toj suzi pričaju ti prognaničke djece grobi.
Josip, Marko, Tomo, Franjo, Ante, Bruno – kras Hrvati,
Tužno ječe: “Nema mira kad za domom duša pati;

Kad slobodu sanjaš dragu usred tuđeg polja, žita,
Kad pod stranim nebom tek si 'ustaškoga' roda svita.
Kad te ruka grubog stvora ko živinu u grob sprati,
Kad dušmana jezik grešni i mrtvom ti ime blati."

Pelin gorak, suza gorč'a dok tuđinom Hrvat kroči,
Jer zna da na tuđem pragu sklopit mora suzne oči.
Stog nagađa, mili Bože, prognanicim' zna l' se broja,
Hoće l' ikad uskrsnuti ispaćena Zemlja moja?

Ponesu ga misli svijetom k junacima pera, mača,
Pa zastane u ‘kraljevstvu’ seinskoga kod trubača.
Mala soba, sirotica, prognaniku krov nad glavom,
Okićena stijegom, križem, bojom crven, bijelom, plavom.

Na polici snop papira, bolnog srca tužni pjevi,
U njim' slute uskrsnuće ideali Matoševi.
Oj trubaču s rijeke Seine, za objed si čaja pio
I u čašu sudbe teške žrtvenicu suzu lio,

De pogledaj odozgora – iz te čaše Hrvat pije,
U njoj suza tvoja, moja, gorka suza Kroacije.
Sudbonosna ista čaša, mučeničkog puna, plača,
Iz nje cvili povijest naša, iz nje viče glas trubača:

"Rode mili, zalud plakat, stari suze nisu lili,
Za slobodu Kroacije krvavi su bojak bili.
Kćeri, sinci, pohrlite na bojište ko i djedi,
Domoljublje sreću tvori, više mač od suze vrijedi."

Upne trubač u križ prstom, u svetinju triju boja,
I proročke riječi zbori: "Uskrsnut će Zemlja tvoja."
Tad Hrvatu živne nada, grlo cikne u daljine:
"Prognanici, vrnimo se k toplom njedru Domovine!"

www.hrvatskonebo.org

NE BUDI SE, MATOŠU!

Ne budi se Matošu – u svom grobu šuti,
U Hrvatskoj vladaju izdajnici kruti.
Ovršiše sve, pa i kuću tvoju,
Ne budi se, pjesniče, snivaj u spokoju.

Moderni poganci danas, k'o i prije,
Popljuvaše ime Majke Kroacije.
Hej vi, izdajnici, sluge hudog brata,
Još junaka ima – ima nas Hrvata.

Ne dirajte dragulj, pjesnikovu kuću,
Već se bliži zora željnom uskrsnuću,
Opet će Hrvati bit svoji na svo'mu,
Orit će se himna u Matoša domu.

Dok mu hrašće bura vije, Brisbane, 2019.

PAVAO JELOVIĆ
(1949.)

MATOŠU

I dan-danas, barde, k'o u tvoje doba,
Poštena čovjeka trebaju za roba,
Pravdi i nadalje caruje zloba,
A za istinu se stječu zatvor i globa.

Domoljublje se smatra kao glupost,
Svugdje se osjeća užasna trulost,
Narod je protkalo beznađe i usnulost,
Jer mu smutljivci dokazuju mudrost.

Oporbu i sad u stopu uhodi žandar,
Strancima služi naš hrvatski vladar,
Koji nije voljan, mudar, a ni kadar
Ploviti uz bolji kompas i radar.

Svijet u nas gleda k'o u otpadni koš,
Hrvatska ugošćuje svakakav ološ,
Brojni se prodaju za pišljivi groš,
Kao i u tvoje doba – život nam je loš.

www.Hrvatsko nebo

STANKO JERČIĆ
(1949.)

K SOKOLU HRVATSKOME

Ja hrlim k tebi, Poglaviti grade,
Ko hodočasnik iz drevnih vremena
Pohodit Tabor i Rt dobre nade:
Tvoj Sveti grob i Vrata molitvena.

Prepun ganuća od Bana se penjem
K časnome Domu u kom ljudi mole,
Klanjam se smjerno pred svetim znamenjem,
Moj izvrijeđani biskupski Kaptole.

Prvi moj poklon pripada Jedincu,
Al noga već mi žuri ka Stepincu;
Na svakom pedlju tragovi su sveti.

Potom Kamenitim u kut hitam sjesti,
Osluhnut kako Kraljici Hrvata
Svijeće i suze kapaju na Vrata

PO MARIJI K ISUSU

Isus Krist Sin Božji i sin Marijin
Sve mi draži biva što sam stariji.

Otkako me majka trudna nosila,
I već postarija zadnjeg rodila,

S ljubavlju me k Njemu uvijek vodila,
Za me se i sa mnom Boga molila,

Kupala me vjerom, Bog joj platio
Žuljeve i suze nebom vratio,

Dojila me mlijekom i molitvom s njim,
Molitve mi stog su jezik materin,

Kojim ću i onda Bogu šaptati
Kad se od života pođem rastati.

Samo tebi služim, moj Gospodine,
Smjerno ti predajem svoje godine,

Daj mi tebe ljubit uvijek iznad svega,
Zanavijek mi budi Alfa i Omega! Amen

Od gnijezda do zvijezda, Split, 2020.

GORDANA BENIĆ
(1950.)

POSVETA MATOŠEVSKOJ SINESTEZIJI*

JARA

U podne more isparava žuti miris soli.
Sa stola otpuhnem solnu sumaglicu.
Zaslijepilo me blještavilo sunca.
Što je dolje, a što gore: desno ili lijevo?
U središtu sam dana, Camusov stranac
u korablji od pijeska.
Sunce je kotač, možda sitna biljka,
na drugoj strani otoka zanjiše brnistru.
Žedno ušće rastopi boju zemlji koja se osipa
i krutne kao ljubičasti pepeo u lavandi,
ili ružičasti sjaj na obroncima brda.
Znam, u podne je sunce crno kao maslina,
a srebrne i bijele ribe nadomak moguće smrti.
Ja koja sam možda mrtva priroda
stisnem se uz suhu travku i udišem jaru.
Ponekad, kad vrutak svjetlosti raspršiš sliku,
munchovski kriknem. U podne 1993.
iz mora uzdignuti suncokreti
sprže navošteno jedro.
Trag grimiza prošara zadnji oblak
koji izmiče jarosnom ljetu.
Mračne rudače pod zemljom približe se
užarenu počelu. U žeženoj posolici sunce
pomakne olovni krug pučine.

* Pjesmom »Jara« otpočinje poetska knjiga Laterna magica (koja je objavljena u Književnom krugu Split 1998. te je iste godine ovjenčana i nagradom Društva hrvatskih književnika »Tin Ujević«). Međutim, pjesma »Jara« za mene je i danas izravni hommage Matošu, jer samo naizgled govori o solarnoj ekspresivnosti, a uistinu o mračnim i rušilačkim konfliktima, rasapu i smrti unutar prizora, oporoj i gorkoj ljepoti bodlerovske i matoševske sinestezije.
»Jara« okuplja ulomke organičkog planetariuma, ali ovu pjesmu u temeljnom registru pokreću antipodni lomovi, prijeteći i uznemirujući aspekti unutar slikovitog krajolika. Takav janusovski, tjeskobni teror propadljivih slika, sažima i dominantne »sastojke duše« posljednjeg desetljeća prošloga i početka novog stoljeća.
U vremenima ranih, i sasvim neusporedivih poticaja, matoševska sinstezija za mene je bila presudna suptanca slobodnog poetskog prostora, izravno je vodila snovitosti i prekoračenjima u perspektivi. Sinestezija je bila sinonim za dotad neiskušane raspone i sinkronije, pa je ranih sedamdesetih u tom duhu i tema mog diplomskog rada na studiju književnosti: »Sinestezija u poeziji A. G. Matoša«... (Op. G. Benić)

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

ZDENKO ČERIN
(1950.)

PRIJE SNOVA

Mlačna ljetna noć; u selu lavež; sumanut i kasan.
Ćuk il netopir, drozd il sova, kos il lasta?
Ljubav mladog cvijeća, guši me miris, jak i strasan.
Slavi tajni pir, drombuljanje izniklih trsova, krikove
novih kasta.

Sitni sedamnajstgodišnji cvrčak jako sjetno cvrči.
Tako je jasan!
Kao srebren vir, kao nož zavjere, kao izvor nemira.
Meni se umorne, teške oči već sklapaju na san,
S neba rosi kišica treperavih zvijezda. Bujaju
gusterne mira!

S mrkog vlastelinskog tornja bat za batom udara
lijeno.
Broji pospane sate, briše moje brige, žvače pokošeno
sijeno.
Što je sad to? Blaga svjetlost sipi sa visinâ;

Kroz samoću, muk, probija se sve više dragi zvuk.
Sve je tiši, taj nasilni huk. Sutra na ultrazvuk?
Željeznicu guta već daljina. Odvezla je daleko moga
sina.

30. lipnja 2021.

NAPOMENA: Ovo je prepjev (preinaka) pjesme “Notturno” od Antuna Gustava Matoša.

Korisno je kod čitanja ovih prepjeva imati uvid u original. Glavni razlog i pokretačka snaga za prepjeve je težnja za (boljim) rimama i većom strogošću forme. Tako ovdje imamo rime u najmanje četiri slova i svaki redak ima točno devet riječi.
Autor je u svom ciklusu *VS*. obradio brojne pjesnike, menju njima i tridesetak Matoševih pjesama, neke i u više verzija.

Facebook

MIRKO IVANJEK
(1950.)

TRANSCRIPTIO AGM-a

»Sasvim kao očev, kotac mu je pleten...«

Ze vsem kak i japе
v glave mu se mota.
Otec bil pijanec,
sin se drži plota.

Kolo, broj 2, MH Zagreb, 2016.

DRAGO ŠTAMBUK
(1950.)

DO IZA BOŽJIH BEZDANA

Nazoru, Matošu

U poglavitom gradu
tražim tvoje ime,
sa sunčanim zôrom
usred ljute zime.

I strepim da sjena
pakla kasnog past će,
na sumpornu vodu
iz fontane niske.

Ljubiti ću šapat
kano kristal górah,
i svesrdni pjev
kano usud gorak.

Trajat će na Trgu
u obličju zračnom,
od cjelova cjelov
pokrit starom ranom.

Uz poglavit grad
vežem križa ime,
dok trnje se bliži
iz sve crnje zime.

Skutri svoje ime,

jeziče Hrvatâ,
na obalu morsku
poda glatke studi.

Spomeni se mene
svoga tužnog raba,
i kad ne bude me
u slovima hudim.

Londra, 4. siječnja 1989.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

PERO KVESIĆ
(1950. – 2023.)

VRLO JESENJE VEČE

Vrlo olovne i vrlo teške snove snivaju
oblaci nad vrlo tamnim gorskim stranama;
vrlo monotone sjene rijekom plivaju,
vrlo žutom rijekom među vrlo golim granama.

Iza vrlo mokrih njiva magle vrlo skrivaju
kućice i toranj; sunce u ranama
mre i motri kako vrlo mrke bivaju
vrbe, crneći se vrlo crnim vranama.

Sve je vrlo mračno, vrlo hladno; u prvom sutonu
tek se slute ceste, dok ne utonu
u daljine slijepe vrlo ljudskih nemira.

Samo vrlo gordi jablan lisjem vrlo suhijem
šapće o životu mrakom vrlo gluhijem
kao da je samac usred svemira.

Dubrovnik, br 5-6, 1982.

FRANO LIVAJIĆ
(1950.)

ISTA PJESMA

O pameti plitka kod očiju slijepa
vlastita te savjest prekorava,
što ti služi... i mozak i glava
kad ne shvaćaš koliko je lijepa.

Zemlja ova, treba joj okrijepa
sloga i katarza, istinita prava,
mudra hrabra, politika zdrava,
ne sluganska, podvijena repa.

Slovimo, jer jesmo, narod stari
govore i znaju svjetski poklisari
za to naše i naslijeđe vrijedno.

Tim ložama treba reći jedno;
ne nudimo miraz, Europi mito
dok nas hrani našeg klasja žito.

U spomen A. G. Matoš (Stara pjesma)

2009.

Osvanula. Blijeda slika njena.
U dužničkom ruhu. Na uzici.
Doveli je – lažni vidovnjaci.
„Vrli sinci“ – glamci kapitalci.

Kruha, kruha suha i sve više
traže mnogi, ali kruha nema.
Nad Hrvatskom zavist diše
teške rane i Sjećanje briše.

Podvojena, a reforme sprema
Vlada vlada porezu se nada.

Tek stasala a već iscrpljena
ko starica, država nam mlada.
Kolonija, kroz noć porobljena
poslije križa, pala na koljena.

U spomen A. G. Matoš (1909)

Klizav pločnik, Imotski, 2016.

MILAN DRAŠKOVIĆ
(1951.)

POSVETA

Mističan sonet čuh sred vrta u drevnom gradu.
Arhiloha se prisetih. Susret pod čempresom -
Tajanstvena ruža, sjaj oka, njenim mirisom
Očaran – ljubavnik sramežljiv za serenadu.
Šetnja u jesenje veče uz lamentacije.

I uslediće zov domovini iz tuđine.
Notturno. Neznanka – njen osmeh, čar krinoline -
Samotna ljubav čuvana poput relikvije.
Prkos dva kentaura – prvi stihovi dišu!
Igra lakrdijaša, Mefistov zvuk i groza.
Reči. Grički dijalog, čudna metamorfoza.
Ispovijest u bolnici uz jutarnju kišu.
Šapat pod florentinskim šeširom. Setna slika -
Elegija i epitaf za iseljenika.

Hrvatski književnici – baština prošlosti i sadašnjosti u ritmičkom jeziku – svezak prvi, Diskurs, broj 10, 2021

BOŽICA JELUŠIĆ
(1951.)

POD PETRIČINOM ZVEZDOM

Pod Petričinom zvezdom kajkavski se skribenti
skupljaju kakti muhe okre stare laterne:
oni su »naše nade«, »naši mladi talenti«.
(Zdinstan z lorber-listekom gdikoj tak *mlad* i
vmerne!)

Inače, dobro žive pod Franovim šinjelom,
nešče si skrije tikvu pod Matošev škriljak
po parku gdi se šetal Domjanić z španijelom
Inšpiraciju lovi Krležin kunst-dijak!

Po bertijah se suše kakti šunke na dimu
jedu friške kobase, piju zagorska vina
na dnu kupice išču kakvu glenjivu rimu
na reč »klet«, »gorice«, »ljubav« i »domovina«.

Oni popevke slažu od tih zdruzganih reči
puntaju se i jafču, cmizdre, cmolje i plaču.
Za fijolicah tuže, a dišu smog smrdeči
i na pijacu trže svoju mačju deraču.

Po festivalih svoje slengave verse kramare
smrdlive duše trampe za cilinkave škude.
Kak pupkoresci hudi *lepi naš kaj* mrcvare
ti perutljivi jopci, te potmaljive Jude.

Pod Petričinom zvezdom kajkavski su skribenti
slameni kranjci, sklopci, hrđava stara krama.

Na mestu gdi se roje kilavi antitalenti
Petričina je zvezda počrnela od srama*.

Petričina zvezda – Kerempuhova (preneseno: kajkavska, slobodarska i obješenjačka) zvijezda*; škrlak, škrilak, škriljak* – šešir*; glenjivo* – trulo, ljigavo, prekriveno gljivicama trulenja*; zdruzgan* – zgnječen*; puntati (se)* – buniti*; cmoljiti* – sliniti, balaviti*; cmizdriti* – plakati; *fijolica* – ljubičica; *smrdeči* – smrdljivi; *derača* – dernjava; *slengav* – slabunjav, malokrvan; *kramariti* – prodavati budzašto; *perutljiv* – prhutav; *slameni kranjec* – strašilo; *šklopec* – krpelj

* Odgovor na pitanje: »Što mislite o aktualnom trenutku dijalektalne poezije i revitalizaciji nestandardnih govora u suvremenoj poeziji«.

Meštri, meštrije, Varaždin, 1985.

ZLATAN JE OBLAK

Zlatan je oblak, nebo puno munja.
Ambrozija u polju vjetar sluša.
Arkanđeo pokriva krilom poput gunja
Gradove pune potopljenih duša.

Među masom zadnji, Pjesnik se uzdiže;
Atomi, struje, energije kruže.
Točilo riječi, iskra što sažiže,
Odasvud glazba, uzdah smrtne Ruže.

Šapat kroz ranu, gorki srh kinina:
A potom opet: ekstaza, tišina.

2016.

Skok u dalj, Koprivnica, 2016.

DJETELINA

Da djetelinu pasem, ne bi mi bilo žao:
Makar ne bila svaka četverolisno prava.
Nema je u Parizu dok Matoš piše CAMAO,
Niti uz Jenisej, gdje se Arijadna* smrzava.

Ta djetelina raste uz stazu vijugavu,
Gdje su se naše stope utisnule u junu.
Od tratinčica vjenčić postavljaš mi na glavu,
I na uho mi šapćeš priču o Zlatnom runu.

Toliko naivno sve je, milo i prostodušno,
Nitko o pjesničkoj slavi ne misli, ni o grijehu.
Rekoh ti jutros: "Hljeba tijela trebam nasušno,
I da goluba plaha skrijem pod tvoju strehu!".

Vunu oblaka sučem, dok nebosklonom plove;
Zavidim svima koji zelenu nježnost spase.
Ne bih žalila dati potkove Pegazove,
Da imam tebe uza se i djetelinu pasem.

---

* Arijadna Efron, kćer M. Cvetajeve

12. studeni 2022.

Facebook

DUJE KESIĆ
(1951.)

SOLUS: CVIJET SA RASKRŠĆA

1.

Izabela
zlatokosa i bjeloruka Izolda
bijela i lomna djevojka iz zelenog dvorca
na pješčanim obalama osluškuje
višeglasni govor mora,
vjetar joj tankim prstima, šapatima i kricima
rumenozlatne pramenove na mjesečini mrsi
Susrela te, Soluse, na putu za put i onkraj noći
pod blještavim nebeskim lukom
izvirala je ljubav u namučenim srcima
unatoč ništavnosti i zlobi zemnoj
pretopili ste se u zvjezdanim jatima
u dvije zvijezde plavičastog sjaja
I ostadoše na nebesima do beskraja

2.

Nikada, Soluse, nisi zastao na raskršću
vazda si putniče vrli jezdio
himerama i svjetlucavim zvjezdanim maglicama
ćutio si ćuh šume i mir planinskog jezera
U tvojemu čistom i mjesečarskom srcu
za vrludavih i neizvjesnih putovanja
sjala je odmičuća zvijezda vodilja
onakva kakvu si je želio za vječnost
tvoja domovina Hrvatska

I ludo si je volio Soluse
plakao si za njom, kleo si zle ljude
koji joj tugu i bijedu namriješe,
ti si je na stratištu
sinovljevim cjelovom cjelivao,
Soluse, predmnijevao si
ima još srca što za nju kuca
ima i bit će Kroacije

3.

Jesen
Čađa i dim u plijesnoj slici grada i grlu
Negdje tamo pas laje
koraci nečiji nikamo ne odlaze
Crne su se ptice udomile
u modroj crti nebosklona
Željena postaja roni u purpurnu ravnicu
željeznica nestaje duboko u tunelu duše
bol i samoća tonu u mekoću daljine
u tamnom plaštu noći i nijemoći tišine
nalaziš mir i spokoj Soluse.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

FERDO ŠARIĆ
(1951.)

MOJA HRVATSKA

(Sjedeći uz Matoša na Gornjem gradu o 70-obljetnici smrti velikog Rabbija)

nisi tajna
nisi sjena
stoljećima lica sjajna
preko koga jest koprena
ljubeći te vazda vidim
sav uzbuđen sebe pitam
koliko li da se stidim
kako da ti rane viđam
od tvog sunca ja umirem
na ranam ti ja se snažim
s tvojom sjenom ja ponirem
a licem ti lice blažim
nadlijećem te raznoliku
poput orla što prkosi
a u tebi gledam sliku
onog stanja koje nosi
da je leći pa zaspati
san usnuti ne budeć se
prvo što bih da zapamtim
unijeti te sasvim u se
da ne bolim glavu tobom
i da mi te ne razbiju
ko porculan plaćen grobom
gdje je časnih na tisuće
s tvojim mirom prazakletih tu kostiju

Vraćam munju gromu, Split, 1985.

MIJO TOKIĆ
(1951.)

CVIJET ŠTO NE VENE 1

Matošu, A. G. i Marini Z.

Gledo sam te noćas
u snu
živu
u crvenoj grimiznoj
Svima su poispadale oči
tvoje su
moje oči tražile
Duša ti duša mi stala u oči.
Ma nek' mi se bar u snu
sni ostvaruju
Od Etne ponad tvog grada
veći je vulkan u meni

I danas živim
od tog pepela

CVIJET ŠTO NE VENE 2

Matošu i Marini

Večer je bila puna zvijezda

Ujutro u sjećanju
tajanstvo neba
oteti poljupci
i oči što gore
te tvoje oči duboke

I neka neobična svjetlost u meni

Samo ljubav
može
san
uljepšati
Cvijet što ne vene

Pred našom kućom jabuka, Mostar, 2026.

PETAR OPAČIĆ
(1952.)

PJESNIK NAD PJESNICIMA

U vijeku, kada "misli" svaka šuša
A. G. Matoš: Mladoj Hrvatskoj

Ne može svaki pjesnik biti šupak –
Samo odabrani. Ostali mogu
biti asshole, arschloch, gilipollas,
мудак ili stronzo. Socijalist
po uvjerenju, a konzervativac
u praksi, uvijek predano zauzet
mislima o fašizmu, ljevičar
u građanskom smislu, ON,
podržava radikale, ali je počasni
član desnice i navija za *crvene*
potajno gajeći ljubav prema
Svetoj Stolici, dok ispod oka gleda
dobrohotno na rasizam, smješka
se inkviziciji, simpatizira
Green peace i oponira anarhiji,
pišući protestne pjesme protiv
terorizma – nacionalist,
sklon je globalizaciji i zalaže se
za Ujedinjenu Europu,
američki dolar i Deutsche marku.

Odlazak u 13:00, Split, 2011.

Strpaše me u grob i to im još malo -
A. G. Matoš: Mòra

Daumier je umro kad je Matoš imao
tek šest godina. Želudac je
najvažnija stvar. Na televiziji su
govorili da su prije rata na imanjima
svinje bile toliko štovane životinje,
na svojim gospodarstvima,
da su živjele u mirovini, a na Académie Suisse
iz drijemeža budila se jesen.

U Tovarniku je 13. lipnja, u petak,
babica (mora da je bila coprnica)
opravši ruke prorekla. Šapatom: 'Ovaj,
vaš mali, bit će veliki čovjek,
njegovo ime će se mnogo spominjati, ali –
mnogo će i trpjeti.'

Bila je zima, snijeg je gušio cvijeće, a
ja, glumeći samoga sebe, čitao
Moć savjesti i listao litografije Ministri
kao džepari.

Ne znam kako to nazvati, ali obojicu
povezuje isti citat: posmrtno,
njegovo djelo je rehabilitirano i danas
je njegov cjelokupni umjetnički
opus visoko cijenjen. Svinje, naši
prijatelji, posvuda oko nas,
hodočaste, bez obzira na životnu dob i težinu,

u svetište na porječju blaženih
udovica.

To je moja asocijacija na Matoša,
čak sam je imao napisanu.
U poznatom stihu i onom Durr.
A držim fige za knjigu tvoju. Sve drugo neka ide
po liniji propasti.*

Kad je riječ o gubitnicima, svatko je
drukčiji. Poraz je individualan,
ali uvijek supstancijalan. Cvijeće na livadi
svinje su posrale. Zdrava probava može postati
tihom, strpljivom himnom života.

---

* Sanjin Sorel (popratni tekst uz pjesmu o Matošu).

A u mojoj galeriji odabranih djela
stoje Honoré Daumier i A. G. Matoš, jedan uz
drugoga.

Solin, 30. kolovoza 2014.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

MATOŠ: IZRAVNO, NEGO KAKO?

Kakve veze ima Angela Merkel s
A. G. Matošem, osim ako
nije slucajno pozirala Rimbaudu
za *Venus anadiomene* koju će Gustl
skidajući monokl, ugledati
kao žabu s tri glave -

O detaljima, sve najbolje, samo
ako se hotimice preskoči
slika s INTERNET-a na kojoj se vidi
dlakavo međunožje buduće *Miss*
Bundestaga koja skriva
dezertera u liku Trubača sa Seine
kojemu će ove godine kritici
(ćoravi k'o slijepa kokoš) frfljati apologije;
možda se neki od njih usudi napisati
panegirik kojim će brze do
akademske titule. Lijepo je biti mrtav.
Glatko meso i glad -

& domovina u srcu. Samo što brže,
što dalje od Agrama i/ili Marga
jer sadrži 60% masnoće od suncokreta -
a meni se ždere hrvatski proizvod
za koji je potrebit kupon. Život
je uvijek negdje drugdje:

'Za Dom, *Coca Colu* i Prvu pričest!'
Dok nam stranac, majko, tihu propast
sprema.

Drveće s bijelim krošnjama, Split, 2017.

DANICA BARTULOVIĆ
(1953.)

KAD BI OPET BIO

Antunu Gustavu Matošu

Kad bi opet bio.
Opet, roditi se htio.
U zemlji ovoj, opojnog vina.
Mirišljivih jabuka i obilja žita.
Čarobnih vila, slavuja i lastavica.
Tajnovitih izvora, raskošnih rijeka,
i plavookog mora.

Biti kršten, po našem lijepom običaju,
I voljeti, kako si volio, svoj korijen.
Svoj rod, polje i njivu.

Kad bi opet bio,
I pjesme, pisati htio!
Koje su srca tvoga, sukljajući plamen.
Na strunama duše.
Svirati cvijeću serenade.
S jatima ptica, buditi snenu zoru.
Uranjati nag, u vatru, i vodu.

Duša tvoja, u raskošnom cvatu.
puna nebeskoga nektara.
Opet bi prosipala biserne suze.

Jer pjesnik, bez tuge,
sve da živi, u medenu pčelinjem satu.
Pjesnik biti ne može.

PJESNIKOVA DUŠA

Ma gdje god ti Antune bio.
Bliže zvijezdama, ili u raju.
Gdje sva sunca, bez zalaska zlate i sjaju.
Sanjariš i dalje.
Snovi pjesnika,nemaju kraja.
Njih duša neprestano tkaje.

Duša je, tajna neotkrita.
Nedokučiv misterij.
I nema riječi.
Nema slike, ni stiha, ni zvuka.
Koji bi iskazali, o čemu duša sanja.
U što se oblači, i što sa sebe svlači.
Što želi?

Duša je odvajkada. Ni sama ne zna,
koliko je iza sebe, ostavila svjetova.
Koliko rodila, i pomirisala cvjetova.
Kolika jeka, za njom ječi.
Duša sve dalje leti, i leti, i stati neće.

O tajno sveta.
Neimenovana.
Ni sama ne znaš, što si,
ni koliko vrijediš.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

„SAMI PROTIV SEBE”

(Antunu Gustavu Matošu, rođ. u Tovarniku 13. lipnja 1873. – Zagreb, 17. ožujka 1914. Pjesnik, novelist, esejist, putopisac...)

Dragi Antune
ispred svih lasti i rajskih slasti
najpreče ti je znati
diše li tvoja voljena Domovina

rado bih naložila veliki Hrvatski *Svitnjak*
da *svitli* sve do Raja i *obeseli* ti hrvatsku dušu
zatreperi ti srce i zažari nožni palac

možda ti je bolje ne znati
što smo sve od tvoga odlaska prošli
koliko smo mladih života sjekirama posjekli
nedužnih rafalima pokosili a živih u jame pobacali
živim *klakom* zalili i armiranim betonom poklopili

nedužni narod natjerali
da gladni i bosi močvare gaze
pred tuđinsko koplje vezane postrojili

koliko smo prerezali grla
iščupali grkljana
ruku i nogu lancima okovali
na Golom Otoku smrću mučnom umorili
u Lepoglavi i Katalinića brigu
dušmani krv nam pili i meso kljucali

desetljećima u našu zemlju urastali

svrdlali nam mozak
vješali na nas zvono da se ne možemo skriti
napuhivali nozdrve spremni sve nas pobiti

krkljali smo kao janjci kad nož im se zarije u grlo
u mukama strašnim *mukali*
neke su i na ražnju pekli

mladići nevini poskočili su da bi nas obranili
zatiratelje otpuhnuli misleći da smo slobodni

svjetskim gospodarima podložiše nas iznova
opakim zakonima prisiliše
dok pod noge steremo im meke crvene sagove
da budemo *ćulci* nijemi stavljeni im
na raspolaganje
za slobodno gađanje

a tek da vidiš sve naše tate i strvinare
lopove što nas robe i globe
mješine vukodlake
zmajeve i jarce

kamen naš miniraju
granice pomiču
rastjeruju urlikanjem i kukurikanjem
s *ćaćina* i *didova* praga protjeruju
okomili se na nas sa svih strana
više se ni rađati ne smijemo
kamoli Hrvatima zvati

ta znaš mili brate kakvih je u nas junaka
bez straha bi mogli ratovati

s vragom crnim s munjom i s gromom
ali mi najgori smo
kad ratujemo protiv sebe i svoje krvi

da ti ne jadikujem dalje i ne pišem tugostihe
zaboljet će te duša i omrznuti što si stvoren
od boli i gnjeva popucati očne jabučice
strašno bi bilo da Bog sve naše gnusobe čuje

uglavnom kakvi bili takvi i ostali
izdajice bez premca

„Sami protiv sebe…”

Hodočašće – Oluja, Slavonski Brod, 2022.

MILAN BEŠLIĆ
(1953.)

MATOŠ I SLAMNIG

1.

Ivan zaključi predavanje
maštovitom stegom srokova
i strminu Gornjega grada
spreže kratkouzlaznim korakom
u kurzivu suton.
Romor Sabora
rerum... ru... ru...
rinorno govorom
napinje vokativ
u zvoniku sv. Marka.
Und noch etwas sehen meine Augen
kroz skroz tamo u tami
jedna slika dva lika sami:
Matoš sa Slamnigom priča
uz zid uzidan u zidinu Griča.

2.

Dva glasa, živa, moćna
svaka riječ, britka, točna.
To, samo to, to, i to Gustl!
Ne, to ne, to nisam izustil!
Al´, opet, to, baš to, pod nos
turcizmi, germanizmi, english of corsse.
Una parola Italiana viene da sola
ola, la

so
la, la
oooooo...

3.

Nam je loše od ovih i onih
blijedimo, siromašimo od svih
od lijevih, desnih, i centra
lisnica je lisica od metra
svak, kvak-kvak, svaka stranka svraka
bijela crnka crnja od bijelog mraka
neka, kveka, i neka
kveka, kreka, i kveka.
Unsere Schprache, identitet auch,
immer Hederwary oder Rauch.
Nekak je nikak, nema svjetla
ne puca zora, ne čuje se pijetla,
moj Ivane, glagoljaš sehr tužno,
ach, da, promijeniti to je nužno
i tako mi je žao što mi je tako žao
i vidim da ništa ne vidim, i jao
i znam, i ne znam, i što još reći
a da taj čemer ne bude veći
i nije dobro pa kuš onda bolje
neka vazda nama vladaju srolje.
Sursum corda sursum,
Rosa aurora nova.
Ponosni, svoji, ostajmo ovdje
doma, odavdje pa dodandje.
Gore, srca gore
rumen nove zore,
neka živi naše ime

stare slave djedovine!
Vivat, vivat, braco i seka
vivat, vivat, dovijeka!

4.

O, John, where are you now?
I hear your loud voice! Wher are you?
Come, and see mee, John, look wher i am!
My path is finished, i con't go
enywhere anymore!
U ovu formu
kipar me uklupio
i u klupu ukalupio
imenjak tvoj slavni
oblikovao moj san davni
da nad gradom dragim
bdijem pogledom blagim
i spokojan, i vako brkat
mogu brk, nako, ufrkat.
O, Elle, est une jolie Madmoiselle...
Oui, et ce paysage est aussi boau...
U daljini, ko čežnja, pričin il´ java
kroz plavetnost neba svjetluca Sava.

5.

Komm, Johanes, setz dich neben mich,
ach, nicht, das ist nur püch, küch und müch
i ondak smo dva: Hrvat em Hrvat
Pa smo tako jopet brat plus brat.
Dođi, Ivane, budi tu, uz mene
možda nam na bolje krene.

Čini mi se da sam dobro čuo
kako govore da smo dobar duo
koji duhom živi slavu djedovine
a čežnjom putuje u daljine, u daljine...
I dok smo, Ivane, eins-zwei skupa
za domovinu nam srce jače lupa.
Izdržat ćemo te psine i tuđe naracije:
»Dok je tika-taka bit će i Kroacije!«

Kolo, broj 4, MH Zagreb, 2020.

A. G. M.

Kojom je snagom
oštrio riječi
u psovke?

(Ti znaš kojom.)

Sam.
I sam.
I to plemstvo samoće
dubokim uzdahom domovine
u tuđini.

(Ti znaš njegov život.)

Rasudnom oštricom
točno je rasjekao:
zapad/istok
tu/tamo
da/ne.

(Ti znaš zašto.)

Boje riječi, Zagreb, 2024.

IVAN GRLJUŠIĆ
(1953.)

MATOŠ

Biljka mesožder
iz prsiju mi nikla:
ispruža pipke.

(Iz ciklusa *Pjev prerano umrlih pjesnika*)

Sabrane pjesme, Split, 2021.

FABIJAN LOVRIĆ
(1953. – 2023.)

ISTINA

Antunu Gustavu Matošu

Na tvome čelu, istina spava,
u tvome peru, dijelovi neba,
ti si od onih modernu što nosi
i predaješ je kome treba.
Nije sve bilo u životu,
cvijeće i pjesma, što pjesnika prati,
ali je sretna ona zemlja;
kad joj se pjesnik vrati.
Nije pred svakog kleknulo nebo,
niti su zvijezde prele tišinu,
samo je mjesec gledao trave; sijao mjesečinu.
A mjesečina onome rađa
tko ima snove pa je dosanja,
kako viri kroz lišće breze; pjesnika sanja.

Knin, 19. lipnja 2020., petak, 14,30 sati.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

KATICA BADOVINAC
(1954.)

TRAGOVI

(A. G. Matošu 1873.-1914.)

Gledam Zagreb kao na dlanu
pored mene Matoš na klupi,
još jednu je noć proveo besanu
ispod blijedožute svjetlosti lampi.

Dok čitam Baudelairea, nijemo šuti,
zagledan u krovove Donjega Grada;
suho, crveno lišće šetalištem šušti
riječ po riječ kao da mi niz grlo pada.

Znam da je i on, barem jednom,
na istome ovom mjestu stajao,
u oku svom sa zrakom sjajnom
ljubljenu svoju možda je cjelivao.

Davnih ljeta u sjeni Kule Lotrščak
svoje prve stihove njoj je recitirao;
a kad bi se nad Gričem nadvio mrak
Mjesec bi nebo srebrom cifrao.

Znam da je i on, barem jednom,
noću osluškivao žaloban huk sove
hodajući ovom kamenitom šetnicom
Gornjega Grada tražeći svoje snove.

Hrvatski književnici – baština prošlosti i sadašnjosti u ritmičkom jeziku – svezak prvi, Diskurs, broj 10, 2021.

SEAD BEGOVIĆ
(1954. – 2018.)

OTUŽNI MISERERE

G. Matošu

Lijepo je putovati nebom, a potom i tvojim čelom
kao i govor kad nakratko zadrijema
probudit će ga netko violončelom
tamo gdje jurcaju jutarnji svjetlaci
a brušeno staklo tvoga lica me taklo
probudit će nas umorni zračni kovitlaci

Blijedi kao da smo rođeni u grobu
a kad smo uzašli čeznemo za samim sobom
sve dok nas ne spasi na pučini brodolom

A onda opet iz utrobe prolom
gledajući vlastitu sjenu koja se na te dere
O, dokle ćeš slušati taj otužni Miserere

Riječi, br. 4, MH Sisak, 2016.

IVAN TOLJ
(1954.)

MATOŠ, VESNA I JA

Sjedili smo jednoga dana, na Strossmayerovu
šetalištu, na Matoševoj klupi, Vesna i ja.
On u sredini, s pogledom usmjerenim prema
Donjem gradu, odakle je dopirao šum i vreva.
Po šetalištu ljudi i vesela cika djece, koja su
trčala oko nas i spomenika.

Antun Gustav kao da nas je na klupi
zagrlio. Vesnu Parun prisno i posebno,
onako kako se grli kraljica. Mene pak,
kao dijete i svoga dragog učenika.
Vesna je ružila one koji su kralja išarali.
Ja sam po skulpturi, po njegovu tijelu
čitao imena, ponirao u probodena srca i
ljubavne poruke. Kako to mogu činiti,
ništa im nije sveto, ponavljala je kraljica
poezije Vesna.

On se nije ljutio. Izgledalo je kao da se
smiješi i govori: pusti ih, neka me šaraju,
neka rišu, neka me iz sna bude imena i
srca ucrtana po meni.

Potom je Vesna napala one u Gradu...
Nabrajala ih je poimence i sve ono
što joj rade hulje, nezahvalnici, ubojice
riječi i slobode. I Matoša je na klupi
podsjećala što su mu činili. Meni je

izgledalo da on sve to čuje i da joj kaže:
Znam, kako ti je. Znam, Vesna,
poznajem sve te likove i među njima
mnoge Jude i nitkove ovdje na Griču,
i po kućama i palačama Donjega grada.

I onda smo se Vesna i ja oprostili od
Matoša. On je ostao zamišljen sjediti na
klupi. Kralj književnosti, kao da je mahnuo
na rastanku kraljici poezije Vesni i meni
učeniku, poželjevši mi dobre pjesme i sreću.

Osvit, God. XXXI., broj 121-122, Mostar, 2025.

BOŽICA BRKAN
(1955.)

USTANI MATOŠU ILI SELFIE NA ŠTROSU

nisam bila u gradu od potresa
jedva su tramvaji provozili
(a i to karnevalski s maskama)
turistica u vlastitu gradu
bizaran open air
ni dvorišta još nisu ni prigodno otvorili
(hosteli uzaludno oglašavaju *bed & breakfast* s popustima)
moja ophodnja zagorka u tkalči šenoa u vlaškoj fric na gvozdu
i ti na štrosu
bok moj *poeta doctus* servus moj *poeta ludens*
nije vrijeme ni od putovanja ni od poezije

jedva sam doklipsala
kanila sam natrag s noge na nogu
tomićevom navodno si baš tu negdje stanovao
luknula bih tek tko li je prionuo
čobancu u vallis aurea a tko slasticama gluten free u vincekov
vis à vis
u maskeratu spustit ću se uspinjačom

i tebi je netko navukao baš ljupku brnjicu
štosno kretivno oslikanu
jednokratnu
naslućujem već iskorištenu

covid 19 (krunski virus kaže jedan drugi pjesnik liječnik diplomat)
i sve je otišlo u lockdown
jedino jednako ustrajno drnda *žuja štrosom šeta i ovoga ljeta*
i industrija *street fooda španciranja i cest is d'best*
baciš se u točeno po akcijskoj
možda ti ne bi pivce za živce nego radije gem
iz jednako plastične čaše (jednokratne također)
što sam te više čitala to me je manje zanimalo što si pio
(puhati nikome ne moraš)

da ti je kožarić uvalio violončelo u halbcilinder bi ti spuštali
trinkgeld
kao što to čine dolje po ilici i po špici trendovskim muzikantima
ako imaju sitnog
ako bi ti mogao držati gudalo selfirali bi se gudeći s tobom
ako bi te uhvatio *schreibkrampf* mogla bih ti dodati neofen forte
znam kako u nadlanicama boli tekst
dok *žuja štrosom šeta i ovoga ljeta*
a željeznicu guta već daljina

otpadaju mi noge
(ulet malo bolji)
tek da prisjednem uza te
premišljam da ipak
(ako wifi dopusti)
okinem selfić

s agm
s ageemom
s ej dži emom
(ako je nada dimić šivajući gaće izbrendirala *endi*
ako si već postao logo agm
ako si najslavnija petrovićeva karikatura kaširana u dhk
što i ti gusta ne bi bio pop-ikonom)

ne zamjeri
nemaštovito ću ti na fotki opet frkati mustače
je li bolje sjesti zdesna ili slijeva
ili da te straga zagrlim
(pusti socijalnu distancu)
nježno do sjaja glancam skulpturni aluminij
praveći se da ne znam kako ti zakazujem novi dejt
na tvojoj klupi s pogledom
makar poslije još jedne pandemije još jednog potresa

pravit ću ti društvo zakratko dokoličariti nad tobože širokom
donjogradskom panoramom
metropolom palanački ušorenom
iz tvoje pomalo golublje ravnodušne perspektive
(sva sreća da si podalje od bana omiljene štacije jatima od perja)
kako ti samo ne dojadi
sve ti je u percepciji sigurno bi me uvjerio
onda ćemo samo gledati kao da smo ravnodušni
u predvečerje
zvijezde i zvizdan umjesto krova nad glavom
kao da se dolje išta mijenja osim cucaka što španciraju pod

zrinjevačkim platanama
moj *poeta doctus* moj *poeta ludens*

ne sjećam se jesam li ti rekla da smo se tako
naslikavali i u
tovarniku
pred tvojom rodnom kućom
obnovljenom
zaključanom
praznom
(niti da bi neki emigrant s istoka na putu u europu
provalio na
noćenje)
mogla je biti pjesničko prošteništе nacionalno
izletište na rubu eu
(zamišljam kožarićevu repliku sa štrosa
dokono sjediš pred kućom a mi snimamo selfiće s
tobom)
u pokrajini ispražnjenoj od ljudi
u pokrajini gdje u zemlju posadiš gumb a nikne egzot
(ni mi ne bismo otišli u srijem da nisu uzgojili i
ocjenjivali 160
sorta rajčice
njima sam a ne tebi napisala svoj hrastovački
nokturno prepun
gmo i bio i eko)
kej da počnem moja draga mati
smrt i betek to je sinek tvoj

nisam dospjela reći moj trubaču sa seine kako sam
zbog tebe
natentala m

da se vozimo brodom od eiffelova tornja do notre dame i natrag
i fotkamo klošare pod mostovima
i pariške krovove iz riječne žablje perspektive
(uz harmoniku su rengali piaf montand aznavour brel
ne o *beaujolais nouveau* a bila je jesen)
da su ti bar koju maćuhicu vteknuli v žardinjeru
crnu kao ponoć zlatnu kao dan
i ti kažeš mi očekuješ svašta
metaforički *usred jave procvjetao san*
dodir s tekstom gustek
više je postova na fejsu i twitteru
nego stilskih figura i tropa nego napisanih nego pročitanih
knjiga
pjesama
ljerko srce moje ti si lutka mala
osim za potrebe piara više nitko i ne polemizira
samo lajkanje i hejtanje od ponuđenih s pomno odabranim
emotikonom i heštegom
imao sam srce djetinjasto srce
srce koje boli boli tako jako
enter
enter
enter

moj gustl
kakvu sreću imamo mi hrvatski i književnici i pisci
sve jedan veći od drugoga
mi trivijalne fragilne književničice i intelektualci samozvanci

mi zvijezde književne scene
što se uzaludno babilonski natpjevavamo
(*žuja štrosom šeta i ovoga ljeta*)
što na nas samo širokokutno u kontralihtu škiljiš sa svoje
klupčice na štrosu
što nas dnevno ne šinfaš i ne uzimaš nam estetsku i ostale mjere
u nedostatku kriterija
samo kosa tvoja još je bila živa
dostajala bi jedna jedina precizna rečenica da je ima tko izreći
da se kepeci izmjerimo vlastitim metrom

ustani matošu ustani gustek zagreb te hrvatska te zove
i masku sam ti donijela *must have* da se ne zaraziš recentnim
virusom
koliki nas se oko tebe omuhava da ne navučeš naš zeitgeist

stvarno se kažem ti trudim zavoljeti željeznicu koju guta već
daljina

20200704 – 20200710 – 20200718 – 20200727 – 20200802
– 20200807 – 20200817 – 20200819 – 20209827 – 20200828 – 20200829 – 20200830

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

MILAN FRČKO
(1955.)

LJUDI BEZ ADRESE

Matošu

Vredni ljudi ostave trage na zemli.
Samo duša se na drugi svet nese.
Na zemli žive i ljudi bez adrese.
Znaju li oni zakaj su se zlegli?

Če te priznajo oni posle tebe
zatefteren boš zmed zemle i neba.
Zmišlena pripovest cajtu ne treba.
Se moreš kupiti, samo ne vreme.

Kulko pitanja tulko i odgovora.
Se je zapisano vu svetom pismo.
Ljudi pono toga čujejo odzgora,

a držijo se kak da ništ čuli neso.
Fest toga nam veli i naša duša.
Gda se zabuni, onda ju čovek sluša.

17. 6. 2020.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

IVAN PULJIĆ
(1955.)

ZA ANTUNA MATOŠA

I.

Zapamtiti treba, za sva vremena
jedan je Matoš, veliki, pravi,
zbog tog se uvijek s razlogom slavi,
vrsnom pisanju potpuno vjeran!

Bio je stvarno velik umjetnik,
pisao, svirao i boem bio,
hrvatstvo svoje, On nije krio,
makar zbog toga bio je patnik!

Nije ga bilo moguće kupit'!
Vrijednosti prave tek priznavao,
makar tjelesno i stradavao!

Ljude od pera uspio skupit',
te ih učio pisanoj riječi,
prerano u tome, smrt ga spriječi!

II.

Antun Gustav Matoš, pravi prvak,
književnog, kritičkog osvrtaja,
dobro od lošeg, posve razdvaja!
Matoš učini odlučni korak!

Stvarno pazio do kvalitete,
pisane pjesme ili romana,
u ime ljepših književnih dana
imao prave afinitete!

Mnoge učio, kako se piše,
pisanoj riječi, puno je dao,
na žalost, bolešću, prerano pao!

Njegov doprinos, vrijeme ne briše,
već ga sa pravom jako ističe,
da dobra knjiga, što češće niče!

III.

A G M, književni zaštitni znak
dobrom pisanju u književnosti,
koje postaju prave vrijednosti,
makar je piscima život gorak!

Pisci istine – kazivatelji,
istina često moćnike boli,
ona nemoral svaki razgoli!
Pisci su istine – prijatelji!

Matoš, velikan duha i pera,
Matoš je temelj dobroga štiva,
Matoša imamo – uvijek živa!

Mnogi su danas, Njegova smjera,
mnogi vrijednosti prave priznaju
i umjetnosti, svoj život daju!

IV.

Nije to novost, niti dilema,
da se s nekima razilazio,
beskompromisno život gazio,
imajuć' stalno mnogo problema!

Bio je oštra pera, jezika,
svakom je rekao što ga slijedi!
Mnoga mu prosudba i danas vrijedi,
zasluga mu je stvarno velika!

Možda griješio, samo kod **Tina**!
Teško se slažu dva velikana,
ta je istina – odavno znana!

Tinova gesta, ipak je fina,
kod smrti žalio, učitelja
svog dugogodišnjeg prijatelja!

V.

Temelj književne prave kritike,
pisao ono, što je vidio
ne da bi se nekom svidio,
niti je gled'o svoje probitke!

Uz to pisao pjesme, novele,
vidjevši život, kakav on jeste,
ne pravi On, beskičmene geste,
ono što vlasti pročitat žele!

Matoš je uzor pravog poštenja,
nepodmitljiva borca ljepote,
djelovanje mu je, bez sramote!

Ostvari svoja književna htjenja,
makar mu život trajaše kratko
i ništa nije išlo mu glatko!

VI.

Umjetnik, boem. kakvih je malo,
rođen a Tovarniku, u Srijemu,
možda je inat to dalo Njemu,
to ma kroz cijeli život trajalo!

Nije to inat, tek zbog inata,
već pravog borca pisane riječi!
Životna bijeda to mu ne spriječi,
njegovo djelo sja, poput zlata!

Nije On gled'o ljudske obzire,
kompromis otkad trpio nije,
nit' je uspio svoj dom da svije!

To mu stvaralo duši nemire,
bio prognanik iz zemlje svoje,
kad nama tuđinci – pravdu kroje!

VII.

Na žalost, patnju, to mu je dalo,
iz carske vojske On – dezertira,
tražeći duši spokoja, mira,

za ljepši Život, srce mu znalo!

Pisao, svirao, da bi živio,
stalno kroz život trpio patnje,
nije trpio bezvezne tlapnje,
što nije vrijedno, to nije htio!

Od'o se piću, često bez krova,
nemirnog duha, tražeć' ljepotu,
stalno plaćajuć' u svom životu!

Uvijek je lut'o, uvijek iznova!
Nema mu mira, bez svog Zagreba,
Zagreb i Hrvatska, Njemu treba!

VIII.

Ali je mnoge dobio bitke,
ostao uvijek obraza čista,
nepokolebljivi moralista,
ne primajuć' tjelesne užitke!

Veliki **Matoš**, sada se slavi,
istinski temelj, temelj što traje,
književno djelo kada nastaje,
Njegov kriterij, često se javi!

U književnosti napravi reda,
odbacujući sve što ne valja,
sada se često za uzor stavlja!

O Njem' se lijepa priča ispreda,
da valja biti trajno uspravan,
Njegovim djelom, put je izravnan!

IX.

Mrzio nepravde sve kreacije,
koje su lažne, sve plagijate,
koje književnost pljuju i blate,
pravi je ponos svoje nacije!

Vlasti ga nisu htjele priznati,
jer je ljudima otvarao oči,
umjetnost živje, htjede pomoći,
da se vrijednome pažnja obrati!

Matoš je bio, kakav bit' treba,
priznajuć' što je dosta vrijedno,
stalno zbog toga živeći bijedno!

Duhom dostigao visine Neba,
zbog toga stalno, stalno On traje,
mameći iskrene uzdisaje!

X.

Antun je bio sebi dosljedan,
sve što ne valja – kritizirao,
vlasti se nije pokoravao,
znajući, život ipak je jedan!

„Hrvatsku mi moju objesiše”,
tako se jednom pjesmom jadao,

hrvatski narod dok je stradao,
kada mađaroni zla nam činiše!

„Utjeha kose" i danas ječi,
nježna, opojna, pjesma ljubavna,
njegova vječna, ta pjesma slavna!

„Đurđic" i danas, sjetno nam zveči,
čuje se pjesma zanosna, lijepa,
u svakoj duši, što nije slijepa!

XI.

Takav je život jedino vrijedan!
Pravoj ljepoti, stalno se divi,
jer kukavički se i ne živi,
već životareći, osviće dan!

Domoljub velik, pravi je bio,
Hrvatskoj htio slobodu pravu,
zbog nje si patnje trpio u glavu
"Kastor" je biti, uvijek odbio!

Kranjčeviću na sprovod pošao,
jer je smatrao da poći treba,
ne kurtoazija, već potreba!

Svoju je patnju Hrvatskoj dao,
stigla ga zbog toga smrt prerana,
trpeći mnogo životnih dana!

XII.

"**O**, dok je srca, bit će Croatie",
u sred Pariza **Matoš** pjevao,
oštrom je riječju svuda sijevao,
na ljude vlasti, na ljude – zmije!

Hrvatsku ljubi iskreno, strasno,
dok prognan življe, tmurne si dane,
pišući, duši liječio rane,
smio se vratiti – stvarno prekasno!

S vlasti se ipak poigrat' znao,
dolazeći, da se ne dozna, kradom,
liječio dušu inatnim sladom!

Zagreb, Hrvatsku, često sanjao,
o lome pisao potresne rime,
vječne su, kao, Njegovo ime!

XIII.

Šalje iz Pariza svoje želje,
za dobro Hrvatske mile, drage,
svoje stihove dirljive, blage,
koje mu čine sjetno veselje!

Na Gornjem gradu Zagreba sjedi,
na klupi – bronČan, tužan i sjetan,
al' stalno doma, ipak je sretan!
Spomen na Njega nikad ne blijedi!

Promatra Zagreb, danom i noći,
sretan, Njegova Hrvatska živi.
Njoj se i sada, k'o nekad divi!

Najčešće sjedi sam, u samoći,
želi On prisustvom svojim reći:
Hrvatskoj dajte dane, u sreći!

XIV.

A time pozdravlja – prijatelje,
želeći silno da se ustraje,
u svemu lijepom što sreću daje,
da i On spozna, pravo veselje!

Matoš je ponos, **Matoš** je dika,
Hrvatskom rodu. Hrvatskom puku,
k'o i Hrvatska trpio muku,
Matoš je ljubav, prava, velika!

Matoš je blistava veličina!
Svjetlo je nade, svjetlo u noći,
ka Njemu ići, ka Njemu doći!

Matoš je snaga, **Matoš** jačina,
koja nas vodi, ka slozi, sreći,
velikom moći pisane riječi!

Akrostih sonetnog vijenca
XV.

ZA ANTUNA MATOŠA
Zapamtiti treba, za sva vremena,

Antun Gustav Matoš, stvarni prvak,
AGM, književni zaštitni znak,
Nije to novost, niti dilema!

Temelj književne prave kritike,
Umjetnik, boem, kakvih je malo,
Na žalost patnju, to mu je dalo,
Ali je mnoge dobio bitke!

Mrzio nepravde sve kreacije,
Antun je bio sebi dosljedan,
Takav je život, jedino vrijedan!

"**O**, dok je srca, bit će Croatie"
Šalje iz Pariza svoje želje,
A time pozdravlja – prijatelje!

Hrvatskim velikanima, Zagreb, 2011.

MILE STOJIĆ
(1955.)

AGM KAZALJKA PUSTOŠI

Želio bih ponovno vidjeti sve one gradove
čija su zrikava tijela izgubljena u noći
dijelila moje od mog života. I još jednom
tražio bih zakopano zlato na dnu oceana, u srcu
pustinje

Ponovno bih uništavao ljigave rečenice
u kojima venu ruže i niču predvečerja
a započinjao nove
u kojima se krše ruke a kost pretvara u hrskavicu
krv u limfu

Ja bih se ponovno mogao roditi
u poljupcu sjeverca i nagog tijela ljubavi
Zauvijek bih sjedinio čelik i krhke niti jezika
probudio mladice i nagnao ih na listanje

Oko mene prskaju kometi i zuje nokturna
premda ne vjerujem u nebeske znakove
Želim obnoviti svoj babilonski hod
slijedeći nježne stope na mjesečini

DVOJICA GLUMACA, PJESNIK BIVŠI I JA

Dvojica glumaca, pjesnik bivši i ja
Budući imigrant, sreli smo se pored Bana
I otišli u obližnji bircuz na Dolcu.

Grad je bio ranjen i mračan kao mrkla noć
Komentirali smo vijesti s ratišta
Bilo je riječi o domoljubnoj poeziji
Naše pjesme trebaju bodriti naše borce
Rekao je. Metafore su dječji jezik.

Malo kog zanimaju pjesme u zemlji
Rata i gladi, patnje i zla svakoga, citirao
Sam litanije s blagoslova polja u Dragićini
Osim toga, patriotska poezija je za mene
Najobičnije smeće, rekao sam šapatom.

Prvi glumac govorio je o rastavi braka
A ja sam ga se sjećao kad je igrao šekspirskog
Princa. Sad se brinuo oko zamjene stana.
Drugi glumac je deklamirao *1909-u*
Tumačeći da je genijalni Gusti sve pretkazao.

Razgovor je tekao nervozno i nevezano
Svatko je slijedio svoje misli i malo slušao
Jedino oko čega smo se na koncu složili:

Da je sve guravije igrati u ovoj predstavi
Koja se zove život.

Zagreb, jesen 1993.

Muze i Erineje (Sabrane pjesme 1977. – 2020.), Zagreb, 2021.

VLATKO MAJIĆ
(1956.)

MOJ GLADNI STRAŠNI VUK

u sred noći banu
i probudi me
antun gustav matoš

umotan u kostrijet i mećavu
s obrazima raspetoga krista
potjera krdo bijelih
i čopor crnih

na zidove utiskuje
voljenu našku
zatim presta rika
u grbu očnjaka

i moja i tvoja
gladna hrvatska je
i moje i tvoje
strašno ime je

u sred noći banu
i probudi me
antun gustav matoš

Vinožito, Slavonski Brod, 2020.

ZDRAVKO GAVRAN
(1957.)

HRVATSKOJ

AD 1990.

Blistaš ko dúga, znamen obećanja
Što ga na nebu Božji pogled dira;
Víseć se ponad svih srušenih mîrā,
Brižljivo čuvaš nezgasla predanja.

Shrvana bolom, ti jošte si živa.
Vila sa slavnih Zoranovih gora.
Brodica nasred pobjesnjela mora
Što luku spasa tako žudno sniva!

Baština ti si na prognanih težaka,
Tkanje kom nîti para Katarina,
Oplakujući domaju, iz Rima.

Čežnjo junakā, o zvijezdo prvakā,
Damo iz žuhkih Gustlovih sonetā,
Ti zadnji zovu vitezā, asketā!

Stijenj, Pasatističke pjesme, Zagreb, 2005.

PETAR VULIĆ
(1957.)

ZAGONETNI SONET

Po A. G. Matošu

I bez uha i bez sluha
i bez njuha i bez duha
i bez kruha i propuha
i duševnog „auspuha“

I bez ruha i bez puha
I bez muhâ i bez buhâ
bez zloduha i pastuha
bez očuhâ i maćuhâ

Bez posluha i dosluha
bez uzduha i „vazduha“
bez ULUH-a i potepuha

tog Petrice Kerempuha
u vremena ova gluha
lijepa juha nam se kuha

21. 09. 1989.

DOBRODOŠLA U MOJE SRCE

Dobrodošla u moje srce
na slavni svoj izvor
u ušće mene
prije neg' što se preselim u mrce
k'o
„MATOŠ U PARIZU…“
(Trubač sa Seine)

1989.

Molitva za Bezimenu, Mostar, 2013.

MARIO BLAGAIĆ
(1958.)

LAMENTACIJA À LA CROATIA

A. G. M.- u, vidovitomu

Još uvijek ona uska varoš, oni uski ljudi,
još uvijek ista kob je prati, isti udes hudi.
Još uvijek žuđenu ti Hrvatsku sveudilj razapinju
nepodnošljivom dosljednošću odbijajuć' da te čuju.

P. S.
Da si barem sto godina mrtav;
bȍ, bole stihovi posvećeni živućem pjesniku.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

GORAN REM
(1958.)

HARMONIJE

Matošu i Tinu

U općem idealu
bar – nijesi sam.
Osjetiš sve i svi te osjete.

List je bljesnuo. Od sunca.
Zelena je boja bila zagubljena,
a šapat šušnu, lišća osušena,
opšiven širokim pljuštanjem kiša.
Ništa. Kaplje kliznuše,
blještavim tragom duge.

Ili, barem, osjećaš se
kao da nijesi sam.

1977.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

MLADEN VUKOVIĆ
(1958.)

LAKRDIJSKI LAKRDIJAŠ

Gustlu Matošu (1873. – 1914.)

Lako ti je kušat dobra vina
teško uteć od trbušnog plina,
lako kad stigne umna plićina
pa ti more bude do kolina.

Teško je u điru berekina
il' kad je u duši oblak spleena,
još teže nad držakom mašklina
i kad se izbija vršak klina.

Teško se dočepat' društva fina
teško negda umaći od strina
teško dati vodu od svog mlina

još je teže kad te muči slina
a najteže kad su bez cekina
Kerempuh, Pomet i družba ina.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

ANTON TAMARUT
(1960.)

MATOŠ

Matoš se jutros probudio tužan
Bedaci mu po glavi polili crnilo
Sreća što na sebi nije imao ništa
Čime bi inače platio čišćenje odijela
Znam da je sanjao i ružnije dane
Pa se nadam da će okrijepljen rosom
I nadalje sa svoje gornjogradske klupe
Uživati svoj bijeli grad

Sjemenke svjetlosti, Rijeka, 2004.

ZRINKO ŠIMUNIĆ
(1961.)

KLUB “A. G.MATOŠ“

Gdje li ga zalijepiše, sjetna boema
sliku pjesnika – poster ’vrh neona
Nekome je trebala otmjena poema
Gustlov šešir iznad Zetova perona

A kavana je blistava, pleteni salon
paluba od betona, nad rijekom ljudi
terasa u bijelom. Ime joj je naklon
legende i poze, kozerije za grudi.

Smiješno je, ustvari, kavanu klubom
mrtvog pjesnika zvati, kad duh mu
nije zarobljen u čaši, nit bi njemu

lasno bilo stihove plesti idući rubom
karte od vina, srkat piće ko da je lijek
i ne naći stiholjupca da ti plati ceh

2005.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

PETROVARADIN

Kao na čarobnom video zapisu
zatreperio je na obali Dunava
rasute rijeke, mirišljav
i žut
ko jarka čežnja, zagrljaj Sunca

Nedjeljom
popodne
Vidim ga u zvonicima svjetla
svirali sjena
kolopletu kuća, svečanih
malih

Slika drhti
na
Gornji grad

Sjećanja plove ko utvara, stvaraju
mesnati cvijet
Kuće Hrvata, bajke
od starog zlata

Gle, uvijek možeš snivati, čak
i tamo
gdje caruje ptičji snijet – jer

Povijest je živa olovka, miris
u prstima

Ta, sjeti se, na primjer
aquaducta

u latinskoj čitanci

Kako je samo prisno
vonjao Rim
pod žicama dalekovoda

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

KREŠIMIR BAGIĆ
(1962.)

ČETIRI MATOŠA

Za četiri burna desetljeća
Između knjiga, ljudi i ološa,
Jave i sna, kukolja i cvijeća
Upoznadoh četiri Matoša.

S Gustlom ne iskapih čašicu;
Tek mu sonet rasklopih izbliza
Nalazih njegov štap i flašicu
Od Tovarnika sve do Pariza.

Ostatak posade tog četverca
Srećem od Dubrave do Kijeva;
Uz pršut i ritam deseterca
U njima ključa, gori i sijeva.

Rođaci Stipan, Stipe i Ive
Lake i teške snove snivaju,
Na cesti privređuju i žive,
Ojkanjem rođaka dozivaju.

Za četiri burna desetljeća
Između knjiga, ljudi i ološa,
Jave i sna, kukolja i cvijeća
Upoznadoh četiri Matoša.

Gustl bio Srijemac, zabadalo,
Stiha nježna al' plamene misli.
Kad god bi zlovrijeme zavladalo,
Dame i poete uza nj bi se stisli.

Stipan ima bar pet dimenzija:
Ceste gradi pa lešadom časti,
Zbunjuju ga dota i penzija,
Uvijek blizu a nikad na vlasti.

Instruktor Stipe mrmlja u bradu:
Ma digni ručnu kad ‘oćeš vanka!
A brat mu Ive, huncut u gradu:
Ma pusti ručnu, privat’ se šanka!

Za četiri burna desetljeća
Između knjiga, ljudi i ološa,
Jave i sna, kukolja i cvijeća
Upoznadoh četiri Matoša.

OBRAĆANJE

dragi gospodine bagić
za litavski je alfabet
zaslužan vatroslav jagić
ja moja majka kći i zet

ma pustite sabonisa
basket i banket u blitvi
još pet kopija tri spisa
i hrvatska je u litvi

poštovani krešimire
stih u glavu glavu u klijet
a ge matoš da sever njet

sve će stati u okvire
tako mi litavske šake
orla psa i moje štake

U polutami predgrađa, Zagreb, 2006.

103.

matoš baci šareni kamenčić
ujević zasja u bojama spektra

ujević baci sivi kamen
matoš se naoblači i pljusne ga daždom

poslije svaki ispi čašu vina
pa poželi još jednu

Ponornice, Zagreb, 2021.

NIKOLA ŠIMIĆ TONIN
(1962.)

LJUDI OD PERA

Ruja rujan mjesec.
Godina 1911.
Poznati zagrebački restoran.
U njemu Miroslav Krleža
za stolom sjedi sam.
Zlatni se konča dan.
U nišu pod svod
starinski krov
stare drvene hiže
uz prozor
s pogledom niz Ilicu
uđe i sjede
pod starinske grede
u isto vrijeme
kao i svaki
Bogom dan
točan kao ura
u svome svijetu sav
Matoš, Antun Gustav.
Pod istim krovom
dva
čovjeka od pera.
Sa snopom pjesama u džepu
na Matoša u lovu
na skok mu do stola:
Svladan bontonom
zagrebačkim odgojem
dobrim starim

gospodskoga kova
manjkom samopouzdanja.
Mladošću.
Tremom.
Strahom.
Da bi uzeo riječ
pribilježio se sa štovanjem
prelomio preko usana riječi
prvom prigodnom prigodom
odvaži se
uteći.
Što ne stupi pred lice tog čovjeka
teško si oprosti ikada
Miroslav Krleža.
1911. rujan.

Osvit, broj 83-84, Mostar, 2015.

IVICA ŠUŠIĆ
(1962.)

KIP DOMOVINE

Antunu Gustavu Matošu

U katedralu jedne teške noći
Uđoh tiho i priđoh do oltara,
Sa zvonika jecahu zvona stara,
Htio sam duši molitvom pomoći.

Kad tamo pri tamnom visokom odru
Jedna žena gledaše u daljinu,
Tri su joj boje ovile haljinu:
Prepoznah crvenu, bijelu, modru.

I reče mi tiho: Moli se, sinko,
Nad nama pletu neke čudne niti,
Hrvat je opet tako teško biti.

Osim Boga ne će pomoći nitko,
Tuđinac nam opet stupa sred mraka
Da rasproda ostatke ostataka.

Versi hrvatski, Zagreb, 2014.

ANTON KLJENAK
(1963. – 2024.)

HRVATSKA I DALJE CVILI

Antune Gustave, šapćem prema raju:
Gust je čemer, snage nije u Hrvata,
Misli crne sanak krate, more traju,
A u bijesu brat stekli glođe brata.

Tu nekad ti poeta bješe gord i mlad,
Okušale ti grudi gorke peline,
Što sve ne vidje oči: glad... izdaju...rat...
Poraze... laži..., al' fine razvaline

Još ne bjehu ništa, kakve li su tek sad!
Europa novih gospodara, naš pad,
Strah, jal, jad, cvilež, blud, plač – luta nacija,

Nit' stida nit' srama, kleči Kroacija!
Ipak, u raju, sred svih tih lijepih stvari,
Kane li ti žuhka suza za dom stari?

29. rujna 2017.

SJEĆANJA OD ZLATA

slikaru Branimiru Čiliću

Matoš. Križ. Isus. Dante. Pop- art beznađa.
Anđeo u letu. Sjećanja od zlata.
Zagrebački sin kamengen sred zviježđa
Ateliera noću kistom mjesec hvata.

"**L**ažnog ne volim Freda, fejk virtuoze,
Očuvah stolac za umornog putnika!
Boje crne, Dona, Vin-Su simbioze,
Rasne žene volim, ljuta ustanika."

Autogram osam osam osam: kod skriven.
(**N**ije li život mjehurić fantazije?)
Ipak, sinoć san bjesmo, zbiljski izmiren

Mislima s Kristom, bez kurtoazije.
Ispila mlado vino družba bohema
Radosno pjevna oko stola nijema.

14. listopada 2017.

Soneti sa suhozida, Zagreb, 2018.

STEVO LESKARAC
(1963.)

NA SREBRNOJ KLUPI

Antunu Gustavu Matošu

Onoj koju smrt je prerano otela
Tek kosa je živa na klonuloj glavi.
U rasponu zvijezda do oblaka bijela
Brodila je duša na nebeskoj splavi.

U stihu je gusta kosa vazda živa
I odavno ondje bezvremeno traje.
Književnost je tvoja tijelo živa tkiva
Današnje ti vrijeme počasti odaje.

Bio si uvažen kritičar na cijeni
Okupan u čistom prostoru slobode.
Lovore i danas tvoje djelo plijeni,
A oštro je pero znalo da ubode

I raskrinka slabost. Književne opsjene
Sposobni šarlatan sitnim novcem kupi.
Pariške kavane pamte tvoje sjene...
Gornji grad te čuva na srebrnoj klupi.

Biserje samoće, Zagreb, 2023.

VLASTA MARKASOVIĆ
(1963.)

JESEN, JESEN

Evo te i opet pored Save, tvoje posestrime.
A. G. Matoš, „S obale“

Pored Save
tvoje posestrime,
pored Dunava
tvoga brata,
jesen odnosi
granje i život
s lakoćom
kojom se
svakodnevno mrači.

Lavež pasa
u večernji sat
čeka te pored crkve.
Tek bat se čuje,
monoton i težak
mekom tijelu
u groznici zbilje.

Evo te s pregrštom
tamnih sjenā
pod šeširom.
U tebi je rijeka jesenja
i sunčano plavo nebo,
to proturječje
prirode.

Zasuči brk
i pođi,

ti tužni vandrokašu,
ostavljajući za sobom
trag
vječnosti.

GUSTLOV FLAGEOLET

Sanjao si je
u arpeggiu Mondschein sonate.
U bijelom.
U liku anđeoskom.
Uzeo si violončelo
da smiriš staccato sna
tromošću legata,
klizanjem gudala
po oblinama
njegova tijela.
S violončelom rasteš
u nebo,
raspjevavaš ruke,
daleko od grča
koji će te stići
s usudom,
s prokletstvom odvajanja
od vitkog vrata na drvenoj
kruški punoj melodija.
Na kraju, Gustl,
bit će, to dobro znaš,
šapat tvog flageoleta.
Ali i sasvim novog flageoleta
u glazbi tvog soneta.

VELIJU O GUSTLU

Zakaj navek veliju,
Gustl,
da si živel
kakti bogec,
potepuh i vandrokaš
Da si povedal kakti
nori grintavec i
hudi mejaš
Grizel i grebal
kakti stekli pes
Morti
kaj nisi bežal
kakti zajec
Morti
kaj nisi čkomil
kakti kusa
Morti
kaj si vuha i oči otprl
vu svet
Morti
kaj si imel cvet
vu srčeku i
veter vu ruki
z zlatnimi perom

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

SILVIJA BENKOVIĆ PERATOVA
(1964.)

ANTUNU GUSTAVU MATOŠU

Mlačna noć; u selu lavež; kasan
Ćuk il netopir;
Ljubav cvijeća – miris jak i strasan
Slavi tajni pir.
(A.G. Matoš: Nokturno)

Moje će ti ime šapnut moja muza
Lahorno uz dašak povjetarca mekog
Amorom ćeš zvati iz prošlosti nekog
Čitajući zapis od fosilnih suza.
Nagnut nad otajstvo isušena cvijeta
A u sobi sam s knjigom svog života

Nižeš slike nijeme... ljiljane ljepota
Obasjane sate nekad tvojih ljeta.
Ćutiš kako vrijeme odmiče, a stoji

U času se vrati i opet postoji.

Sve oživi tada, jer ti čežnju prosiš
Eliksir miline prožima vene
Led i plamen spojeni u davne sjene
U jučer kroz danas za sutra ih nosiš.

Lepeza se širi od srebrne noći
A vlati njene blagotvorno sjaje
Vijenac je to što od ljubavi traje
Erosa pun i nade da će doći

Žar ljeposti one u idili cvijeća

Kad žute su pjesme tekle kao med
A polet njihov ne poznavaše red
Samo srce bješe čisto kao sreća.
Anđeoske trube svirale su glasno
Na vratima raja bili smo leptiri

Ćuteći da vječnost ljubit će nas strasno
U riječima onim gdje žive papiri -
Kada se i zadnji bude stiš'o glas

Istom ćemo jekom sačuvati nas.
Leluja... leluja... taj stari plam

Na nježnoj niti
Evo ga prilazi! Ta, dobro znam
Taj drhtaj biti.
Opet vidim njenu kosu, igru
Punu mirisa
I smijeh i makove..., živu čigru
Radost irisa

Ljepotom zjenim po njenim snima
Uznos me prima -
Blaga svjetlost sipi sa visina
A drage usne blago se cakle
Vjeđe mi takle

Crvene ko ruže iz davnina.
Volio sam šetnje pored mora
I njene oči;
Još se sjećam brojnih razgovora

Ehom u noći.
Ćuk mi se javlja i probija muk
A sat je kasan -

Možda sanjam ili stvarno čujem zvuk
Iz duše jasan?
Riječima htjedoh sve da oživim
I da se divim
Svemu opet ispočetka sretan,

Jer nisi mrtva! Nisi! Dok pišem
A suzom dišem
Kao pjesnik sav od tebe sjetan.

I u mraku sine tijelo bijelo

Srh mi prožme pot na čelo:
Tajno moja – moje djelo!
Ružo moja! Biće cijelo!
Ako sam te tako ikad
Sve da nisam nikad... Nikad.
Al ljubio tebe jesam
Noću kao san i pjesan,

Stavljao ti buket krasan
Listao te sam i strasan
Al uvijek dalek kao oblak – što li?
Vječno tvoj, a prepun boli
I sada te... i sad volim.

Tamjan, mač i rob
Avet, Had i grob!
Ja u srcu nosim tešku kob

Nek budem prašak vječnog vremena
I vječna pjesma tvrdog kamena

Posljednja suza moga plemena
I tvoja rosa od pepela i sna
Radosti moja! O, ljubavi jedina!

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

MARIJA JURAČIĆ
(1964.)

S MATOŠEM O NEKIM STVARIMA

O, ta uska varoš, o, ti uski ljudi,
O, taj puk što dnevno veći slijepac biva,
O, te šuplje glave, o, te šuplje grudi,
Pa ta svakidašnja glupa perspektiva!

Ništa se do danas promijenilo nije
još se svuda čovjek dotepencem zove
u drugom gradu kada gnijezdo svije
teško da mu lađe površinom plove.

Čemu iskren razum koji zdravo sudi,
Čemu polet duše i srce koje sniva,
Čemu žar, slobodu i pravdu kada žudi,
Usred kukavica čemu krepost diva?

Trebaju nam ljudi koji zdravo sude
neporočni, hrabri, plemeniti, snažni
bez njih bi zemlju rasprodale lude
na tron bi sjeli neki sveci lažni.

Među narodima mi Hrvati sada
Jesmo zadnji, robovi bez vlasti,
Osuđeni pasti i propasti bez časti.

Tako se čini, jer igre su strašne
Ali, prijatelju, dokle ima nade
nitko naše srce neće da ukrade.

Domovino moja, tvoje Sunce pada,
Ni umrijeti za te Hrvat snage nema,
Dok nam stranac, majko, tihu propast sprema.

Pogrešno sudiš, moj pjesniče dragi
mnogi su živote za Hrvatsku dali
a danas se ne zna mjesto gdje su pali.

Hrvatski književnici – baština prošlosti i sadašnjosti u ritmičkom jeziku – svezak prvi, Diskurs, broj 10, 2021.

LIDIJA BAJUK
(1965.)

GUSTEKOVE STRAHE*

Tak je bilo i predi:
jena straha za prazen želodec,
jena za štacunsko popevko,
jena za lažlivce,
jena za svadlivce
i jena za pozablivce,
jena straha za autocenzuro,
jena za smrtno vuro...
Gori-doli, levo-desno, seposod,
strahe siveše i od pozojov vekše.
Nesi ti ni prva ni zodnja štera
cendra, cmizdri, ftika se kam joj je nej tre.
Saki si kamen premetnula,
Bogekov origami svojega življenja
krompačo si za krelut zadela.
Kre-kre, kra-kra!
Najbolša si dok te ga nej, dok spiš.
Ionak po cele dneve fantazeraš z temi velkimi očmi.
Idi spat kaj neš preveč premišlovalakaj si štela a nesi,
kaj si mogla a nesi, kaj si trebala a nesi...
Tvoji su dnevi zaprti v cugo na šteri si zamudila
i tak kmico vritnula vu vražje bereke.
Jena menje, veli minister i diže kupico.
Jena vejč, misli pokopič i išče lopato.
Totu je počpuličko tre vun, doli z kipeca zbrisati,
črenso joj z droptinami zmešati, morti se zaguti.
Ju je tre zagipsati, zacementerati, zabetonerati,
kaj se več nigdar svojom volom ne gene.

V regištraturi, na neto i v čipo se piše...
Ti je nej tre gruntati,
ti je nej tre mrgotati i kritizerati.
Dotepenci so spametneši, šuplorečlivci močneši.
Kaj ti znaš kak i de tečejo med i mleko,
cafuta jena vandrava, hurmača jena šmrkliva!
Koga briga za samomor znucanih horvaških
vunderkindov,
za jive diplome, pinklece i očale.
Samsonajtere si i trdoguzce pogledni,
jih je tre podržati, glasa jim dati,
a tebe zlobotomerati, doli vudriti!
Kaj ti imaš za reči,
kaj se s temi Gustekovim strahami nahitovleš?!
Bogu zafali da je kak je, da bu kak bu.
Gopca zapri, čkomi, kuš,
ti golobratka autsajderska, ti vuš jena flanerska!
Z jimi i jivimi bu nekak,
z tobom i tvojimi ne bu pa nikak!

Papirnati brod, Zagreb, 2013.

MARINA ČAPALIJA
(1965.)

* * *

Matoševoj duši
Riječi su tvoje
duši mojoj melemi
Pjesnik si, duša,
što dušu moju pohodi
kao tamjan
kao balzam
kao miris
rosan od vječnosti
Svirač si bodri
Stih što jeca
i u mraku gluhu
tihim psalmom zazvoni

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

LIDIJA DUJIĆ
(1965.)

POSLJEDNJA KROZ GODINU

(Pjesniku je umro otac.
I prije toga,
majka.)

posljednje nedjelje kroz godinu
latinska misa ceciliana
dočekuje prve posrnule
predadventske pahulje.
Violetna starica
glasom tankim poput vrbina štapa
rasklimava grlate otpjevane rečenice.
Zabada svoju posvojnost
u božanstvu – iz počasti –
namijenjene zamjenice.
Matoševska
neka tajna dama
predvodnički propeta visokopeto
rasađuje na lažnim mramornim pločama
ekstrakte đurđica
pohranjene
iza oba uha.
Pjesniku je umro otac.
I prije toga,
majka.

(Pjesniku je umro pjesnik.
Time je svaka srodnost
iscrpljena.)

Suhozid, Zagreb, 2010.

MARINKO BAŠIĆ
(1966.)

PJESNIK I FABULA RASA

(A. G. Matošu)

Rekoše da će se znanost dohvatiti umjetnosti,
Pa tako i poezije, koja je znanost, još jučer,
Uzdigla na pijedestal koji joj pripada
(Iako je matematika egzaktna,
Svatko ima svoju računicu),
Dok se *duša sama od sebe zaplašena*
Skrivala kapcima, rukama, smrću,
Energijom koja je mogla biti darovana
Ili oteta, čitava, ali nikad čitava posuđena
(*Oni nisu mrtvi i žive u nama*
Kao dijelovi probuđene energije).
Sve dok ne bi zbog učestalih prodiranja
Ostala bez svojih ogledala.
I da iznimka koja potvrđuje pravilo
Ne može ostati nepotvrđena
(al' to je zbilja iznimka),
Da je najljepše biti uzrokovan posljedicama
Čiji su uzroci slijed ne-poznatih razloga
U suglasju sumnje i realiteta.
Rekoše da je rat dječja izmišljotina
Koju, odrasli, svojim znanjem i strastima
Ne uspijevaju dovesti do Savršenstva.
I da u potrazi za Bogom nema ničeg lošeg
(Eto, i ja, što sam stariji sve sam Mu bliži).
Jer su namjere ljudske i očekivane.
I kraj da je na koncu, a konac

U klupku, kotrlja se prema početku.
U *Raspravi o prepoznavanju*, rekoše;
Da slika govori više od tisuću riječi
(čita se sa usana) i, ako nije uokvirena
Nikad ne nalikuje sebi, već
Vlastoručno se ocrtava u trajanju
Koje pokušava iznova dostići, na platnu
Nebeskom, koje se nudi, pa izmiče,
Jer ga otpuhuje šapat vlastitog glasa.

A. G. MATOŠ: JUČER, DANAS, SUTRA 87
A stav što ganut naum; govori (odakle stižu čežnje)
Kroz mene; »Pjesnik mora pisati pjesme, a onaj
Što piše pjesme ne mora biti Pjesnik!«

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

MARINKO PLAZIBAT
(1966.)

Moj AGM i ja, naš diptih nas

VRBANJSKI TORANJ, NOTTURNO

a čim se popnem do dizanja
noć brzo pobijeli silnom mjesečinom.
krajolik sav diše bogat i vidljiv
travom od neizmjernih iskušenja i
cestom od pekmeza najplavijih šljiva
bazenom punim naranči i ljeta
cvijećem tolikih zaborava
dalekom rijekom po različitim muljima zagubljenih djetinjstava.
moj predugački jezik
premda umoran od cjelodnevnoga učiteljskog njihanja
vješta je mahovina sise u gluho doba.
noge već nespretno tuku zidove no toranj
božanskim projektom grbav i kos
ostaje za jednu krhku sezonu ljepote
dovoljno čvrst.

BALKON

veselo je i bučno
u mojoj skromnoj košulji
malo je i nedostaje mi, kaže sanja
to je i previše, misli i taji marta
zar ne bi more mogao sačuvati za me
veselo je
u košulji
prsti u mlijeku miču ladice
i ližu
ružu na sporom balkonu sa stolcem
za meko ljuljanje
večer se popela
buku tiho slomila
niti jedna djevojka ne naginje panju
nogu
glavom roni u moju mekoću

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

NELA STIPANIČIĆ RADONIĆ
(1967.)

POKRAJ TEBE

(A. G. Matošu)

Sjediš još na toj klupi i promatraš
dulje od jednog stoljeća nakon povratka iz
tuđine – ti nas, a mi tebe. Velike tišine nas dijele.
Baš kao snježna prostranstva Sibira između
Rusije i Kine.
Pitam se, hoćemo li prije mi ili
ti progovoriti, jer nas ima više
od Kineza kad se kritike dijele.
Za pohvalu nigdje nikog. Pustoš.
Kao u Sibiru
šuljaju se samo tigrovi dok love
posvuda. Bijeli im zubi puni krvi dok lome
i stišću vratove.
Ledi se hladnoća u žilama.
Ali ti i dalje sjediš mirno i promatraš
kao da te nije strah zvijeri nimalo.
Naginjem uho da bolje čujem dok izgovaraš
svoje stihove: *O ta uska varoš,* o, *ti uski ljudi…*
Čemu iskren razum, koji zdravo sudi,
čemu polet duše i srce, koje sniva…
Ta tvoja *Stara pjesma* para mi dušu i
neki čudan osjećaj imam – umjesto Sibirskog tigra
ti bi skočio sa klupe i svojim kandžama
ugušio naše jade. Samo da te dozovemo.
Plaši me tvoja snaga i naša slabost,
tvoja živost i naše mrvilo. Naglo se dižem

i trčim, a ti i dalje govoriš sebi u bradu:
Usred kukavica, čemu krepost diva?
Prikrivam rukama uši
dok jedino još snijeg hrabro pada.
Pokraj tebe.

U okrilju kraljice Jelene uz žubor Jadra ispovijesti pjesnika Hile, Split, 2017.

TOMISLAV ŽIGMANOV
(1967.)

RIČ O DIDI GRGI NAŠEG ANTUNA

AGM-u

Ne samo stasom
Bunjevac,
brkat i crn,
dida Grgo
(i Antun mu sina Augustina
bit će – crni tinta i brkati slova
i drugi didini navada)
pun mara
neba i mlaka,
piska i zvizda,
u daljine zagledan
zdravo i stalno
za svitla dana
iz samotnog Kaćmara,
mista onog svog,
zarobljen sobom
ko svršen kantor
putovima lipota
Dunavom otplovio
do,
od šokaštva raskošne
i ubave, Plavne
i crkve Jaše apostola
di uz stare orgulja glase,
kraj šuma i ritova,
posijat će sanje

slova i pravica
domaje i Zagreba
Matoša svi.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

TOMICA BAJSIĆ
(1968.)

POSTKOLONIJALNA PJESMA

(A. G. Matošu)

Lavovi na trgu Trafalgar u Londonu,
u četvrti Montparnasse i svuda po Parizu,
na grobu kralja Richarda u katedrali u Rouenu,
u parku Tiergarten i otoku muzeja u Berlinu,
na Lančanom mostu Budimpešte; čuvaju ulaz
u kraljevsku palaču u Brusselsu, drijemaju
u podnožju spomenika Kolumbu u Barceloni,
žongliraju na trgu markiza Pombala u Lisabonu.
Još davno su kamenim pogledima ispraćivali
brodove
Istočnoindijske kompanije iz Amsterdama.
Ovdje ih ima više nego u Africi i Indiji.
Prijestolnice bivših europskih imperija
ne krase ni dupini ni ptice, nego lavovi,
čija je snaga njihova samoća.

Kao dvanaestogodišnjak, klizao sam
jedne oštre zime zaleđenim jezerom
maksimirskog parka pokraj ZOO vrta.
Na jezeru nije bilo nikoga osim mene.
Ispod jednog od mostova osjetio sam
kod ulaza u nastambu prisustvo lava,
čija me rika zaustavila u mjestu.
I kada ti se čini da te vide, nisi u pravu,
lavovi zapravo gledaju ravno kroz tvoje kosti,
kroz zidove, rešetke i drveće, preko jezera

gdje sam klizao pa do rimskog koloseuma i dalje,
prostranstvima urezanim duboko u njihovu
memoriju,
pogled im počiva u savanama Afrike prije kolonija.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

DENIS PERIČIĆ
(1968.)

DILERI

Dok je srca, bit će i korupcije!
Antun Ustav Matoš, *Kip domovine leta 202**

trebaš koku
da se urokaš
dat ćemo više
za cijelu obitelj

trebaš milijun
dat će Maminjo
trebaš malo
dobit ćeš lihvu

trebaš obnovu
krov nad glavom
ma sve ćemo dati
da zaradimo

istovremeno
iz istog razloga
ovršit ćemo te
i deložirati

no trebaš li most
pelješki gradit
nemaš frke
samo što nije

trebaš virus
već ga imaš
trebaš cjepivo
e sad čekaj*

trebaš istinu
teško ju je naći
prodat ćemo ti
kakvu god želiš

dileri, dileri
svih zanata
kucaju, kucaju
na naša vrata!

---

* Pisano u veljači 2020. godine, kad se cijepilo i preko reda, kad je oko cjepiva još vladala jagma, a ne – odium.

KIŠNA NOĆ U ĐURĐEVCU

(prema: Tony Joe White, ,,Rainy Night in Georgia“
soul

tegleći svoj kofer
noćište toplo ištem
teška kiša pada
čini se da te čujem: „Sve je u redu"

kišna noć u Đurđevcu
kišna noć u Đurđevcu
Bože dragi, čini se kao da kiši po svem svijetu
ćutim kao da kiši po svem svijetu

neonsko svjetlo bliješti
taksiji prolaze kroz noć
željeznicu guta već duljina
težke oči sklapaju se na san

jer kišna je noć u Đurđevcu
tako kišna noć u Đurđevcu
Bože dragi, čini se kao da kiši po svem svijetu
ćutim kao da kiši po svem svijetu

koliko da se puta zapitah
uvijek ispadne isto
što god misliš ili promisliš
život je to, i igraj igru

smjesti me u prikolicu
gitarom ću pobijediti vrijeme
kasno noću kad svima je teško

sliku ću tvoju na grud priviti sretan
jer kišna je noć u Đurđevcu
draga, tako je kišna noć u Đurđevcu
Bože moj, čini se kao i kao da kiši po svem svijetu
ćutim kao da kiši po svem svijetu

Kiši, kiši, kiši, kiši, kiši, kiši, kiš, kiš, šŝš, šŝš,
šŝŝŝŝŝŝŝŝŝ…

Pandemonija, Koprivnica, 2022.

NATAŠA GOVEDIĆ
(1969.)

DRAGI GUŠTL

Antunu G. Matošu

psina se nastavlja

ime joj je kazalište
o kojem zapisuješ
da nema nijedne večeri
izgubljene s glumcima

psina se nastavlja
i dalje ulaziš velikim koracima
brzo se krećeš foajeom,
njušiš trag violončela
uh! ima i hrskavih naklapanja

psina se nastavlja

„Zaroni do vodenog raslinja"
„Pazi, svjedočiš ribama koje još nemaju ime"
„Ili bujica ili nema ni nas ni nje"
„Skoči i kad nije dublje od lakta"

psina je tu da se nastavlja

onda naglo postaneš mumija
trusni Tirezija i i i moram ti donijeti vode:
presušuješ, mrviš se, čak bi mogao
naočigled presahnuti...

psina ima veze čak i u mrtvačnicama

na cedulji crtaš vranu
umjesto presvete golubice
(nedvojbeno prva uzvišenost
u ovoj kući večeras)

gle, gle, psina se nastavlja

„Ma tko bi rekao, HNK je postao
benzinska crpka, sponzorirana, s
puno parkirnih mjesta
i zlatnim anđelima koji toče naftu"

najbolje da mu izvučemo čep

PLOP

psina je tu da se nastavlja

BRAĆA PSOVAČI

mili mili Guštl moj
pemo skupa v metlopoj

luka burno dosta zeli
da nas suza razveseli

ak i zleti koja glava
nova bu joj mesta dala

ni vu zraku
ni vu mraku

pes ne prizna
z uzlom traku

Pasja kola, Zagreb, 2024.

IVO MIJATOVIĆ ICO
(1969.)

NOĆAS ĆE MI NEBO...

Noćas će mi nebo ukrasti mjesec,
skriti ga negdje iza zemlje,
na par sati
i povesti u skitnju
u sjenu tišine.

Nabacit će mu rumeno krzno
za konačnu preobrazbu
i nazdraviti za siguran put.

I ja ću mu nazdraviti,
podići zdravicu, iločko vino
il' šampanjac
iz najboljih srijemskih vinograda
što će noćas uzdisati
za svakom kapljom rose.

Čekajući da se vrati s puta,
poći ću Matošu u pohode
da mi ispriča priču
i da odgovore,
kakve su to „Samotne noći“
i gdje je kraj mojih snova i potrage;
tko je s kim viđen u sjeni noći,
zagrljen ispod mjeseca boje breskve.

14. svibnja 2022. (dan uoči pomrčine Mjeseca)

Facebook

SUZANA MARIĆ
(1970.)

SUZA

Otkada sam, željo moja,
Tvoju suzu popio
Nisam više, pile moje
Crnog oka sklopio.

Da si sa mnom, tugo moja,
Crnog oka sklopio
Mjesto suze, ti bi tada
Rujnog vina popio.

Kad sam ono, tugo moja,
Cijelu noć te ljubio,
Pamet sam i dušu, dušo,
Sreću sam izgubio.

Nisi sreću, luda glavo,
Te noći izgubio
Na dobitku ti si bio
Kada si me ljubio.

Otkada sam, diko moja,
Tvoju suzu popio
U hajduke htjedoh poći,
Pa sam ti se propio.

Nisi, diko, suzu moju,
Ti nikada popio
A hajduka nema više

Zalud si se propio.

(Inspirirano Matoševom pjesmom „Suza“)

Hrvatski književnici – baština prošlosti i sadašnjosti u ritmičkom jeziku – svezak prvi, Diskurs, broj 10, 2021.

SANJIN SOREL
(1970.)

MAĆUHICA KAO KLASIČAN NJEMAČKI IDEAL

Sve češće, reče bard
Zagledavši se u daleki obzor,
Hvatajući duboke vidike,
Razmišljam o maćuhicama.

Prvo pomislim, bitak toga
Cvijeta je uveseljavanje, što
Pripisujem prijateljici mojoj
Dragoj Euterpi, s kojom
Nedjeljom na Korzu pijem
Macchiato.

Maćuhicu treba razumjeti iz
Njezine ideje. Apstrahiramo
Li zeljastu biljku, mekane i
Šuplje stabljike, granate poput
Korijena, što i nije originalna
Poredba, što nam ostaje?
Listovi srčastog oblika, prsasto
Razdijeljeni, kao sise Agnese
Sorel. Iz njezinih pazuha
Rastu listovi. Kada cvjeta
Ljubičasto, žućkastobijelo.

Kako Kant kaže, bitak subjekta
Cvijeta je maćuhica uopće.
Njezina transcendentalna svijest
Je dan i noć, sirota gospina ljubica.

Kada je opažam, meditira tako bard,
Stvar vidim kao objekt koji
Subjekt otvara. Pitate se koji subjekt?
Pa Boga, Stvoritelja, čega drugoga?!

Maćuhica je ukupnost pojava,
Osobito vid ljepote čija je
Povijest, veli Euterpa, srčući
Tako da mi slamčicom živce pije,
Sublimirana slika večernjega neba.
Taj će bard, potom, udubljen
U dubinu svoga bića – draga prijateljice,
Baš smislih stih za tebe –
Misliš: usred jave procvjetao san!

Ne budi Dürr, ne duri se mila Euterpo
Što cvijetak taj ne uspijeh zasaditi u srcu tvome
Kad ono je Erscheinen, što baš sjajno Hegel veli.

Mogućnosti, broj 7-9, Split, 2014.

IVANA ŠOJAT
(1971.)

ANTUN GUSTAV

Ubrao bih ti stručak maćuhica,
baršunom bih njihovim
odar tvoj
napučio svjetlom
koje za beznadnih se i maglovitih dana
s neba strmoglavljuje kao Riječ.
Čitavu bih te umotao u rosulju
koja kotlinama daje izgled
staklenih jezera
i ledenih pustinja.
U snu sam poželio
dati oblik pjesmama
kojima zbore sjenke mojih tuga,
zabosti ih u plavet kao čemprese,
jablanove
u niska, ravničarska jutra.
Poželio sam
probuditi te
velikim vriskom moje goleme tuge
skršiti vješala,
baciti ih u vjetar...

SONJA DELIMAR
(1973.)

UTJEHA PJESME

(*Utjeha kose*)

Koliko već puta ti me mrtvu vidje,
Bez glasa u grlu, zanijemjelu čisto?
Koliko već puta i ja vidjeh isto?
I ima li bijega od te slike igdje?

Ja živjeti hoću, a teško je, boli,
Umirati stalno, nikada ne stati,
Zadnju kaplju krvi za života dati,
Žrtvovati bogu kojemu se moli.

I stalno se pitam – zašto to i čemu?
Zbog moguće sreće u očima tvojim?
Ponekad je više čistoga inata

Životu i svijetu, tebi, vragu, svemu,
Jer me činiš živom i ubijaš svojim
Čudesnim oružjem od čistoga zlata.

PRED SAN

(Notturno)

Kasna noć. Ni laveža ni pjeva.
Šute minute.
Konačno mir. I dok mi se zijeva,
Misli mi slute

Komad raja gdje sam tvoja Eva
I neke pute
Gdje sâm Mjesec svoje srebro lijeva
Na moje skute.

U snenoj tami,
Sad kad smo sami,
Reci „cvrčak“ (ako si još budan);

Ostaneš li tih,
Ja ću ipak stih
Da ne prođe dan nam uzaludan.

Biti ili ne biti (svoja), Zagreb, 2021.

ANITA MARTINAC
(1973.)

PJESNIK ANTUN GUSTAV MATOŠ

Rodio si se sto godina prije mene,
vijek ti biješe prekratak, samo četrdeset jedna,
ipak nadživjeti te je teško bilo kome,
jer zanavijek sijevat će britke riječi tvoje,
s ljubavlju cvjetati mirisom što ne prolazi
misli oslikane zlatnim perom,
uglazbljene pokretom krasnim.
Ironično potpisao si kritiku u ime ljubavi,
znao si smjer kada su mnogi srljali,
od brojnih tvojih važnih djela, različitih,
najmanje je pjesama, a pjesnikom te pamte.
Hrvatska je bila tvoja i kad su je mnogi nijekali,
Srijem i Baranju u srcu si nosio, Zagrebu se vraćao,
tko je koga proslavio, tko se kome više radovao,
slobodu si riječima snažno grlio,
čelom nježno melodiju stvarao, glazba su bila krila,
a knjige tvoja kuća.
Grleći knjigu u vječni san si usnuo
tad ruka ti zadrhti na nedovršenoj riječi,
a htio si, htio si još nešto nam reći.

prvotisak

SANIJELA MATKOVIĆ
(1973.)

MAĆUHICE

Tragom srodnih soneta
pronađoh pjesmu

punu samotnih ljubavi
omotanu
suvremenim simbolima.

K'o prosjak poslanica Zagrebom lutam
promatrajući florentinske šešire,
dok
napast, naoblačena mjesečina,
vrišti iz mističnih soneta.
Nekad i sad razilaze se,
napastovani običnom gnjavažom.

Kazališna revija kometa
u jesenjoj večeri
kiše
na maćuhice mirišu.

Hrvatski književnici – baština prošlosti i sadašnjosti u ritmičkom jeziku – svezak prvi, Diskurs, broj 10, 2021.

TOMISLAV ŠOVAGOVIĆ
(1976.)

TOVARNIK U ZAGREBU

cigle rodne kuće
topli svjedoci vremena
granice briše poezija
svestranih bjegunaca
sjediš flanerski nasmijan
zvucima orgulja svetoga Marka
kad jednom sruše crkve
bit će prekasno
tko će opisati svijet
kojemu je svejedno
tko će izreći riječ
utopljenu u besmislu

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

ZVONIMIR ROGULJ
(1978.)

MATOŠ NA PSIHOANALIZI

Nakon teških godina u tuđini
Naš se Matoš vratio u Zagreb
Sjeo na klupu iznad grada
Navukao željezni oklop
I ostao zauvijek ondje
Danas znamo da je
Kao i većina pjesnika
I Matoš imao dijagnozu
(F30, F40, možda i F50?)
I on je mogao voljeti
Samo izdaleka
I vidio najoštrije
Onda kad je bio odsutan
I njemu je svaki grad bio
- Prevelik ili pretijesan
- Preotuđen ili preintiman
- Previše ili premalo ozbiljan
(Nikad baš po mjeri
Njegova unutarnjeg egzila)
Kao i drugi pjesnici
I Matoš je bio podvojen:
Čeznuo je za ljudima
A nije trpio čovjeka
Znao je s čovjekom
Ali nije umio s ljudima
Bježeći od sugrađana
Na kraju se okružio
Vrapcima i golubovima

Ali im nikada nije
Posvetio pjesmu

Palma na sjevernoj polarnici, Split, 2019.

APULIJSKI GRADOVI

Sjedim na kolodvoru
Jednog apulijskog grada
Gdje nema voznih redova
Jedna mlada čistačica
Briše budućnost
Sa zidova i pročelja
Uklanja mrlje
S godišnjih doba
Glanca i glanca zimu
Do vječnog proljeća
Jedan vlak kreće u London
Drugi u Amsterdam
Treći u mladost
Četvrti u starost
Peti u spokoj
Šesti u zapjenjenu
Kipuću strast
Putnici žure
Umjesto da sjednu
U kolodvorski kafić
I popiju espresso
Iskape Italiju
Struse Europu
U dva-tri gutljaja
Popričaju s konobarom
Koji je služio Cezara
Zašto im se žuri
Kad više nema satova
Kad nema voznih redova
Apulijski gradovi
Ne opraštaju kretanje

I svaki je vlak
Metafora statike
Umjesto gibanja
Šank na kotačima
Na kojem ispijaš
Espresso za espressom
Dok strast i spokoj
I mladost i starost
I London i Amsterdam
Sve brže i brže
Prilaze tebi
Kroz žedne oči
Mlade čistačice
Kroz žamor lica i šalica
Koji je jeka vreve
Londonskih ulica
Kroz ruke konobara
Koji je služio Cezara
I sad nosi svoju starost
Mirno kao pladanj
U birtiji punoj
Mladenačkih nemira
Dok vlak sve brže
Stoji na mjestu
I već ga guta blizina
Umjesto daljina
I Matoš ne zna
Da njegova metafora
Čeka s koferima
Na praznom kolodvoru
Jednog apulijskog grada
Bez voznih redova

Kvaka, 2021.

ZLATKO MAJSEC
(1979.)

MATOŠ

O ta uska varoš, o ti uski ljudi
U škripac stavljene, zraka željne grudi
Svak' otrovnom riječju obraća se drugom
Čovjek čovjeku neće nekom ljepšom prugom

Paraliziran tražim prave riječi
Kojima ću prednost steći
U bitci što sjaji plamenom bijesa
Mačem očajanja, krvlju ljudskog mesa

Al' pravih se riječi uvijek kasno sjetim
Ponižen pužem umjesto da letim
Taktike mnoge u samoobrani stvaram
Slobodu instinkta u riječi pretvaram

Uglazbio Zlatko Majsec

CD Mel Camino: *Kad? Sad!*, Zagreb, 2018.

FRANČESKA LIEBMANN
(1981.)

ZVONO

Antun Gustav Matoš (1873–1914)

Ovo zvono, što ko titan stenje
Nad bezglavom velegradskom vrevom,
U rijetkima tek nalazi odjek.
Svijećom traži Čovjeka Božji dom.

Kamo da se djene Njegova riječ
Kad sva osjetila zagluši krik,
Praznine poharaju nutrine,
Crni neboderi nadvise zvonik?

Miruj, milo, u staro željezo
Prodat će te ko i sve na svijetu
Oni koji ne prezaju ni pred čim
Klanjajući se zlatnom teletu.

U tišinu se skrij, nepovratno.
Oblacima uteci, kriomice,
Daleko od svega ovozemaljskog.
Onamo će te slijediti čisto srce.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

GORAN GATALICA
(1982.)

JADOVITI ZVOKI

A. G. Matošu

Same tajim da ne razmem
da je les ostal
zakovan za zemlu
kak drobni porušeni kostanjič.
Svet oblečen vu ćerninu
oprašča se od človećeca.
Na grobju pokojnik
širi roke dragemu kraju.
Familija je prižgala sveče.
Vunesrečeni poznanik
žurne su otišli svojim hižam.
Mermlice su prešle
prek friške zemle.
Svet prihaja, svet othaja...
Jadoviti zvoki su otperhali
v nebesa.

Odsečeni od svetla, Zagreb, 2018.

IVANA SIMIĆ BODROŽIĆ
(1982.)

* * *

Da je Matoš kojim slučajem znao pisati ovako,
Da ga je netko samo uputio
Napisao bi 1991 – 2012.
Jebem vam mater ratnoprofitersku
Na zidu srama, pod svima nama zločinačka jama.
Takve crne oči ima Moja mama
Serem vam se na vašu na srcu desnicu,
Austrijskim bankama orijentiranu ljevicu,
Ja vidjeh negdje ladanjski taj skut
Na lijepo mjesto zaveo me put,
Jebalo vas domoljublje s lažnim suzama,
Stoko bahata u bankarskim uzama.
Jer sram me priznati svoga roda ime,
Pred vama priključenim na sažgalo državno vime.
Jer Hrvatsku mi moju objesiše,
Ko lopova, za volju Zna se kome,
Pa vas lijepo molim prema tome,
Ostavite više te suhe kosti,
Za Hrvata pravog
Koji već desetljećima posti.

I još se, za kraj, popišam na nadzorne odbore

Ali Matoš je znao bolje.

Prijelaz za divlje životinje, Zagreb, 2012.

DARKO BAŠTOVANOVIĆ
(1989.)

*

A. G. Matoš

A kad svane.
Hoću li jednako voljeti?
O, ne prolazi zima,
tako lako.
Nije samo kosa,
gusta,
nije samo ona,
izliv patnje...
Jer pleme jeca.
Prljavost gleda.
Tak malena vješala,
a cjelu mi Rvatsku,
na nji postaviše.

Moderato dolcissimo, Osijek – Subotica, 2020.

TONI ČAPETA
(1998.)

MATOŠ NA SAMRTI

U znak sjecanja na A. G. Matoša

Još noćas htio bih ne biti više,
Da nestanem zajedno sa mrakom,
Da ne budem, ni trenutka više,
Vječni hropac nad crnom rakom.

Smrt me više nimalo ne plaši.
Pakao se čini k'o ludost neka.
Života se bojim, živoga svijeta,
Gdje kletva odzvanja k'o stalna jeka.

Još noćas ja htio bih da umrem,
Da nestanem zajedno sa mrakom,
Da ne budem, ni trenutka više,
Jalov vapaj nad crnom rȁkom.

Lutanja i traganja, Split, 2024.

SVEN ADAM EWIN
(?, pseudonim nepoznatog pjesnika)

POSVETA KADIFI

"Crna kao ponoć: zlatna kao dan;
Maćuhica cvate, ali ne miriše."
(A. G. Matoš: Maćuhica)

To nije, Rabbi, tvoja skica
Proljetnog cvijetka. Nego više.
To nije hladna maćuhica.
Kadifa cvjeta i miriše!

Ona u smeđoj vatri gori;
Ona u žutoj fibri bunca;
Od cvijetka njenog ljeto stvori
Fotokopiju žarkog sunca.

Neki je hvale, neki grde;
Neki je drže pored plota;
Nekima opet strašno smrde
Latice njene od somota.

Kadifo, od svih uvenuća
Čuva te SAE. Tvoja kuća.

Zmijski car, Zagreb, 2015.

UTJEHA PJESME

(*Utjeha kose*)

Ležiš. Ta davna smrt je kriva
Što više nemaš sedam čula,
Što ti je samo kosa živa
Od nekadašnjih molekula.

Po znanstvenom si teoremu
Malo čestično, malo valno.
No ti si za me, sve u svemu,
Još uvijek vrlo integralno.

Pjesme u tebi trajno leže,
One su dio tvoga mraka.
Druge, koje od tebe bježe,

Dio su tvojih otpadaka.
Rabbi, ti si isti ustvari,
Bez te naše... izmjene tvari.

MATOŠEVA SMRT

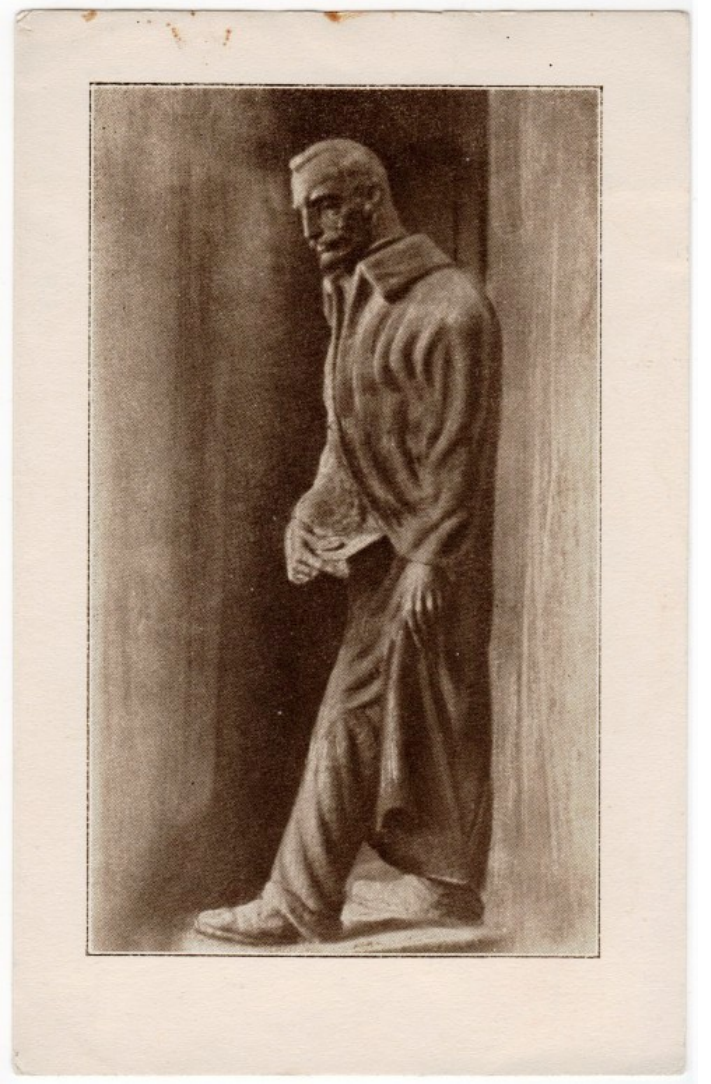
(*Notturno*)

Gle, rascvjetani ljiljan, sa bijelim loknicama,
Prišapnuo je nešto ružici pored zida.
Ruža se zakikota, zatrepće okicama
I od navale grijeha porumeni od stida.

Jer ljubav cvijeća ne zna u sobi da je Rabbi,
Sa cijevčicom u grlu, da traži nešto žurno,
I voštanom već rukom da bijeli papir grabi,
U vrućici da smrtnoj još napiše… „Notturno".

I pero kad mu lako iz ruku bješe palo
(Pod željeznicom vani tik-takala je šina),
I izdigne se Gustl… još malo, samo malo…

I uđe mu kanila u finiš zadnjeg čina,
I s fibrom u crescendu, kad srce mu je stalo,
Tu željeznicu već je… ah, gutala daljina.

Prijedlog spomenaika A. G. Matošu u Zagrebu 1938.,
rad Rudolfa Rude Ivankovića

KAZALO

Antun Gustav Matoš u stihovima hrvatskih pjesnika ... 2
BOGUMIL TONI
MATOŠ VU SANOBORU ... 4
MUSA ĆAZIM ĆATIĆ
MATOŠU ... 5
DINKO CHUDOBA
CANTICUS CANTICORUM ... 6
RUDOLF DEVIDÉ
GUSTLU MATOŠU ... 7
LJUBO WIESNER
NAD VERSIMA A. G. MATOŠA ... 9
VIOLINA ... 10
FRAN GALOVIĆ
OVIDIJE ... 12
KARLO HÄUSLER
PROMJENA ... 13
VILKO GABARIĆ
EPITAF ... 14
KREŠIMIR KOVAČIĆ
KIP DOMOVINE LJETA G. 1914. ... 15
ROMANTIKA ... 16
NIKOLA POLIĆ
DOMOVINA ... 17
SARKOFAG ... 18
DANKO ANGJELINOVIĆ
AGE ... 19
TIN UJEVIĆ
PETAR ZORANIĆ ... 22
IVAN PALČIĆ
POST SCRIPTUM USPOMENI A. G. MATOŠA ... 23
MIROSLAV KRLEŽA
TUŽALJKA NAD MRTVIM TIJELOM A. G. MATOŠA ... 24

EMIL MATASOVIĆ
✞ A. G. M. ... 28
VILIM PEROŠ
A. G. M. ... 29
V. K. M.
RISPOSTA EPITAFU BEZ TROFEJA ... 30
GUSTAV KRKLEC
A. G. MATOŠ ... 32
VJEKOSLAV MAJER
PLINSKA LATERNA NA GRIČU ... 33
NA GROBU MATOŠA ... 35
MATOŠU NAKON ČETRDESET... 36
MATOŠU ... 38
LUKA PERKOVIĆ
MATOŠ ... 39
DOBRIŠA CESARIĆ
TRUBAČ SA SEINE ... 40
DRAGUTIN TADIJANOVIĆ
MATOŠ U ŽENEVI ... 43
VLADIMIR KOVAČIĆ
CANZONETTA ... 44
KAMILO KRIŽANIĆ
MATOŠEV PRELUDIJ ... 45
MIRKO JIRSAK
SLAVONIJA ... 47
VLADIMIR JURČIĆ
A. G. MATOŠU ... 48
RUE MAZARINE ... 49
POVRATAK A. G. MATOŠA IZ PARIZA ... 50
U SPOMEN A. G. MATOŠU ... 52
MATOŠ PIŠE IZ PARIZA ... 53
MARIJAN MATIJAŠEVIĆ
A. G. MATOŠ PUTUJE U PARIZ ... 54
MATOŠEVA SMRT ... 56
DINKO ŠTAMBAK
MATOŠ U MATEJNI ... 57

IVAN GORAN KOVAČIĆ
PUNTAR GRABANCIJAŠ ... 59
RADOVAN ŽILIĆ
MODRI GRAD ... 60
POSLJEDNJI PETAK MATOŠA ... 61
DANILO ČOVIĆ
MATOŠU ... 62
MARIJAN MATKOVIĆ
SJENE ... 63
STJEPAN JAKŠEVAC
MATOŠ NA NEBODERU ... 64
KRUNO QUIEN
SONETIĆ À LA MATOŠ ... 66
BRUNO DÜRRIGL
A. G. MATOŠU... 67
RADOVAN IVŠIĆ
POZDRAVLJAM TE, A. G. M.! ... 68
NIKOLA MILIĆEVIĆ
NA GRIČU ... 73
BORO PAVLOVUĆ
A. G. M. 1873-1953 ... 74
MIRO-GOJSTVO ... 88
JOSIP VANIŠTA
TOLERIRANA DJEVOJKA ... 89
MATO MARČINKO
SREDNJOVJEKOVNA NOĆNA POPIJEVKA ... 90
AUGUST VELIKI ... 91
NA GROBU ANTUNA GUSTAVA MATOŠA ... 93
DRAGUTIN ZDUNIĆ
DUŠNI DAN ... 94
ĐURĐICA ASIĆ-KLOBUČAR
PRED TVOJIM KIPOM ... 95
PETAR BODULIĆ
MALENA DIVA ... 96
RADOVAN GRGEC
AVE RIMA! ... 97

IVO HRČIĆ SAMOBORSKI
NAŠ GUSTL ... 98
MUDRI SVATI ... 100
JOJA RICOV
STEKLIŠU A. G. M. ... 101
NOTRE-DAME DE PARIS ... 101
VLADO GOTOVAC
NEMOGUĆE ... 109
ZLATKO TOMIČIĆ
GRABANCIJAŠ ... 110
LJERKA CAR MATUTINOVIĆ
DOK TI MAŽEŠ TREPAVICE ... 111
ANTE SAPUNAR
HOMMAGE ANTUNU GUSTAVU MATOŠU ... 113
PRED MAJČINOM SLIKOM ... 114
PETAR GUDELJ
JEZIK JE VRHOVNI SUDAC ... 115
TONČI PETRASOV MAROVIĆ
NOĆ NAD FIRENCOM ... 116
STJEPAN VLADIMIR LETINIĆ
PARIŠKE RUŽE ... 117
IVAN TOPIĆ
HRVATSKA 2000. ... 119
DIETHARD ZILS
BERACHAH* ... 121
ZAGREB ... 122
MALKICA DUGEČ
VJEČNI MATOŠ ... 123
PORUKA MATOŠA ... 124
TIN KOLUMBIĆ
HRVATSKA DANAS ... 125
DOK JE SRCA I DUŠE ... 126
JOSIP DUJMOVIĆ
STARINSKA PJESMA ... 129
ALOJZ MAJETIĆ
LISTANJE LlSTOPADA ... 130

IVAN MARTINAC
MATOŠ, UJEVIĆ, MARTINAC ... 133
MATE SUŠAC
MAJCI MARIJI PJESNIKA MATOŠA ... 134
HODOČASNIK ... 135
KOB ... 136
GRUBA SKICA ZA SPOMENIK VITEZOVIĆU ... 137
RANDES VOUS POD REPOM ... 138
GRČ NA GRIČU ... 141
ANTE STAMAĆ
MATOŠEV POVRATAK ... 142
PAJO KANIŽAJ
MATOŠU ... 143
MATE MARAS
INVENTURA PISANE RIJEČI ... 144
NIKICA PETRAK
PORTRET PRABABE ... 145
KIP DOMOVINE '09. ... 146
STJEPAN ŽAJA
PRAZNE KUĆE ... 147
BORIS MARUNA
KAD RAZMIŠLJAM O VAMA, STARI PJESNICI ... 149
JUTRO KAD SAM NAPOKON OČISTIO SVOJU SOBU ... 151
JASNA MELVINGER
I ZA MATOŠA TA FIRENCA NE NAKON BAŠ PRVOGA ZALOGAJA BEZ PREMCA ... 154
STIJEPO MIJOVIĆ KOČAN
1989. ... 156
MOJ OTRCANI... 157
DIJETENKLASNIH POKRAJ OVIH UZAH ... 158
SAMAC SRED SVEMIRA ... 159
I SABOR I VLADA ... 160
U HRVATSKOJ IMA ... 161
GOJKO SUŠAC
KRČMA ESPLANADE INTERCONTINENTAL ... 162

NEVENKA NEKIĆ
MATOŠ I DALJINA ... 163
NADA POMPER-GALIJA
CVIJEĆE U RASKOŠI NAGE ŽENE ... 166
ERNEST FIŠER
MANIPULATORI ZBILJOM ... 167
STJEPAN GULIN
PJESNICI SVIH ZEMALJA UJEDINITE SE ... 168
ŽELJKO KNEŽEVIĆ
NAŠA ZEMLJA ... 170
LJERKA TOTCH NAUMOVA
MEĐU HRASTOVIMA ... 171
BORBEN VLADOVIĆ
MODERATO DOLCISSIMO ... 172
DVIJE OLOVKE ... 173
FOTOPORTRET AGM-A ... 174
ANTE TIČIĆ
HRVATSKI OSMIJEH ZORE ... 175
OPUSTJELI PRAG ... 176
JOŽA PRUDEUS
SANOBOR ... 177
UTJEHA JOSE ... 178
ANTE MATIĆ
GOVORIO SAM MATOŠU ... 179
BORIS SIMEONI
PJESMA JE PROLJEĆE ... 180
ŽELJKO BAJZA
VU HRVATSKU SE MORAŠ OBRATITI,
NEHARNI SINE HRVATSKI ... 181
ANKA BODROŽIĆ
PROSLAVLJENI HRVATSKI SIN ANTUN
GUSTAV MATOŠ REČE ... 183
FRANJO DŽAKULA
PROSINAC ... 186
PLETIVO NADA ... 1877

JAKŠA FIAMENGO
GRAMATIKOM PLOVI BROD ... 188
DRAGAN MILANOVIĆ
NEK' TE MATOŠ ČEKA ... 189
BOŽIDAR BREZINŠČAK BAGOLA
GORNJOGRADSKI SPOMEN ... 190
SLAVKO JENDRIČKO
NEPREDVIĐEN MATOŠEV DOLAZAK U SISAK ... 191
SISAČKI AGA MATOŠ ... 193
MATOŠIJADA. VOZNI RED 1914. – 2014. ... 194
TOMISLAV MARIJAN BILOSNIĆ
MATOŠEV VRT ... 195
IVO MIJO ANDRIĆ
MATOŠEVA KOMODA ... 199
NESANICE ... 200
ZVONIMIR PENOVIĆ
S MATOŠEM NA GRIČU, JUTRO ČEKAJUĆI ... 201
MILORAD STOJEVIĆ
DOÑA MUERTE ... 203
MILKO VALENT
ZARAZNO SJEME ZAREZA ... 205
MARIJA DUBRAVAC
SUZE PROGNANIKA ... 207
NE BUDI SE, MATOŠU! ... 209
PAVAO JELOVIĆ
MATOŠU ... 209
STANKO JERČIĆ
K SOKOLU HRVATSKOME ... 210
PO MARIJI K ISUSU ... 211
GORDANA BENIĆ
POSVETA MATOŠEVSKOJ SINESTEZIJI / JARA ... 212
ZVONKO ČERINA
PRIJE SNOVA ... 214
MIRKO IVANJEK
TRANSCRIPTIO AGM-A ... 216

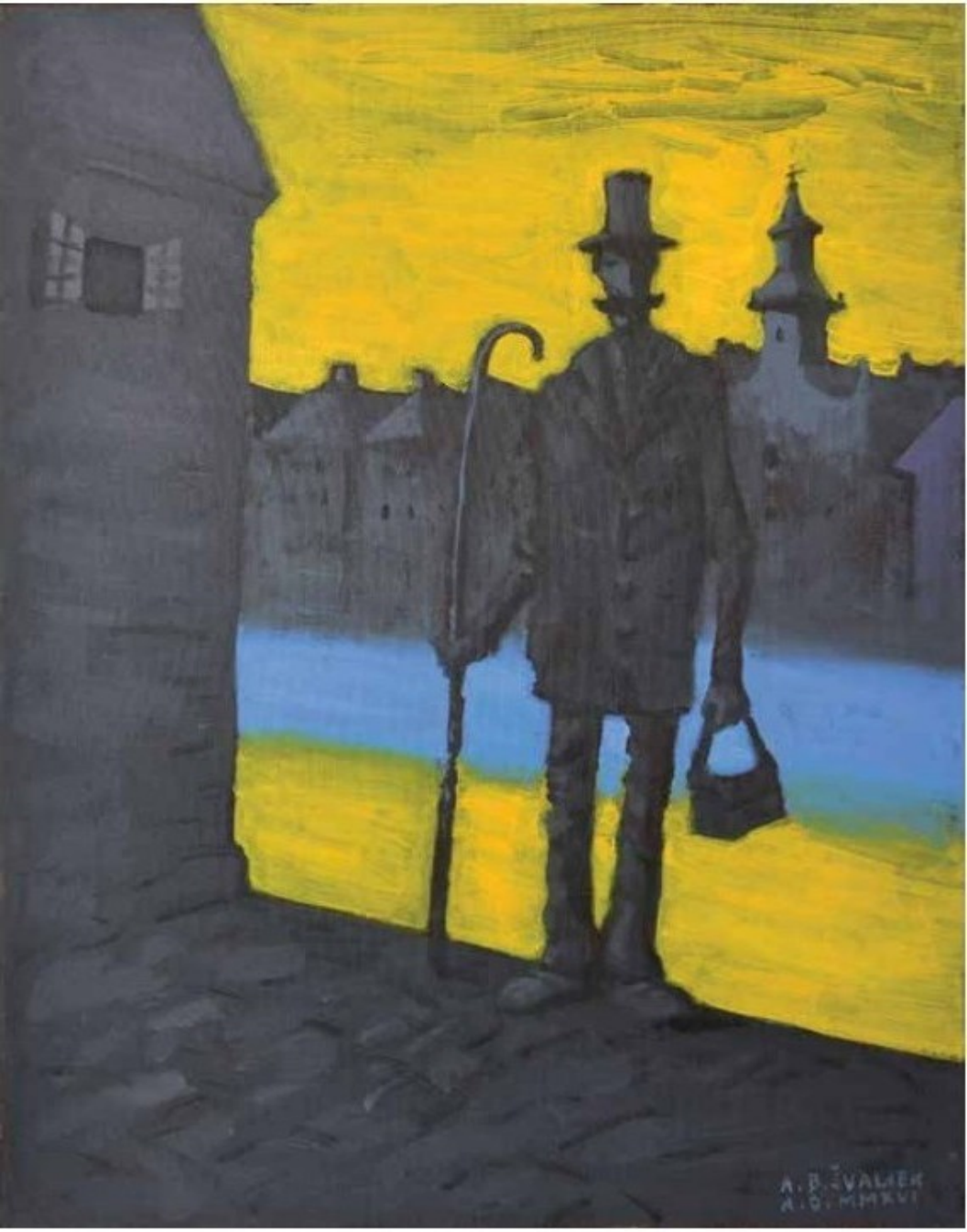
DRAGO ŠTAMBUK
DO IZA BOŽJIH BEZDANA ... 217
PERO KVESIĆ
VRLO JESENJE VEČE ... 219
FRANO LIVAJIĆ
ISTA PJESMA ... 220
2009 ... 221
MILAN DRAŠKOVIĆ
POSVETA ... 222
BOŽICA JELUŠIĆ
POD PETRIČINOM ZVEZDOM ... 223
ZLATAN JE OBLAK ... 225
DJETELINA ... 226
DUJE KESIĆ
SOLUS: CVIJET SA RASKRŠĆA ... 227
FERDO ŠARIĆ
MOJA HRVATSKA ... 229
MIJO TOKIĆ
CVIJET ŠTO NE VENE 1 ... 230
CVIJET ŠTO NE VENNE 2 ... 231
PETAR OPAČIĆ
PJESNIK NAD PJESNICIMA ... 232
GALERIJA ODABRANIH DJELA ... 23
MATOŠ: IZRAVNO, NEGO KAKO? ... 235
DANICA BARTULOVIĆ
KAD BI OPET BIO ... 236
PJESNIKOVA DUŠA ... 237
„SAMI PROTIV SEBE" ... 238
MILAN BEŠLIĆ
MATOŠ I SLAMNIG ... 243
A. G. M. ... 245
IVAN GRLJUŠIĆ
MATOŠ ... 246
FABIJAN LOVRIĆ
ISTINA ... 247

KATICA BADOVINAC
TRAGOVI ... 248
SEAD BEGOVIĆ
OTUŽNI MISERERE ... 249
IVAN TOLJ
MATOŠ, VESNA I JA... 250
BOŽICA BRKAN
USTANI MATOŠU ILI SELFIE NA ŠTROSU ... 253
MILAN FRČKO
LJUDI BEZ ADRESE ... 259
IVAN PULJIĆ
ZA ANTUNA MATOŠA ... 260
MILE STOJIĆ
AGM KAZALJKA PUSTOŠI ... 270
DVOJICA GLUMACA, PJESNIK BIVŠI I JA ... 271
VLATKO MAJIĆ
MOJ GLADNI STRAŠNI VUK ... 272
ZDRAVKO GAVRAN
HRVATSKOJ ... 273
PETAR VULIĆ
ZAGONETNI SONET ... 274
DOBRODOŠLA U MOJE SRCE ... 275
MARIO BLAGAIĆ
LAMENTACIJA À LA CROATIA ... 276
GORAN REM
HARMONIJE ... 277
MLADEN VUKOVIĆ
LAKRDIJSKI LAKRDIJAŠ ... 278
ANTON TAMARUT
MATOŠ ... 279
ZRINKO ŠIMUNIĆ
KLUB "A. G. MATOŠ" ... 280
PETROVARADIN ... 281
KREŠIMIR BAGIĆ
ČETIRI MATOŠA ... 283
OBRAĆANJE... 285

PONORNICE, 103. ... 285
NIKOLA ŠIMIĆ TONIN
JUDI OD PERA ... 286
IVICA ŠUŠIĆ
KIP DOMOVINE ... 288
ANTON KLJENAK
HRVATSKA I DALJE CVILI ... 289
SJEĆANJA OD ZLATA **...** 290
STEVO LESKARAC
NA SREBRNOJ KLUPI ... 291
VLASTA MARKASOVIĆ
JESEN, JESEN ... 292
GUSTLOV FLAGEOLET ... 294
VELIJU O GUSTLU ... 294
SILVIJA BENKOVIĆ PERATOVA
ANTUNU GUSTAVU MATOŠU ... 295
MARIJA JURAČIĆ
S MATOŠEM O NEKIM STVARIMA ... 296
LIDIJA BAJUK
GUSTEKOVE STRAHE* ... 301
MARINA ČAPALIJA
* * * (Matoševoj duši) ... 303
LIDIJA DUJIĆ
POSLJEDNJA KROZ GODINU ... 304
MARINKO BAŠIĆ
PJESNIK I FABULA RASA ... 306
MARINKO PLAZIBAT
VRBANJSKI TORANJ, NOTTURNO ... 307
BALKON ... 308
NELA STIPANIČIĆ RADONIĆ
POKRAJ TEBE ... 309
TOMISLAV ŽIGMANOV
RIČ O DIDI GRGI NAŠEG ANTUNA ... 311
TOMICA BAJSIĆ
POSTKOLONIJALNA PJESMA ... 313

DENIS PERIČIĆ
DILERI ... 315
KIŠNA NOĆ U ĐURĐEVCU ... 317
NATAŠA GOVEDIĆ
DRAGI GUŠTL ... 319
BRAĆA PSOVAČI ... 321
IVO MIJATOVIĆ ICO
NOĆAS ĆE MI NEBO ... 322
SUZANA MARIĆ
SUZA ... 323
SANJIN SOREL
MAĆUHICA KAO KLASIČAN NJEMAČKI IDEAL ... 325
IVANA ŠOJAT
ANTUN GUSTAV ... 327
SANJA DELIMAR
UTJEHA PJESME ... 328
PRED SAN ... 329
ANITA MARTINAC
PJESNIK ANTUN GUSTAV MATOŠ ... 330
SANIJELA MATKOVIĆ
MAĆUHICE ... 331
TOMISLAV ŠOVAGOVIĆ
TOVARNIK U ZAGREBU ... 332
ZVONIMIR ROGULJ
MATOŠ NA PSIHOANALIZI ... 333
APULIJSKI GRADOVI ... 335
ZLATKO MAJSEC
MATOŠ ... 337
FRANČESKA LIEBMANN
ZVONO ... 338
GORAN GATALICA
JADOVITI ZVOKI ... 339
IVANA SIMIĆ BODROŽIĆ
* * * (*Da je Matoš kojim slučajem znao pisati ovako*) ... 340

DARKO BAŠTOVANOVIĆ
* (*A kad svane*) ... 341
TONI ĆAPETA
MATOŠ NA SAMRTI ... 342
SVEN ADAM EWIN
POSVETA KADIFI ... 343
UTJEHA PJESME ... 344
MATOŠEVA SMRT ... 345

Antun Boris Švaljek (1951. - 2023.) - *Antun Gustav Matoš*, ulje na platnu, 70 x 50 cm